

EGYETÉRTÉS

Elfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 783. Kiadóhivatal 706.

A kormány lemondott.

Budapest, április 26.

A válság ma akut jellegűt öltött s Wekerle miniszterelnök az országgyűlés mindkét házában bejelentette a kormány lemondását.

Lehetetlen ma, mikor ez megtörtént, némi meghatottság nélkül nem gondolni arra a küzdelemre, melyet ez a kormány már megalakulása előtt is s egész munkálkodása alatt a nemzeti jogokért folytatott s azért az a kudarc, mely fáradozását érte, önkéntelenül úgy tűnik fel, mintha az egész nemzet vérésege volna. Elvesztett hadjáratnak mondtuk már tegnapelőtt azt az egész küzdelmet, melyet nemzeti jogainkért folytatunk. Kiderült, hogy mikor a függetlenségi párt közjogi vívmányokat akart, akkor Bécsben a gazdasági eredmények kivívására ösztönözték s most, mikor gazdasági téren akarta megvalósítani Magyarországnak törvényben gyökerező jogait, akkor itt talált a legridegebb ellenállásra.

A nemzet tehát ismét szemben találja magát a királyi vétóval akkor, mikor jogait érvényesíteni akarja s akár hogy gondolkozunk is a kormány eddigi működéséről, kétségtelen, hogy most őszintén és nyíltan tudomására jutott a nemzetnek az, hogy minden fáradozás hiábavaló volt, mert ismét csak a királyi hatalmi szó az, ami a nemzeti akarat és a nemzeti jog érvényesülését lehetetlenné teszi. És emellett a tényállás

mellett teljesen mellékes, hogy a kormányt terheli-e esetleg mulasztás, vagy sem, hisz ma már kétségtelen, hogy a kormánynak akárminő erőfeszítése vagy taktikai ügyessége mellett is ez a királyi tiltakozás bekövetkezett volna.

S így két körülménnyel kell számot vetnie a nemzetnek s a pártoknak. Az egyik az, hogy ennek a kormánynak a helyében egy másik sem ért volna el nagyobb sikert, mert az osztrák centralisztikus politika más kormánnyal szemben is ép oly leplezetlenül megnyilatkozott volna, a másik pedig az, hogy most a legnehezebb helyzete ma a parlamenti többségnek van s elsősorban a függetlenségi pártnak, mely jövődó politikájának irányelveit hosszú időre kénytelen megállapítani.

Kétségtelen, hogy a nemzet és a király közötti ellentét ismét kiújult. Talán nem olyan élesen, talán nem olyan elkeseredésre készítően, mint négy évvel ezelőtt a katonai kérdésben, de ép oly határozottan. Mert parlamentáris viszonyok közt példátlan az, hogy a királyi vétó olyan nemzeti jog érvényesülése ellen szegesztessék, amelyet szentesített törvény expressis verbis elimer. De éppen azért, mert a helyzet ma annyira élére van állítva s mert attól kell tartani, hogy beláthatatlan kimenetelű krízis következzen be, ha az ellentét még nyilvánvalóbbá tétetnék a nemzet és a király közt, kell kétszeres gondadal, bölcseséggel és higgadtsággal a teendőket megállapítani.

A függetlenségi párt reális politikáját, higgadságát, okosságát mutatja éppen az az állásfoglalás, amelyet tegnap és ma tanusított. Talán könnyű volna az országot azonnal egy újabb nemzeti ellenállásba belekergetni, de a tapasztalat meggyőzött mindenkit arról, hogy ez nagyon is kétélű fegyver s ki tudja, a jelen pillanatban nem járna-e több áldozattal, mint haszonnal?

A pártok ma esti állásfoglalása higgadt volt és méltóságosan nyugodt. A függetlenségi párt, amikor nem handabandázott a császári vétó ellen, hanem egyöntetűen, mint egy ember állott meg vezére, Kossuth Ferencz mellett, nagyobb erőt mutatott meg Bécsnek, mintha az öklét rázta volna a császárváros kapui felé. Elvégre is Kossuth Ferencz nyugodt ember s a taktikában sem szokott tévedni s Kossuth Ferencz emellett jó függetlenségi politikus is, legalább is van olyan, mint pártjának akármelyik tagja. Ha a jogos indulat ereje elborította volna a függetlenségi pártot, akkor ma esti értekezletén már hadat üzent volna az udvarnak, amiért nem respektálja törvényes jogainkat. De a függetlenségi párt az ország tulnyomó többségének a pártja, a parlament abszolút majoritása s egy ilyen párt nem indulhat meg vakon a szenvedélye után.

Hol fogják a vezérek felvenni a kibontakozás szálait — ezt bizony ezekben a nehéz órákban bajós volna megmondani. Egyáltalában meg fogják-e találni azt az utat, amely a békés parla-

A t. Házból.

A kormány lemond! A kormány hétfőn délelőtt bejelenti a képviselőházban lemondását! Előre tudtuk pontosan, hogy ez fog történni ma a t. Házban és nem sok leleményesség kellett volna hozzá, hogy valaki előre megszövegezza a Wekerle beszédét, annyira tudta mindenki: miért és hogyan mond le a kormány. Sőt megkülönböztetést lehetett volna csinálni. Más az, amikor egy kormány lemond, meg más, amikor lemondást rendez. Amikor Bánffy lemondott volt, az hasonlított a megsemmisüléshez. Káromkodtak. Széll Kálmán lemondása viszont megdicsőülés volt, a bucsuzató szónokok rózsákat hintettek eléje. Gróf Khuen-Héderváry Károly úgy jelentette be a lemondását, hogy sarkon fordult és azonnal kiment a teremből. Gróf Tisza István mindig csak egy czilinderes urat keresett, mielőtt elment volna, de egy tábornokot talált. A másik kormányt előbb végigköpte Pozsgay Miklós s az már be se lépett a Házból lemondani. Ezek nagy szenzációjú lemondások voltak.

A mostani, a mai, egészen más. A koalíciós kormány lemondást rendez. Wekerle bejelenti az ügyet a képviselőházban s ez olyan, mintha jégverés előtt betakarják a virágos fát, annál szebben fejlődik utána. A vezérek lemondanak és éppen ez által erősöd-

nek meg a nemzet bizalmában és ezzel mutatják meg hatalmukat a Burg előtt. Ez nem bukás, ez újjászületés.

A program tehát ki volt hirdetve és tudta az egész ország, hogy a kormány lemond, de marad. Mindamelllett az érdekes napok között is legérdekesebb volt a koalíció egész ideje alatt a mai. A sokaság úgy özőlött kora délelőttől kezdve a parlament felé, mintha elsőrangú látványosságra igyekezne. Persze nem a tömegeket kell érteni a sokaság alatt. A tömegek, mintha tudomást se vennének az eseményről. Nincs tüntető vállalkozás se pro, se kontra. A munkás élet folyik a maga rendes medrében. Legfeljebb a szuszterek sztrájkolnak. Azonban, akiknek speczialiter a mai látványosság kell, azoknak több czipőjük van egy párnál és különben is leginkább fiakkereu járnak, amiben lyukas czipővel is boldogulni lehet. Műértőknek, nem dilettánsoknak találták ki ezt a mostani színjátékot. Elöl a kapuban csak a fotografusok miatt van egy kiesiny publikum és három vasúti munkás, meg két bakfis leány. A többi ismeri az utat. Egyenesen felhajtatnak a bejáratához az elegáns képviselők és előkelő dámák is innen igazodnak el. Leszkay Gyulát, a háznagyot, nem engedik csoportpolitikába merülni:

— Gyere csak, kérlek, csinálj egy kis rendet a karzaton, az én hölgyeimet nem akarják előbbre bocsátani.

(Ime: a kormány lemond és a legnagyobb mozgalom akörül a kérdés körül forog,

hogy a látni és hallani vágyó hölgyeket mi képen helyezték el.)

Hiába vannak zsufolva a folyosók. Hiába ütközik az ember minden harmadik lépésnél egy főispánba. Hiába öltönek a miniszterek valamennyien fekete kabátot, a nap süt, vidám ragyogás tölti be az egész területet s a háznagy kénytelen elrendelni, hogy a Duna felől a rollókat eresztsek le, hogy mégis valamennyire komorabb színezete legyen az ügynek. (És ne lássák a vidékről jött képviselők az épülő uszodákat, melyek demonstrálják, hogy Justh Gyulának nem fogad szót a főváros és csak azért is megengedi a parlament előtt a fürdőt. Majd tán, amikor megint eljönnek, nagyobb gondó klesznek, mintsem el ne feledjék a pört.)

A karzatok csak úgy roskadoznak a kivánsiak terhétől. Akárcsak a tavaszi aszszonydivat kiállítására lenne, virágos kalapok erdejével.

Az ülésterem egészen megtelik. Elő kellene venni azt a leírást, melyet ezelőtt három esztendővel a kormány bemutatkozása napján róttunk össze, amikor legutóljára voltak így tömve a padsorok. Akkor is előbb fej nélkül volt a Ház és éppen így helyezkedtek el a pártok, csak ellenzéken nem voltak magyarok. Akkor is az alkotmánypárton voltak a szebben vasalt kabátok, a módosabb urak. A néppárton a fílikusan szemlélődők, a gunyos tekintetű Rakovszky István, a nyugalmas Buzáth Ferencz. A miniszteri székek előtt éppen így járt-kelt Hammersberg László. Az

mentáris munkálkodáshoz elvezet — bizony még erre sem lehet határozott igennel felelni. A pártok vezérei nem fognak a mindenáron megvívandó küzdelem álláspontjára helyezkedni, de nem fognak a harc elöl se kitérni, ha a béke az ország jogainak a megalázásával jár. Komoly konszideráció tárgyává teszik a legközelebbi napokban a helyzetet s majd csak találnak egy olyan flastro-mot, melylyel begöngyölhetik ennek a száz sebből vérező nemzetnek a testét. És tegye megfontolás tárgyává mindenki, nyilatkozzék meg az ország, szólaljanak meg a törvényhatóságok: mit akarnak? Felvegye-e az ország a küzdelmet újból a dinasztával s ezzel egy pillanattal alatt elsöpörjék-e az új rendszert, amely csak alig tudta eltemetni azt a korrupciót, azt a temérdek bünt, piszkot, mely az előző rendszer uralma alatt felgyülemlett a magyar közéletben?

Ha van elég erők, vivjük meg a harcot az udvarral és Béccsel. Ha nincs a nemzetben egy szerencsétlen küzdelem után elég ellentállási erő, akkor várjunk még és készüljünk egy későbbi leszámolásra fokozott erővel. De minden körülmények között az lebegjen a szemünk előtt, hogy annak a nemzeti küzdelemnek legfőlegb csak a terminusát lehet kitolni opportunitási szempontokból, de lemondani róla nem lehet. Darabonként nem engedhetjük törvényes jogainkat megsemmisíteni s készüljünk fel egy olyan küzdelemre, mely elhalványíthassa az országgyűlés akaratával szemben a királyi vétót minden időre.

Mindenképen pedig induljon el a nemzet azon az uton, melyet Kossuth bölcsesége és Andrássy alkotmányos érzése kijelöl. Mi azt tartanánk legvégtesebbnek az országra, ha a mostani válság szétválasztaná a két illusztris politikus utját. Mert ha az erőket idebent is szétforgácsoljuk és egymást marják a pártok, akkor a császári tultengő ha-

lalom maholnap — és inkább ma, mint holnap — egy újabb törvényes jogunkra mér végzetes csapást.

Budapest, április 26.

Schönaich közös hadügyminiszter a királynál. Bécsből jelentik, hogy báró Schönaich Ferenc, közös hadügyminiszter ma délelőtt az általános kihallgatások során megjelent ő felsége előtt s a hadsereg nevében köszönetet mondott a királynak, amiért a Wotzenborfnál levő Holdenberg birtokát, ahol Radetzky hamvai nyugsznak, a hadseregnek adományozta.

Szterényi József államtitkár Budapest. Szterényi József kereskedelmiügyi államtitkár Bukarestből Orsován keresztül vasárnap délután 1 óra 30 perckor érkezett meg Budapestre a nyugati pályaudvaron. Az államtitkár kíséretében voltak Muzsa Gyula orsz. képviselő, Lers Vilmos és Roth Loránt miniszteri tanácsosok.

Az önálló bank mellett. A tiszaháti választókerület függetlenségi polgárai Beregszászban a Kossuth-téren nagy tüntető négyülést tartottak az önálló bank mellett. Linner Bertalan, a függetlenségi párt elnöke több száz főből álló közönség előtt fejtegette az önálló bank előnyeit és döntötte meg az ellene felhozott érveket általános helyeslés mellett. Fejtegette, hogy ez a magyar nemzetnek szentesített törvényeiben gyökerező, nemzetközi szerződéssel is biztosított természetes joga, melynek felállítására halasztást nem tűrő, elsőrendű gazdasági érdek s azt idegen érdekekért fel nem áldozza. Majd Máthé László, a kerület képviselője beszélt hasonló szellemben. Ily értelmű határozatot is hoztak, kijelentvén, hogy az önálló bank érdekében tántoríthatatlan kitartással párosult, megalkuvást nem tűrő küzdelemre készek. A gyűlésről táviratilag üdvözölték Kossuth Ferenc, gróf Apponyi Albert minisztereket, Justh Gyula képviselőházi elnököt és Holló Lajost alkotmányos jogainak érvényre jutásáért folytatott önzetlen, tapintatos és kitartó hazafias működésükért. — A Komárom városi 48-as függetlenségi pártkör vasárnap délelőtt tartotta Kóren József t. elnök elnöklésével évi rendes közgyűlését, amelyen a párt tagjai nagy számban jelentek meg. A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel elnöké újra dr. Szabó Kálmánt választotta meg. A közgyűlés foglalkozott a bankkérdéssel is s dr. Perczi Géza indítványára kijelentette, hogy kellő idejét látja annak, hogy a párt

programjának egyik legsarkalatosabb pontját, gazdasági és pénzügyi önállóságának egyik elsőrendű feltételét, az önálló magyar nemzeti bankot 1911-re megvalósítsa. A közgyűlés Szász József orsz. képviselőt táviratilag üdvözölte s felszólította, hogy az önálló magyar nemzeti bankért vívott küzdelemben híven kitartson.

A pozsonyi mandátum jövője. A pozsonyi függetlenségi párt a Popovics Sándor államtitkárnak bankkormányzóvá történt kinevezése által megüresedett pozsonyi II. kerület orsz. képviselőjéül Bartal György közjegyzőt, eddigi pártelnököt egyhangulag jelölte. Bartal a jelöltséget elfogadta. A választás előreláthatólag egyhangú lesz. Az alkotmánypárti választók ma tartott gyűlésükön elhatározták, hogy jelöltet nem állítanak. A központi választmányhoz ma érkezett le a képviselőház elnökének leirata Popovics lemondásáról és a választás elrendeléséről.

Szentiványi Gábor összeférhetlenségi ügye. Az összeférhetlenségi bizottság ma délelőtt tárgyalta Szentiványi Gábor függetlenségi képviselő összeférhetlenségi ügyét. A bizottság elnöke Szivák Imrét, jegyzőjévé pedig Szász Zsombort választották meg. Hellebronth Géza előadó ismertette Szentiványi összeférhetlenségi ügyét. Szentiványi Gábor bejelentette az elnökségnek, hogy igazgatósági tagja a dévai hitelbanknak, mely jogot nyert a kormánytól a konyhasónak nagyban való árusítására. Szentiványi Gábor azonban az igazgatósági állásról lemondott akkor, mikor a bank a jogot a kormánytól megnyerte. A lemondást a bank tudomásul vette. Az összeférhetlenségi bizottság egyhangulag kimondotta, hogy Szentiványi Gáborral szemben a jelen esetből kifolyólag összeférhetlenség nem forog fenn.

A karánsebesi püspökavasztás. A karánsebesi gör. kel. egyház újonnan választott zsinatjának alakulása e hó 18-ától 23-áig tartott. A zsinat megalakította bizottságait s több egyházi folyó ügyet intézett el. A zsinat lefolyása igen békés volt, noha a mérsékelt Burdia-pártiak és a nacionalisták között erős összeütközéseket vártak. A román-ság újabb elöterbe nyomuló józanodása azonban itt is diadalmaszkodott. A zsinat magatartásából nyilvánvaló lett az is, hogy a karánsebesi püspök székét biztosan dr. Olariu József, theológiai igazgató, a Burdia-párt jelöltje fogja elnyerni, akinek egyetlen számbavehető ellenjelöltje Hamza Ágoston, a hódos-bodrogi zárda főnöke, aki szintén nem tartozik a tulzók közé.

alkotmánypárti első sor szélén így ült az újpártiak azóta sereg nélkül maradt vezére, báró Bánffy Dezső. És szemben a függetlenségi párt letelepedett a nagy mezőt sűrűn elfoglalva és nyugtalanul és kétfelé kételkedve, hogy mi sors, mi érvényesülés, avagy mi esélődés vár reá a koalícióval, éppen úgy, mint most. Emberek ide-oda vetődtek azóta, ki feljebb ment, ki lejjebb esett; de a kép általános színe ugyanilyen volt, nem nyugtalanabb, de nem is megállapodottabb. Ivánka Oszkár megáll a hegyormon. Azóta tán nem is volt a teremben. Tulfelől a mezei hadak szoronganak s a benlakókat kiszorítják a helyükből. Friss zsi-bongás hallatszik:

— Hogy vagy?

— Hát téged hogy hívnak?

A hátsó folyosó felől egyszerre beszalad Hódy Gyula. És ha Hódy Gyula beszalad, abból már mindenki tudja, hogy gróf Apponyi érkezik és a függetlenségi oldal éljenez. Egy perc múlva a középfolyosó felől hallatszik az éljenezések kezdete. Ott Justh Gyula lép be. Tapsolnak is erősen, hosszasan és megtoldják magyarázattal:

— Eljen a nemzeti bank!

Meg kell-e mondanom, hogy a kormány lemondása miatt történik, mert kartellbankot nem lehet szerezni és olyan nemzeti bankot, mint amilyet Justh Gyula kíván s azóta a függetlenségi párt is kívánna, nem lehet csinálni. De éljenezik most Wekerlét is, aki se egyiket, se másikat nem szerezheti meg, éljenezik, mert úgy gondolják, hogy valahogyan majd kiokoskodnak az utvesztőből. A

többi miniszterek csendesen ülnek be a helyükre. Justh Gyula már megnyitja az ülést és jelentéseket terjeszt elő. Időtöltésből egyiknél abezugolnak, másiknál éljeneznek és gróf Andrássy Gyula egykedvűen tekint maga elé. Még egyszer fellángol a Ház. Kossuth Ferenc lép be. Az egész hatalmas függetlenségi párt felkél a helyéről. Mindenki éljenez, tapsol és meghatótt örömmel fordul Kossuth Ferenc felé, aki botjára támaszkodva csendesen balad a helyéig. A többit akár ne is mondjam: e tüntetés hatalmas bizonyítás, hogy ebben a parlamentben az fog történni a kormány lemondása után is, amit Kossuth Ferenc akar.

Az államtitkárok elhelyezkednek miniszterek mögött. A lemondás az ő nevében is történik és a formalitás úgy kívánja, hogy itt legyenek.

A miniszterelnök ur kíván szólni — kiált le Justh Gyula és mély csend keletkezik.

Kíván szólni a miniszterelnök. Bizony nem szívesen. Ha nem kellene szólnia, jobban szeretné, hisz akkor rendben volna az ország sorsánál. De ha szólni kell, ervebet nem mondhat, mint azt mondja:

— Azért kérem a t. Ház figyelmét, hogy bejelentsem a kormány lemondását.

A többi már nem is igen lényeges. Hogy miért mond le a kormány és hogy a balpárt-ról kiáltják:

— Ugy kell nekik!

Am következnek a szokásos kommentálások. Hogy megadják a módját a dolognak.

Füszert az ételhez. Egy kis paprikát az osztrákoknak. Egy kis mézet a magyaroknak. Egy császárszemlyét ketté vágnak és káviárt tesznek bele. Akad persze zöldség is és van aki szeretne egy kis mérget keverni a tálba, nem törődve azzal, hogy ki eszik belőle magyar-e, vagy osztrák.

Dicső beszéddel Hoitsy Pál kezdi a sort. Egyenként üdvözi a minisztereket: Wekerlét, Kossuth Ferencet.

— Gyerünk tovább — szól gúnyosan a balpárt-ról Hoffmann Ottó. — Ki következik? Sorra! Sorra!

Hoitsy Pál ábitattal folytatja:

— Ők odaadják fejüket, de elveikből engedni nem akarnak!

Minden erőteljes mondat után azonban enyhítő következik, hogy a függetlenségi párt nem zárkózik el attól, hogy segítkezzen nyújtson a kibontakozáshoz. Tulzott követelésekkel nem lép fel, bárha az engedékenységnak van határa.

A beszédnek azzal kell végződnie, hogy hozzájárul a Wekerle indítványához, ami abból áll, hogy a Ház addig ne tartson üléseket, amíg a helyzetet nem tisztázzák. Mondja is.

Szappanos István következik. Neki meg a balpárt nevében azt kell mondania, hogy a hazának javára válik, ha a kormány lemond.

— Eljen az ősz vezér! Eljen az ősz vezér! — kiáltja Nagy György.

— A mai lemondását ennek a miniszteriumnak, mely annyi bajt hozott a nemzetre, örömmel fogadottnak jelentem ki — szól Szappanos István.

A kormány lemondása.

— A döntő minisztertanács. — Kossuth a lemondás okairól. — A lemondás bejelentése az országgyűlés két Házában. — A pártok határozata. — A miniszterelnök a királynál. —

Az, amit már tegnap óta előre láttunk, ma bekövetkezett: a kormány az országgyűlés mind a két háza előtt bejelentette a lemondását azzal az indoklással, hogy a király a kartelbank tervét nem fogadta el s hogy a bankkérdés megoldása tárgyában a kormány tagjai között nincsen meg a szükséges egyetértés. Zsufolt padosrok, telt karzatok előtt folyt le ez a jelenet. És a képviselőházban, amikor Wekerle szavait befejezte, olyan lelkesült taps, olyan hangos ováció hangzott fel, amelyen ritkán szokta kísérni még a bemutatkozó kormányok beköszöntőjét is. Így aligha parentáltak el kormányt akár a magyar parlament, akár a külföldi parlamentek történetében. S ez a két tény így egymás mellett: ez a páratlan tomboló lelkesedés egyfelől, másfelől pedig az, hogy a korona attól a kormánytól vonta meg bizalmát, melyet a többség ilyen bizalommal és ilyen szeretettel követ, egyszerre megmutatta és megvilágította a magyar alkotmányosság testébe hasadt legujabb szakadék mélységét.

Ezek után az a kérdés, hogy most már mi következik s ennek az eldöntésében a pártoknak, különösen a függetlenségi pártnak jut elsőrangú szerep.

A kormány lemondásának tényévei a pártok délután foglalkoztak.

A függetlenségi pártban Kossuth Ferencz indítványára kimondották, hogy a párt teljes mértékben megbizik vezetőiben, akik eddig is olyan nemesen, önzetlenül szolgálták a nemzeti ügyet s

ő rájuk bizzák azt, hogy keressék a kibontakozás alkalmas módját.

Az alkotmánypárt szintén ehhez a deklarációhoz hasonló határozatot hozott. A határozást megelőzőleg Wekerle Sándor és gróf Andrássy Gyula szóvaltak fel. Wekerle Sándor az önálló bankról nyilatkozva, hangsúlyozva kiemelte azt, hogy ez eminenter gazdasági kérdés, melynek megítélésébe nem lehet belekeverni politikai motivumokat. Ezt a kijelentést széles körben úgy magyarázták, mint a közös bank mellett való állásfoglalást s Wekerle, aki mint legnagyobb pénzügyi kapacitásaink egyike ismeretes, ezzel a nyilatkozatával mély benyomást keltett az önálló bank hívei között.

Gróf Andrássy Gyula rendkívül világossággal és csodálatos őszinteséggel nyilatkozott a helyzetről. Utalt arra, hogy a mostani helyzet egyáltalában nem alkalmas arra, hogy a koalíció pártjai szétváljanak, vagy hogy az alkotmánypárt például a bankkérdés kikapcsolásával próbálja megszerezni a többséget. Hangsúlyozta a békés meg egyezés szükségét s a lehető leglojálisabban nyilatkozott a függetlenségi párt helyzetéről.

Az utolsó két nap eseményeiről tudósításunk a következő:

A döntő minisztertanács.

A döntő minisztertanács, melyen a mai nap eseményeit előkészítették, tegnap délelőtt volt a kereskedelmi minisztériumban. Ezen a minisztertanácson Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklésével a kormány teljes szám-
Mihályi Tivadar a nemzetiségiek nevében nyilatkozott és aztán Polónyi Géza keverte a kártyát, mire Wekerle Sándor helyreigazította.

...Mindez így történt rendre-sorra, apróbb közbekiáltásokkal, kis mozgolódásokkal. De akárhogy történt, akármilyen fűszeresen csinálták a politikai gurmandok eledelet, mire félegy óra lett és a polgári ebéd ideje elérkezett, az egésznek vége lőn. A Ház ugy szavazott még egyszer, tán utóljára, ugy szavazott, ahogy ez a kormány akarta, tudniillik, hogy amíg az ügyeket a Házon kívül rendbe nem hozzák, addig üléseket itt ne tartssanak.

Vagy háromszáz ember állott fel szavazni. A miniszterek elmélázva nézték e rengeteg tábor:

— Ha mindenben másban, amit akartunk, így egyetértettek volna, most nem kellett volna vakációzt indítványozni.

... De már késő. Lassanként elszéledtek a törvényhozók. Hazamentek szállásukra. Olyik ebédelő kompániát toborozott. Több a minisztériumokba sietett elintézendő ügyeket sürgetni.

Hovatovább azonban mind kevesebben emlegették, hogy a kormány lemondott. Sőt, amikor délután a kaszinóban kérdezték tőlük:

— Lemondott-e a kormány?

Hát így feleltek:

— Hogy lemondott-e, nem ujság. Ellenben azt a hírt várjuk, hogy a kormány visszavonta a lemondását.

ban vett részt. A tanácskozás, melynek jegyzőkönyvét Márffy Albin miniszterelnökségi államtitkár vezette, tizenegy órakor kezdődött és egy óra huszonöt perczkor ért véget. A tanácskozás során Wekerle Sándor miniszterelnök ismertette az osztrák kormánygyűlés Bécében folytatott tárgyalások eredményét, majd Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter és gróf Apponyi Albert kultuszminiszter tettek jelentést a királynál történt kihallgatásukról. A kormány ennek következtében — egyöntetű megállapodásra nem jutván — elhatározta lemondását. A lemondási okiratot, amelyet a kabinet valamennyi tagja aláírt, Wekerle Sándor miniszterelnök baladéktalanul a király elé terjeszti.

A függetlenségi párt intézőbizottságának ülése.

Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter vasárnap délután öt órára értekezletre hívta össze az országgyűlési függetlenségi és negyvennyolcas párt intéző bizottságát. Az értekezleten részt vettek: gróf Apponyi Albert kultuszminiszter, Babó Mihály, Bakonyi Samu, Barabás Béla, gróf Batthyány Tivadar, gróf Bethlen István, Laza Barna, Csizmazia Endre, Désy Zoltán államtitkár, Eitner Zsigmond, Endrey Gyula, Földes Béla, Gál Sándor, Günther Antal igazságügyminiszter, Hoitsy Pál, Holló Lajos, Justh Gyula, a képviselőház elnöke, Kemény Károly, Leszkay Gyula, Mezőssy Béla államtitkár, Meskó László államtitkár, Mércy Lajos, Nagy Emil, Okolicsányi László, Rátkay László, Sággy Gyula, Szalmári Mór, Szentiványi Árpád, Thaly Ferencz, gróf Teleki Arvéd, Tóth János államtitkár, Ugron Gábor, Várady Károly és Visontai Soma. Az értekezleten Kossuth Ferencz pártelnök ismertette a bécsi tárgyalások eredményét és a király döntését a bankkérdésben. Az értekezlet este hét órakor ért véget.

Vasárnap este a függetlenségi pártkörben.

A döntő nagy események küszöbén tegnap este nagy élénkség uralkodott a függetlenségi pártkörben. A rendes fővárosi arczokon kívül a vidék is ott volt és feljöttek a főispánok közül is számosan. Este hét óra felé érkeztek meg az intéző-bizottság tagjai, akik az imént a kereskedelmi minisztériumban a helyzetről konferáltak Kossuth Ferenczrel és Apponyi Albert gróffal. A társalgó ajtóit kitárolnak. Kossuth és Apponyi jelenik meg. Harsány éljenzés támad. Kossuth Ferencz botra támaszkodik, akit, úgy tetszik, hogy az ut fáradalmi megint megviselték. Kossuth Ferencz a pamlagra ül. Nagy csoport veszi körül. Minden szem feléje irányul. Megindul a társalgás. Kossuth Ferencztől azt kérdezik, hogy mit határozott a minisztertanács?

Kossuth Ferencz feleli:

— Azt, ami a helyzetben természetes, a kormány lemondását.

A bécsi audiencia iránt érdeklődtek ezután. Gróf Apponyi Albert elvegyül a csoportokban. Itt is, ott is tesz megjegyzést:

— A helyzet kényes — mondja Apponyi — a helyzet kritikus, de nem reménytelen.

Kossuth Ferencz az audienciáról tesz nyilatkozatokat.

— A király bizony kegyesen fogadott — mondja. — De utam eredményre nem vezetett. Tudjátok, hogy mi tette szükségessé kihallgatásomat. Az osztrák kormány visszautasította a magyar kormány a kartelbankra vonatkozó előterjesztéseit. Nektek tett ígéretemhez képest jelentkeztem audiencián. A felség engem is, Apponyi Albert grófot is fogadott. A király szombaton délután fogadott bennünket. A audiencián elmondtam mindazokat, amit egy függetlenségi ember az önálló bank érdekében fölhozhat. Argumentumaim megközelíthetetlenek voltak. A király kegyesen meghallgatott, elismerte, hogy a nemzetnek törvényben biztosított joga van az önálló magyar jegybankhoz. A monarchia belső helyzetére és a följúllt külpolitikai bonyodalmakra való tekintettel azonban nem lesz abban a helyzetben, hogy az önálló bankról szóló javaslatot szentesíthesse. A király ismételtén visszavont arra, hogy a nemzetnek igenis megvan

Az ellenzéki formulához tartozik továbbá azt követelni, hogy a lemondást tüzzék ki tárgyalásra. Ezt is megteszi.

Következik Medakovic, a horvát horvátul.

Es aztán Hock János következik vádakkal egy hatalom ellen, amelyet eddig nem neveztek meg, de ő megmondja, hogy négy-száz év óta se tanultuk meg, hogy hálát nem várhatunk.

Kossuth Ferencz felkél és beszélni kezd. Justh Gyula rendezkedik, nem hallja, hogy Kossuth már beszél, egyre kiáltja a lent csoportosulóknak:

— Helyre! Tessék elfoglalni helyeiket. Ne tessék az elnököt utasítani. Mindenüvé mondom. Itt is tessék elfoglalni a helyüket.

A képviselők zúgolódnak:

— Halljuk Kossuthot! — kiáltják fel az elnöknek.

Kossuth Ferencz rendre megmagyarázza, hogy miért kellett lemondania a kormánynak, hogy a kormány tagjai közt megszűnt az egyetértés, de visszautasítja Hock ama feltevését, mintha a válság ideje alatt megpuhulásról lenne szó.

A beszéd nagy hatása megmozgatta az egész ülésterem hallgatóságát. Mind kifelé igyekeztek a folyosóra és egyáltalán nem tördtek vele, hogy Bozóky Árpád beszélt még. Nagy György határozati javaslatot nyújtott be, hogy most rögtön szavazza meg a Ház a nemzeti bankot. (Justh Gyula a fejét rázta: Hát hiszen jó volna, de a bank nincs kifizve napirendre, hát nem is lehet megszavazni.)

a bank dolgában is az önrendelkezési joga, amelylyel élhet. De az ezzel való élés nem időszerű. Nekem tudomásul kellett ezt a választ vennem. A kormánynak így más nem maradt hátra, mint az, hogy beadta lemondását.

— Deklarációt kellene tenni. A párt nyilatkozzék meg! — szólt valaki közbe.

Kossuth Ferenc megjegyezte:

— Csak nyugalom! Semmi elhamarkodás. Holnapi értekezletünkön hivatalosan is beszámolok audienciáról. A párt akaratától függ, hogy milyen álláspontra helyezkedjék.

Éljenezs hangzik fel megint, Justh Gyula jött. A képviselőház elnöke Kossuthhoz s Apponyihoz lép.

Justh Gyula, a képviselőház elnöke üdvözölte a párt vezéreit, megköszönve a nemzeti ügy érdekében kifejtett tevékenységüket és rendületlen kitartásukat, biztosítva őket arról, hogy a párt egy emberként áll mögöttük, majd Holló Lajos a párt rendületlen bizalmát tolmácsolta a vezérek iránt.

Kossuth Ferenc melegen emlékezett meg Papp és Teleszky miniszteri tanácsosokról, akik nagy munkát végeztek a tárgyalásokon.

A párt tagjai még együtt maradtak. Valaki megjegyzi, hogy mikor lesz a kormány parentálása.

— Mi nem parentálunk — válaszolt Hoitsy Pál — mi továbbra is bizalommal viseltetünk hozzájuk.

Az est folyamán a pártkörben voltak a párt vezéreinek kivül Günther Antal igazságügyminiszter, Justh Gyula a képviselőház elnöke, Tóth János államtitkár, Hoitsy Pál ügyvezető alelnök, gróf Batthyány Tivadar, Barabás Béla, Holló Lajos, Ugron Gábor és Sággy Gyula alelnökök, Leszkay Gyula háznapy, továbbá Palugyay Móricz, Fernbach Károly, Balla Aladár, Gyapay Pál, Kálmán Rudolf, Smilovszky Valér, báró Kemény Árpád, Kapotsffy Jenő és Falussy Árpád főispárok.

A folyosóról.

A képviselőházban talán még soha sem szorongott annyi ember ember hátán, mint ma. Ülés előtt, szünetek alatt mozdulni alig lehetett a folyosón, olyan hatalmas tömegben tolongtak itt a képviselők, főispánok, újságírók. Mindenki itt volt, akinek valamelyes köze volt az aktuális politikához. A karzaton is öt-hat sorban egymás hátán szorongtak az emberek. Tavasz kalamok virágos kertjei virultak ki minden emeleten s mögöttük férfiváncsiak fekete falauxa.

A parlament környékén is hatalmas tömeg szorong. Azok a szomorúak ezek, akik szerettek volna bejutni a Háza, de már nem tudtak jegyet szerezni s most kénytelenek beérni azzal a sovány látványossággal, hogy nézék, amint az ismertebb politikai kapacitások kocsijai a főbejáró elé gördülnek.

A képviselő urak szokatlanul pontosan érkeznek s csakhamar megtelik velük a folyosó. Feltűnnek képviselők, akik akkor voltak itt először, amikor a kormány bemutatkozott s most másodszer, amikor lemond. Egészséges, vidéki arcok kerülnek a megsápadt városiak közé. Élénk zibongás uralkodik a miniszteri folyosótól kezdve végig az egész négyzetet határoló területen. Mindenki beszél, kérdezősködik, ki igen komolyan tárgyal, más hangos vidámsággal üdvözi felebarátját. A csoportok összekeverednek. Kevésbé választják el most már személyi ellentétek az együvé tartozókat, de még akik ez előtt ellenségnek mutatkoztak, azok is közelebb húzódnak. De külön-külön tanácskoznak a néppártiak, akik között megjelent pár percze Zichy János is, de csak privát beszélgetésre. Legsűrűbb a függetlenségi folyosó népessége. Mindenütt afelől akarnak tisztába jönni, hogy a lemondás jelentése után kik fognak felszólalni. A felszólalásokat már félig-meddig megállapították volna s még csak arra kellett berendezkedni, hogy Balogh Ernőnek helyet szorítsanak egy sürgős interpellációra, amit bejegyzett Popovics Sándor bankkormányzó ellen. Ugy határozták, hogy déli egy óráig mindennek be kell végeződnie, a lemondáshoz fűzött méltató és támadó beszédeknek épúgy, mint az interpellációknak, mert egy órakor összeférhetlenségi bizottságot kell kisorolni s a házszabály pa-

rancsolja, hogy minden egyéb dolgot akkor félre kell tenni.

A miniszterek közül elsőnek dr. Wekerle Sándor miniszterelnök jött a parlament épületébe. Kossuth Ferenc érkezett a nyomába, majd pedig gróf Andrássy Gyula. Az államtitkárok is sorban jönnek. Gróf Hadik János gróf Andrássy Gyulával érkezett. A miniszterek dr. Wekerle Sándor miniszterelnökkel beszélgettek a miniszterelnöki szobában.

Gróf Andrássy Gyula belügyminisztert a keresztfolyosón sokan vették körül és mihamar élénk társalgás fejlődött ki.

A beszélgetések során a legkülönbözőbb vélemények és kombinációk keltek szárnyra, amelyekből egészen nyilvánvaló lett a teljes tájékozatlanság. Előbb azt mondták, hogy a király gróf Andrássyt homo regiusként küldte a kibontakozási tárgyalások vezetésére, s a képviselőház elnapolása után nyomban előlép megbízatásával, majd azt újságolták, hogy a függetlenségi párt átveszi a kormányt és megfosztabbitja a bankszabadalmat, majd a letört ezabadelvűk és darabontók visszaérkezését híresztelték. Mindezeket a híreszteléseket nyomban lezáfolták. A czáfolatok közül legnevezetesebb az, amelyet gróf Andrássy Gyulának tulajdonítanak és amely szerint a belügyminiszter azt mondta volna, hogy öt már három év óta bolondítják, most is üres kézzel jött, tehát semmibe sem kezdhet. Majd a főispánok vették körül gróf Andrássyt, aki a kérdezősködőknek azt mondta, hogy a főispánoknak csak akkor kell felajánlani lemondásukat, amikor az új kormány már hivatalba lépett.

Most Hoitsy Pált keresik, tudatva, hogy Kossuth Ferenc akar vele beszélni. Kossuth a képviselőknak föntartott folyosón tartózkodott s ott várta az ülés kezdetét.

Darányi Ignác jön, majd Jekelfalussy, Josipovich és Günther.

A folyosókon háromnegyed tizenegy óra tájban mozogni sem lehetett.

Tizenegy óra. Justh Gyula, a Ház elnöke vonul fel, jegyzői karával. Nemsokára ezután megnyílik az ülés, melynek olyan nevezetes szerepe jutott a magyar parlamentarizmus történetében.

Az ülés vége felé, amikor az ülésteremben már lejátszódtak a nagy események, a folyosó ismét megélénkült. Beszéltek arról is, hogy Wekerle egy új bankformulán dolgozik s ezen az alapon akarja megcsinálni a kibontakozást, de ezt a hirt nem erősítették meg.

Barabás Béla egy csoportban kijelentette, hogy most csak bizalom és kitartás lehet a jelszó. Ő a maga részéről jobban bizik Kossuthban és Apponyiban, mint saját magában, ha a párt is erre az álláspontra helyezkedik, a győzelem biztos.

Bozóky Árpád beszéde alatt Kossuth Ferenc is kijött a folyosóra, ahol zajosan megéljenezték. Kossuth, aki láthatóan jó hangulatban volt, helyet foglalt a keresztfolyosó pamlagán és élénk beszélgetett köré csoportosuló pártíveivel.

— Mint miniszter, birom a korona bizalmát, mint pártvezér, bizalommal van irántam a pártom, mint parlamenti vezér, mögöttem áll a többség — mégis lemondtam. Ezt tegye utánam valaki — mondta Kossuth.

Majd gróf Esterházy Móriczzal beszélgetve, ezeket mondotta:

— Ime, a 67-es politikának az eredménye. Apponyi már régebben elvesztette bizalmát a 67-es törvények erejében, de akkor még, mikor katonai kérdésekről volt szó, azt mondták, hogy katonai dolgokban a király nem enged. De most gazdasági kérdésekről van szó és ime kitiűnt, hogy a 67-es törvényeknek idevonatkozó intézkedése és jogbiztosítása is teljesen értéktelen és semmis. Csodálom tehát, hogy mg ezek után is akadnak politikusok, akiknek bizalma a 67-es intézmények erejében meg nem ingott.

A jövőre vonatkozó kérdések özönére csak ennyit mondott:

— Erre a kérdésre most egyáltalában nem lehet felelni. Azt hiszem, hogy egyelőre nem fog történni semmi.

Nagyobb csoport fogta el Sztérynyi József államtitkárt is, akivel Popovics Sándor bankkormányzó beszédéről vitakoztak.

Az ülés végével még jó ideig tartott a csoportosulás és a vita. A képviselők csak két óra felé kezdtek oszlani.

A két Ház ülése.

A bucsu, a válás — valamelyik Boglyas poéta megmondotta már — mindig annyit jelent, hogy kicsit meghalunk. Mit jelenthet azonban az a bucsu, amelyet ma vett a koalíciós kormány a Háztól; az a kormány, melynek a legnagyobb parlamenti többsége volt emberemlékezet óta, az a kormány, amelynek voltak fanatikus ellenségei és nem kevésbé fanatikus hívei — szóval a koalíciós kormány bucsuja mekkora halált jelent és kinek a számára?

Ki tudná azt ma megmondani? Legkevésbé azok a képviselők, akik ma tömegesen eljöttek a képviselőházba, hogy meghallgassák a halotti prédikációkat. Akármilyen szomorúnak kellett volna ennek az alkalomnak lennie, mégis éljeneztek a — halottaknak. Amint beléptek a terembe a miniszterek, tüzes ováció omlott feléjük. Apponyi (ő volt az első), Justh (noha nem miniszter), Wekerle (neki a jobb-olal tapsolt) és végül Kossuth (akinek a leghangosabb éljen jutott) . . . egy sem kerülhetett el a sorsát. Megéljenezték Zempléni megye föliratát is, nem azért, mert benne voltak az éljenezésben, hanem azért, mert Kossuth vármegyéje az önálló bank fölállítását kérte.

Csak ezután mondotta el a miniszterelnök, miért adja be lemondását a kormány. Természetes, hogy templomi esőndben hallgatták és lesték minden szavát — bárha ujat nem mondott. Tudta mindenki, hogy a kártelbankot nem akarják Ausztriában és ennek következtében támadt az a bizonyos diszharmonia a kormány kebelében. Még azt is tudták, hogy a Ház elnapolását fogja kérni.

De hogy a függetlenségi párt nevében Hoitsy Pál hogyan fogja bucsuztatni a kormányt, azt nem sejtette senki. Mindenekelőtt az egész kormány, „mint ilyen“, kapott néhány szál virágot; ezután Wekerle Sándor szintén néhányat és ezután Kossuth egy egész nagy csokrot, melynek közepén ott piroslott az, hogy még Bécs előtt sem hajlik meg a gerince. A virágosztás után Bécs felé fordult Hoitsy Pál és azt mondotta, hogy a függetlenségi párt nem zárkózik el a kibontakozás lehetőségéig, de a lehető legmélyebben elzárkózik elveinek megtagadása elől. Három esztendő alatt egyebet sem tett, minthogy mindig „áldozatkész“ volt, most azonban ennek vége. Ez a legkevesebb, amiben a függetlenségi párt álláspontja kifejezhető. (Hoitsy Pált beszéde alatt néhányan az önálló bankról való nyilatkozatra akarták szorítani, de ő hőiesen ellent állott.) Szappanos István a balpárt nevében a kormány lemondásának napirendretüzését követelte. Hock János is azt követelte és kapisztráni hévvel szállott sikra a függetlenségi levek integritásért. Hogy ezek az elvek még nagyobb biztonságban legyenek, ünnepélyesen kijelentette, hogy belép a függetlenségi pártba.

Az így megsaporodott függetlenségi párt nevében Kossuth Ferenc állott föl ezután szó. lásra, hogy a lemondás napirendre tüzése ellen nyilatkozzék. Nincsen erre semmi szükség. A kormány lemondásának oka a lehető legvilágosabb; ami pedig a puhításokra vonatkozó célzásokat illeti, hát erről szó sincs, nem is lehet, hiszen a függetlenségi miniszterek a legfelsőbb helyen is megállottak szilárdan a párt programja mellett. Bozóky Árpádot és Nagy Györgyöt ez nem győzte meg,

mert a bankbizottság jelentésének megpírendre tüzését követelték. A nemzetiségi Mihályfi Tiwadar és Polónyi Géza után újból Wekerle Sándor szólalt föl. Polónyi közjogi argumentumait hasogatta szét és azt bizonyította, hogy mindenki alkotmányosan járt el: a kormány, a korona és most a Házon van a sor, hogy mapolja el üléseit.

Ezt meg is cselekedte a Ház. Azért nem ment mindjárt szét. Még meghallgatta Balogh Ernő sürgős interpellációját Popovics Sándor hírhedt beszédéről. Kossuth felelt erre az interpellációjára. Azt felelte, hogy a kormány semmit sem tudott arról előzetesen, mi motoszkál az új bankkormányzó fejében. (Ezt a választ tudomásul vették.) Még az összeférhetetlenségi zsűrit sorsolták és azután berekesztette az ülést az elnök.

Délután a főrendiházban jelentette be Wekerle, hogy a kormány beadja a lemondását. Itt nem támasztott a lemondás olyan emóciót, mint a képviselőházban.

Részletes tudósításunk ez:

I.

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelőtt tizenegy órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyző: Vertán Endre és Hammersberg László.

Az elnök: Megnyitja az ülést. A függetlenségi zajos ovációban részesítik: „Éljen Justh Gyula! Éljen az önálló bank!” Bemutatja Popovics Sándornak, az Osztrák-Magyar Bank utjonnan kinevezett főkezelőjének levelét, melyben bejelenti, hogy mandátumáról lemond. A levél felolvasását óriási zaj fogadta:

— Abczug Popovics! Megkapta a konczot és most ellenünk beszél!

A néppárt és alkotmánypárt éljenzéssel próbálta erejét venni a Popovics ellen irányuló tüntetésnek.

A Ház a zaj lecsillapulta után az elnököt biztatja meg az új választásra nézve szükséges intézkedések megtételével.

Ebben a pillanatban lépett a terembe Kossuth Ferenc. Az éljenzés most fokozott erővel harsant fel. A függetlenségi felugorva helyükről, tapsoltak és éleneztek. Feltűnést keltett, hogy a lelkes tüntetés alatt a néppárt nemán ült a helyén.

A zaj lecsillapulta után Vertán Endre jegyző felolvasta az időközben a képviselőházhoz érkezett kérvényeket. Egy volt benne, amely az önálló bankot sürgette. A tüntetés most újra kitört.

— Éljen az önálló bank! — kiáltották a függetlenségi.

Az elnök: Jelentette, hogy Balogh Ernő sürgős interpellációt jelentett be nála Popovics Sándornak, az Osztrák-Magyar Bank főtanácsában elmondott beszéde tárgyában.

Alig, hogy elhangzott az elnök e kijelentése, a terembe lépett Wekerle Sándor miniszterelnök. Az egész Ház éljenzett neki.

Az elnök kijelentette, hogy Baloghynak megadta az interpelláció előterjesztésére az engedelmet. Indítványozta továbbá, hogy az interpellációra a Szentiványi Gábor összeférhetlenségi ügyében ítélező bizottság kisorsolása előtt térjen át a Ház.

Ehhez hozzájárulnak.

Ezután a miniszterelnök jelentkezett szólásra.

A lemondás bejelentése.

Wekerle Sándor miniszterelnök: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Azért kérem ki a t. Ház figyelmét, hogy bejelentsem a kormány lemondását. (Helyeslés.) A jegybank ügy kérdésében a kormány arra az egyhangú megállapodásra jutott, hogy a mai közös bank helyett két kartelviszonyban álló bank utján kívánja a jegybank ügyét szabályozni. E végből tanácskozásokba becsátkozott az osztrák kormányval, hogy minden tekintetben egyetértő eljárás által óvja meg azokat a gazdasági és pénzügyi érdekeket, melyeknek megóvását magasabb politikai szempontok is kívánatosá teszik. (Helyeslés.) Az osztrák kormány hosszabb tárgyalások után politikai helyzetére, a technikai kivitel nehézségeire utalva, elvi szempontból nem fogadta el álláspontunkat. (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk!) A kormány

ezen egyhangú megállapodása eredményre nem vezetvén, a kormány tagjai nem voltak képesek oly egyöntetű megállapodásra jutni a jegybank kérdésének megoldása tekintetében, amely alkotmányos elfogadásra számíthat. (Nagy mozgás. Fölkialtások a baloldalon: Elég szomorú!) Ily körülmények között, tekintettel a politikai viszonyokra és a kabinet helyzetére, nem érezzük magunkban azt az erőt, hogy a képviselőházat irányíthassuk, hogy az alkotmányos érdekeket minden tekintetben érvényre juttathassuk és megóvhassuk. Ezért a tegnapi napon elhatároztuk lemondásunkat. (Helyeslés a baloldalon.) Egre való tekintettel arra kérem a t. Házat, hogy mivel politikai felelősséggel nem lennénk képesek tovább az ügyeket itt képviselni, a helyzet tisztázásáig ne méltóztassék üléseket tartani. (Helyeslés és zaj.)

A függetlenségi párt szónoka.

Hoitsy Pál: Tisztelt Ház! Magam részéről hozzájárulok én is ahhoz, amit a tisztelt miniszterelnök ur proponál, hogy a képviselőház mindaddig, míg a válság elintézve nincs, függeszse fel üléseit, amely idő, remélem, igen rövid lesz. (Zaj.) Ez alkalommal azonban szükségesnek tartom, hogy egy-két megjegyzést tegyek. (Halljuk! Halljuk!) Mi, akik a Ház ez oldalán ülünk, sajnálattal látjuk visszavonulni azt a kormányt, amely bölcseséggel, előrelátással, nagy hazafisággal három esztendőn keresztül vitte az ügyet. (Igaz! Ugy van! jobb- és balfelől. Ellentmondások a baloldal hátsó padjain. Mozdás.) Ez a kormány sohasem feledkezett meg az ország jogairól, azokból soha semmit sem engedett, ellenben az országnak régi alkotmányát sok tekintetben körülbástyázta. (Igaz! Ugy van!) Sajnálattal vesszük tudomásul a miniszterelnök urnak is távozását, mert ámbár ő a mi pártunkhoz nem tartozott, sohasem felejtette el azt, hogy a Háznak többsége ez a párté. (Élénk éljenzés és taps.)

De, t. képviselőház, legnagyobb sajnálattal látjuk távozni helyéről a mi igen tisztelt vezérünket, Kossuth Ferencet és minisztertertsait. (Élénk éljenzés és taps.)

Ritka látványnak vagyunk szemtanúi. (Mozgás.) Látunk férfiakat (Halljuk!), akik előtt nem föltétlen parancs a bécsi akarat. (Igaz! Ugy van!) Látunk férfiakat, akik akkor, amikor a koronának bizalmát nem veszítették el, a Háznak és a Ház többségének bizalma felett pedig feltétlenül rendelkeznek, odahagyják helyüket, mert elveikből engedni nem akarnak. (Élénk helyeslés és taps.)

Nagy és szép dolgot művelnek, olyat, amely díszere, becsületre válik nemcsak az államférfinak, hanem a férfinak is. (Igaz! Ugy van!) Legyenek róla meggyőződve, hogy az a ragaszkodás, az a bizalom, amelylyel személyük és vezérünk iránt eddig viseltettünk, nemcsak, hogy meg nem fogapadni ezentul, hanem még öregbedni fog. (Igaz! Ugy van!) De, t. képviselőház, szükségesnek tartom, hogy nemcsak elismerésünknek, hanem hálaadónak adják kifejezést, ami igen t. vezérünk, Kossuth Ferenc iránt (Éljenzés), hanem vagyok bátor még egy-két megjegyzést tenni. (Halljuk! Halljuk!)

Mi, a függetlenségi párt nem fogunk elzárkózni az elől, hogy segítőkészet nyujtsunk ahhoz, hogy ebből a válságból megtaláljuk a kibontakozást (Helyeslés jobbfelől), de elveink tekintetében alkudozni nem fogunk. (Élénk éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.) Világosabban pedig azt mondom, hogy programunk integritását fenn fogjuk tartani. (Helyeslés.) Sem tulzott követelésekkel, sem makacs elzárkózottsággal nem fogunk utjába állani a kibontakozásnak (Helyeslés jobbfelől), de ki kell jelentenünk, hogy a mi engedékenységünknek meg vannak a maga határai. (Helyeslés a baloldalon.) Ha ez a szó, hogy engedékenység, annyit jelentene a politikában, hogy bölcsesség, akkor el merném mondani, hogy három esztendő óta nem gyakoroltunk egyebet, mint bölcseséget. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Meghoznuk mindazt az áldozatot, melyet az ország érdeke tőlünk megkövetelt, meghoznuk azokat a nagy áldozatokat, melyeket az országnak külpolitikája kívánt tőlünk. (Igaz! Ugy van!) Elveinket sohasem akartuk érvényesíteni az ország érdekeivel szemben és a párt érdekét sohasem helyeztük a nemzet érdekei fölé. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Annál sajnálatosabb, hogy mindezen áldozatkészségünk nem talált kellő elismerésre. (Ugy van! a baloldalon.)

De, t. képviselőház, van az engedékenységnek egy határa, amelyen túl nem mentünk eddig és a melyen túl nem fogunk elmenni ezentul sem. (Halljuk! Halljuk!) Alkotmányunk ópségét, szabadságaink egészét semmi körülmények között soha megcsorbítani engedni nem fogjuk. (Helyeslés a baloldalon.)

Ez az a véghatár, ameddig elmegyünk. Mai életünket berendezhetjük a mai élet szükségletei szerint, de az alkotmány az országnak az az ősi joga, amelyet apáink hagytak reánk és amelyet számon fognak tőlünk kérni még sirunkban is az utódok. Ne számíton arra senki, hogy a tekintetben ezen a párton valamikor engedékenységre tállhat. (Ugy van!)

Ámbár nemcsak a magam nevében beszélek...

Kubik Gyula: Hát a bankkal mi lesz? (Zaj.)

Hoitsy Pál: ... ámbár nemcsak a magam nevében beszélek, de nincs senkitől felhatalmazásom arra nézve, hogy mit és miként mondjak, mindazonáltal biztosíthatom a t. képviselőházat (Helyeslés), a párton nincs senki, aki azokat, amiket mondottam, sokallaná, csak olyanok vannak, kik azt keveslik. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

A lemondás napirendre tüzése.

Szappanos István a balpárt nevében szólalt fel. Ki kell jelentenie, hogy a balpárt örömmel látja ennek a kormánynak lemondását. Azt szeretné tudni, mi volt az igazi oka a lemondásnak. A lemondás napirendre tüzését kéri. (Helyeslés a balpárton.)

Medakovics Bogdán horvátul beszél.

Hock János hozzájárul a lemondás napirendre tüzéséhez, mert ehhez hasonló nincs a parlament történetében. Tisztán kell látni ebben a kérdésben. A kormány mögött van a többség, sőt az egész nemzet és most mégis lemondatták. (Ugy van! Ugy van!) Az engedékenység bűn lenne a nemzet részéről. Valahányszor a nemzeti kérdések a dinasztiai kérdésekkel hoztattak kapcsolatba, a függetlenségi párt annyira ment az engedékenységkel, hogy a történelmi tanulságokat se vette figyelembe. Ezért a nemzet sohse találkozott méltánylással. (Helyeslés balfelől.)

Nyiltan ki kell mondani, hogy az ország a függetlenségi pártnak többséget adott, ennek a pártnak a pénzügyi önállóság főprogramja. Nem egyesek megpuhításáról van itt szó, hanem minden jel arra mutat, hogy rendszerváltozást akarnak itt inaugurálni. (Ugy van!) Tessék a nemzetre appellálni. (Élénk helyeslés balfelől.) De alkudozásokkal nem engedjük megtörni a nemzet gerincét. (Élénk helyeslés balfelől.) Ha egyesek a függetlenségi programtól eltérni akarnak, tessék letenni a mandátumot. (Helyeslés.) Bejelent nyiltan a függetlenségi pártnak való belépését. (Élénk helyeslés balfelől.)

Kossuth Ferenc beszéde.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter: T. Ház! (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk!) Kötelességem a t. Ház figyelmét arra a körülményre irányítani... (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk!)

Felkiáltások: Halljuk Kossuthot!

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter... hogy egész világosan áll a t. Ház előtt a kormány lemondásának oka...

Az elnök: Kérem, méltóztassanak helyeiket elfoglalni!

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter: Ismétlem tehát, hogy egész világosan áll a t. Ház előtt a kormány lemondásának oka. Ez az ok az, hogy a kormány kebelében megszünt az egyetértés uralkodni. (Felkiáltások a baloldalon: Megszűnt a koalíció!) Ez pedig teljesen elégséges ok a kormány lemondására, nemcsak elégséges, de szükséges ok. (Ugy van! Ugy van!) Ha ily körülmények között a kormány lemond, akkor nem alkalmazkodott volna az alkotmányosság szabályaihoz. (Helyeslés.) Azt az állítást sem fogadhatom el, hogy itt a megpuhulásnak bármilyen jele mutatkoznék. (Helyeslés.) Maga az a tény, hogy a függetlenségi párti miniszterek a parlamentben is és legfelsőbb helyen is megállták helyüket (Hosszantartó élénk éljenzés és taps.), világos jele annak, hogy itt megpuhulásról szó se lehet. (Élénk helyeslés.)

Igen kérem a t. Házat, tartsuk meg a parlamentáris szokásokat. Midőn a kormány lemondását bejelenté, hosszú vitaközlésnek helye nincs; lesz elég alkalom később arra, hogy mindenki éljen szabadon szólási jogával. Arra kérem én is a t. Házat, fogadja el azt az előterjesztést, amelyet a t. lemondott miniszterelnök ur tett. (Élénk helyeslés.)

Újabb szónokok.

Bozóky Árpád szólásra jelentkezik. A teremben olyan nagy a zaj, hogy elnök az ülést öt percze felfüggeszté.

Szünet után.

Az elnök újból megnyitja az ülést.

Bozóky Árpád nem fogadja el a miniszterel-

nőknek a Ház elnapolására vonatkozó indítványát. Itt egy függő kérdés van, az önálló bank ügye. Tudni akarja, ki volt a miniszterek közül az önálló bank mellett és ki ellene.

Buza Barna: Találd ki!

Bezöky Árpád azt kívánja, hogy a Ház határozatban mondja ki az önálló bankhoz való ragaszkodást. Szappanos indítványának elfogadását kéri.

Nagy György szintén azt kívánja, hogy már most foglaljon a Ház állást az önálló bank dolgában. Határozati javaslatot nyújt be ilyen értelemben.

Mihályi Tivadar a nemzetiségek nevében szólalt fel ezután. Különösen azt hibáztatja, hogy a kormány nem csinálta meg a választóreformot. Ezért nem sajnálják a kormány lemondását.

Polónyi Géza: Rámutat arra, hogy ennél a lemondási oknál fontosabb még nem volt előtűnik. A történeti előzményekből meg lehet állapítani, hogy a kormány az osztrák kormány magatartása miatt mondott le, mert nem akart a kormány által választott, jogosult forma alapján tárgyalni. Ebből az következik, hogy lemondása esetén az osztrák kormánynak is le kellett volna mondania. Kossuth Ferenc kijelentéséből arra kell következtetnie, hogy a válság a minisztérium kebelében való ellentétékből keletkezett. Ha ez így van, akkor alkotmányos körülmények között egyedül a parlament jogosult dönteni arra nézve, hogy a nemzet többsége mit akar. Visszaestünk az 1905-iki állapotokba. Le kell számolnunk a birodalmi eszme képviselőivel. Ha a bankkérdés alkotmánykérdéssé vált, akkor a király nem is hajlandó megbízást adni olyan kabinetnek, amely az önálló bank alapján áll. A nemzet képviselőit nem szabad elzárni a lehetőségtől, hogy nehéz időkben véleményüket nyilváníthassák. Kéri a lemondás napirendre tűzését.

miniszterelnök újabb felszólalása.

Wekerle Sándor miniszterelnök: T. képviselőház! Nem mulaszthatom el, hogy néhány megjegyzést ne tegyek az itten történt felszólalásokra. (Halljuk!) Nem terjeszkedem ki azokra az észrevételekre, melyek a kormány eljárását bírálják, melyek közé sorolom Szappanos, Bezöky s Nagy György képviselőtársaimnak felszólalását, kik igyekeztek itt a kormánynak büntetésmentes ártatlanságban és részleteiben felállítani. Nem teszem ezt azért, mert hiszen talán a közvéleménynek — nem merem mondani azt, hogy a történelemnek — lesz föntartva megítélés, hogy becsülettel álltuk-e meg helyünket, vagy nem. (Helyeslés.) Az izlés dolga, hogy valaki így akar parlamentárisan leszámolni és ezt az izlést a t. képviselő uraknak én most szívesen nem teszem. (Helyeslés.)

Egy megjegyzéssel tartozom Medakovic képviselő urnak. Medakovic képviselő ur azért nem szólalt föl, mert azt állítja, hogy Magyarország és Horvátország között most a törvényes kapcsolat megszűnt. (Derültség.) Ez ellen a leghatározottabban tiltakozom. (Nagy zaj.) A jelenlegi viszonyok megszüntetése nem kizárólag mi tőlünk függ, hanem attól függ, hogy önök helyezkedjenek a törvényes alapra. (Helyeslés.) nemcsak formaliter, hanem úgy, hogy a magyar államhoz való hozzátartozásukat nyíltan is elismerik, mert azon változtatni ilyen nyilatkozatokkal, legyen meggyőződve, nem lehet. (Helyeslés.)

A tisztelt képviselő urnak más megjegyzésem nincs, hanem foglalkozom kell Polónyi képviselő urnak megjegyzésével és pedig azért, mert ő ellenkező indítványt tett. Az ő argumentációja az, hogy az osztrák kormány is mondjon le, ha a magyar kormány és az osztrák kormány között ellentét fejlődik ki. Már bocsánatot kérek, a bankügy nem közös ügy. (Ugy van! Ugy van!) Éppen azt vitatjuk és ezt a jogot, úgy tudom, senki kétségbe nem vonta — ő felsége a király is ezen az alapon áll, hogy t. i. a bankügyet önállóan rendezni fölkéletesen jögnék van. Mi következik ebből? Mi a magunk részére fentartjuk azt a szabadságot (Nagy zaj.), hogy tárgyalunk-e felette, vagy nem, tárgyalunk-e ilyen vagy amolyan alapon. Ezt a jogot az osztrák kormánytól sem vonhatjuk meg.

A t. képviselő ur itt tárgyalást kíván és egyik főargumentuma az, hogy itt az általunk előadott indokokon kívül más indokok is vannak. Bocsánatot kérek, lehetnek más indokok, hiszen ha én valakivel kormányzásra vállalkozom, száz és száz kérdés fog felmerülni, me-

lyekkel nem vagyok minden tekintetben szolidáris; a födolog az, hogy együttműködésünk tartamában ne merüljenek föl olyan kérdések, amelyekben szolidárisak nem vagyunk. És itt együttműködésünk tartama alatt — még pedig akut jelleggel — merült fel egy kérdés, nem is a mi kívánatuunkra, hanem az események és mások akarata toltta azt előtérbe és akadályozott meg bennünket... (Eljenzés és taps a jobboldalon és a középben.)

Holló Lajos: Lejárt a bankszabadalom!

Wekerle Sándor miniszterelnök: Én azt az álláspontot foglalom el, hogy egész jogosan hozták ide ezt a kérdést és éppen azért, mert jogosan hozták ide... (Nagy zaj.)

Gaal Gaszton: A törvény hozta ide, a bankszabadalom lejárt!

Wekerle Sándor miniszterelnök: Annak akut jellege kényszerített minket arra, hogy akkor, amidőn szolidaritásban nem vagyunk a kérdésben, vonjuk le a konzekvenciát; ezt kívánja az együttműködés tisztessége és a szolidaritás. Ezzel megfelelünk a politikai erkölcs szempontjának.

A következő indítványt nyújtja be:

A kormány beadván lemondását, a Ház a helyzet tisztázásáig üléseket ne tartson és az elnököt bizza meg, hogy a Ház ülésének egybehívása iránt megfelelő időben intézkedhessék.

Polónyi Géza félreértett szavait magyarázza ki.

Az elnök ezután a tanácskozást befejezettnek jelentette ki.

A Ház többsége a miniszterelnök indítványát elfogadja.

Az elnök Nagy György indítványát szavazás alá nem bocsátja, mert ellenkezik a házszabályal.

A bankkormányzó beszéde.

Baloghy Ernő előterjeszti a sürgős interpellációját Popovics Sándor új bankkormányzónak az Osztrák-Magyar Bank főtanácsában elmondott beszéde tárgyában. Kifogásolja, hogy az új bankkormányzó politizált a beszédében, amittől pedig tartózkodnia kellett volna. A bank kettéválasztására irányuló komoly mozzalmat lekicsinyelte és politikai oldaldöntést adott becsületes törekvésünknek. Polemizál azután Popovics kijelentéseivel. A közös bank nem vált be úgy, ahogy Popovics állította, mert Magyarország mindig kért és várt tisztességes mezőgazdasági hitelt és sohasem kapta meg. Popovics ezzel a beszédével egyenesen megnehezítette a kormány helyzetét, a nemzet ügyének megrontására tört s gátat emelt a politikai válságból való kibontakozás elé. Ezt az eljárást csakugyan vezetés hibának, vagy céljainkkal való könnyelmű játszásnak lehet mondani. (Élénk helyeslés.) Ezért a kormányhoz, amely bár lemondott, de úgy a király, mint a nemzet bizalmát élvezi, csak azt a kérdést intézi, hogy tudott-e előzetesen a beszéd tartalmáról, amelyet Popovics az Osztrák-Magyar Bank főtanácsában elmondott?

Kossuth Ferenc, T. képviselőház! Az elhangzott interpellációra nem kívánnék válaszolni, (Halljuk!) mert mint a lemondott kormánytagja, ezt nem is tehetném. Más-különbben is csak azért szólalok fel, mert a miniszterelnök ur ez idő szerint nincs jelen és azt a tényt kívánom megállapítani, hogy Popovics bankkormányzó beszédének szövegéről a kormánynak előzetes tudomása nem volt. (Helyeslés.) Popovics mint magánember tartotta az ő beszédét. (Felkiáltások balfelől: Mint osztrák! Mint bankkormányzó! Zaj.) Az osztrák-magyar bank házában, a bank tanácsának beszélt s az, amit mondott, az ő új helyzetében magánembereknek, nem tartozik a Ház elé! Egyébiránt Popovics sokáig és hűségesen szolgálja hazáját. (Helyeslés.)

Az ülést ezután egy óráig, a jury kisorsolásáig újból felfüggesztették.

Szünet után.

Az elnök ismét megnyitotta az ülést.

Kisorsolták Szentiványi Gábor ügyében az összeférhetetlenségi zsüri tagjait, melynek rendes tagjai lettek: Bizony Ákos, Szivák Imre, Emőd József, Szatmári Mór, Mohár János, Burdai Szilárd, Rátkay László, Szász Zsombor, Széll Kálmán, Barta Ödön, Melezer Vilmos, Fernbach Péter, Várady Imre, Tutsek Sándor. Pótagok lettek: Mezőfi Vilmos, gróf Thorotzkay Miklós és Kmety Károly.

A zsüri tagjai azonnal letették az esküt.

A jegyzőkönyv hitelesítése után az elnök az ülést berekesztette.

II.

A főrendiház ülése.

— Kezdődött délután négy órakor.

Elnök: Gróf Dessoeffy Aurél.

Jegyző: Gróf Vigyázó Ferencz.

Az elnök megnyitja az ülést. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg az elhunyt gróf Esterházy Ferencz főrendről. Emlékét jegyzőkönyvben örökítették meg.

A jegyző felolvasta a miniszterelnöknek három rendbeli átiratát a szentesített törvényekről, majd felolvasta Szeged város átiratát, amelyben az önálló magyar bank felállítását kéri.

Ezután Wekerle Sándor miniszterelnök lenyegében azonos tartalmu beszéddel, mint amelyet ma a képviselőházban elmondott, bejelentette a kormány lemondását és kérte, hogy a főrendiház üléseit napolják el.

A főrendiház a lemondást tudomásul vette.

Az elnök annak az óhajának adott kifejezést, hogy ez a kormányválság nem lesz egyuttal krízis, hanem a súlyos válságnak mihamar megtalálják a megoldását.

A jegyzőkönyv hitelesítése után az elnök az ülést berekesztette.

A lemondás a pártkörökben.

A mai nap izgalmas eseményei a pártkörökben nyertek befejezést. A képviselőháznak minden pártja értekezletet tartott, amelynek tárgya a kormány lemondása és az ezáltal előállott helyzettel szemben való állásfoglalás volt.

A függetlenségi párt, amelynek, mint a képviselőház többségének, határozata iránt a legnagyobb volt az érdeklődés, impozáns tüntetéssel fejezte ki bizalmát vezére, **Kossuth Ferencz** iránt és kötötte le magát az önálló jegybank követeléséhez. Az egész párt percekig éljenzett és tapsolt, amikor **Kossuth Ferencz Batthyány Tivadar** üdvözlő beszédére adott válaszában, amely egyszersmind az értekezlet befejezése volt, kijelentette, hogy mindig a párt, tal fog együtt járni, a párt elvei alapján fogja keresni a kibontakozást és *ha nem találja meg, akkor is tudni fogja a kötelességét.* Ennek a kijelentésnek hatása alatt ért véget az értekezlet. A képviselők azonban még sokáig együtt maradtak és a társalgóteremben folytatott beszélgetések során az a vélemény alakult ki, hogy a függetlenségi pártnak az önálló bank mellett elfoglalt rendületlen álláspontján mit sem változtat az a királyi szó, amely szombaton **Kossuth Ferencz** audienciáján elhangzott és amely szerint a király nem szentesítendő az önálló bank tárgyában hozzá fölterjesztett törvényjavaslatot. A függetlenségi párt tiszteli a király jogait, de éppen olyan tiszteletben kívánja tartatni az ország jogait is, amelyeket a parlamenti többség képvisel. És ha a király a maga vétóját szegi az önálló bank ellen, viszont a parlamenti többség a maga vétóját alkalmazza a közös bank ellen. És ez a vétó éppen annyit ér, mint a másik. Ezt a fölfogást különösen **Justh Gyula** terjesztette és a képviselők mind csatlakoztak hozzá. Az értekezleten elhangzott beszédek kapcsán a választói reformról is sok szó esett és a képviselők újból hangoztatták, hogy az a mulasztás, amely a koalícióra reform meg nem alkotása miatt éri, nem terhelheti a függetlenségi pártot, mert a párt semmiféle akadályt sem gördített a reform megalkotása elé.

Az alkotmánypárton **Wekerle Sándor** miniszterelnök jelentette be a kormány lemondását és gróf **Andrássy Gyula** belügyminiszter, a párt vezére, fejtette ki az okokat, amelyek a lemondást előidézték. Beszédének legkiemelkedőbb része az, amelyben utal arra, hogy a bankkérdésben, amelyet különben a párt sohasem tekintett politikai kérdésnek, a párt álláspontja födi a király álláspontját. Mégis az a véle-

ménye, hogy a mostani többséget fenn kell tartani. Ugyanezt az álláspontot foglalták el a többi felszólalók is és Széll Kálmán elnök záró szavában nyomatékosan mutatott rá arra, hogy a koalíciónak még a választói reform nagy feladatát kell megoldania. A párt tagjai az értekezlet előtt is, után is hosszasan beszélgettek a helyzetről és most is a szombati fölfogás volt az uralkodó: a helyzet súlyos ugyan, de nem reménytelen. Az ország békés és nyugodt fejlődésének, életműködése folyamatosságának sorsa most sokban a pártok kezébe van letéve s ezeknek kell, úgy kitartásban, mint bölelőségben a hivatásuk magaslatára emelkedniök vagy azon megmaradniök. Minden egyesnek és minden pártnak számot kell vetnie lelkiismeretével, az ország helyzetével, az ország érdekeivel, melyeket meg kell őrizniük, a lehetőségekkel, melyeket számba kell vennünk. Ez a fölfogás tükröződött vissza az értekezleten is.

A néppárt is kijelentették, hogy nem gátolták a választói reform megalkotását, határozatilag pedig kimondták, hogy a néppárt csak olyan kibontakozást, támogat, amely az alkotmányos követelményeknek megfelel s a párt elnöksége azon fog fáradozni, hogy a többségi pártokból kerüljön ki a kormány.

A balpárt és a nemzetiségiek is tartottak értekezletet.

Az értekezletekről tudósításaink itt következnek:

A függetlenségi párt.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt-ma délután 5 órakor Kossuth Ferenc elnökletével értekezletet tartott, amelyen az elnök Kossuth Ferencen kívül a kormány részéről megjelentek gróf Apponyi Albert és Günther Antal miniszterek, Tóth János, Mózsay Béla, Meskó László és Déry Zoltán államtitkárok és Justh Gyula, a képviselőház elnöke. A jegyzőkönyvet Halász Lajos vezette.

(Kossuth a kormánylemondásról.)

Kossuth Ferenc elnök bejelenti Hoek Jánosnak a pártba való belépését, amit az értekezlet nagy éljenzéssel fogadott. Jelenti továbbá, hogy a megüresedett pozsonyi kerületben a párt dr. Barthal György közjegyzőt jelölte és az alkotmánypárt valószínűleg nem állít jelöltet. Felkéri a párt tagjait, hogy minél nagyobb erővel támogassák Barthal Györgyöt avégett, hogy Pozsony városának mindkét kerülete függetlenségi képviselőt küldjön a parlamentbe.

Áttérve az értekezlet tárgyára, — ugymond — feleslegesnek tartom, hogy a pártot olyan tényekről értesítem, amelyek ugyis köztudomásúak. Csak röviden jelzem, hogy a kormány beadta lemondását, amely lemondásnak rejtett okait nem kell keresni, mert ilyenek nincsenek. Az ok kézenfekvő, t. i. az, hogy a kormány 67-es és függetlenségi tagjai nem tudtak megegyezni a bankkérdésben, mivel a függetlenségi miniszterek a kartellbankra vonatkozó tárgyalások meghiusulása után az önálló bank felállítását kívánják. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Szilárd meggyőződéséből kifolyólag és híven ahhoz az ígérethez, amelyet a pártnak tettem, a király elé járultam azzal az előterjesztéssel, hogy adja meg beleegyezését a jelen bankszabadalom lejártá után az önálló magyar bank felállításához. (Zajos éljenzés. Felkiáltások: Éljen Kossuth!) Ugyanilyen irányban tett előterjesztést az én igen tisztelt barátom és vezértársam gróf Apponyi Albert. (Lelekes éljenzés.) Ő felsége, bár nem vonta kétségbe az ország jogát az önálló bank felállítására, utalva a külügyi és belügyi viszonyokra, ezt időszerűtlennek és károsnak tartaná és ezért kijelentette, hogy nem szentesítene a törvényhozásnak ilyen irányú határozatát. Nem tartom megengedhetőnek, hogy előterjesztésemre vonatkozólag bővebb részletekbe bocsátkozzam, csak annyit jelzem, — a ezt a párt intézőbizottságának tagjai is tudják — hogy minden érvel, amelyet az önálló bank

felállítása mellett fel lehet hozni, minden tartózkodás nélkül felhoztam. (Élénk helyeslés.) Nem tagadom, hogy némi reményt tápláltam arra nézve, hogy a király el fogja fogadni előterjesztésünket, egyrészt azért, mert nyilvánvaló, hogy a képviselőház nagy többségének nézetét tolmácsoltam, másrészt, mert beláttam azt, hogy ez az egyedüli módja annak, hogy az igen nehéz bankkérdés úgy Magyarországon, mint Ausztriában alkotmányos uton legyen megoldható és ki legyen kerülhető az, hogy Ausztriában az ismert 14. szakasz alkalmaztassék, nálunk pedig az a sérelem essék a képviselőház többségén, hogy alkotmányos uton megnyilatkozó akarata, amely a fennálló törvényekben gyökeredzik, ne valósulhasson meg. (Igaz, ugy van! Élénk helyeslés.)

Tisztelt barátaim! A helyzet nagyon súlyos. Már maga az a tény, hogy a nemzet vezéreiből álló kormány kénytelen lemondását beadni, mutatja a helyzet természetellenes voltát. Nehezíti a helyzetet még az is, hogy ez a lemondás veszélyezteti a koalíciónak a fennmaradását, holott a koalíció még nem teljesítette legfőbb feladatát: az általános választói jog alapján az új választási törvény megalkotását olyan irányban, ahogy azt a nemzetnek megígérte, és amire nézve a királylyal szemben kötelezettséget vállalt. Ez a tény annál sajnálatosabb, mert a koalíciós kormányzás elvállalásának a fő indító oka éppen az volt, hogy a választási törvényt mi alkossuk meg a magyar nemzettel, a magyar nemzetért (Igaz, ugy van! Élénk helyeslés!) és hogy utját álljuk annak, hogy a magyar nemzeti aspirációk ellenfelei alkossák azt meg a maguk módja szerint, kezét fogva a magyar nemzet ellenségeivel, a magyar nemzet ellen; sőt azzal a világos czézzel, hogy a magyar nemzetet megfélemlítsék, vagy letörjék. (Igaz, ugy van!) Valóságos szerencsétlenségnek tartom, hogy a krízisnek ki kellett ütnie, mielőtt e feladatunknak megfelelően volna. Köztudomású dolog, hogy én részemről mindent elkövettem, hogy a választási törvényt tárgyalhassuk (Igaz, ugy van! Élénk helyeslés!) és ha most rámutatok koalíciós kormányzásunknak a nagy hiányára, teszem ezt csakis azért, hogy akkor, amidőn a koalíciós kormány leteszi a határait, senki se vádlohasson meg sem engem, a függetlenségi párt vezérét, sem magát a pártot azzal, hogy könnyelműen siklunk át ezen a fogyatkozáson. (Élénk helyeslés.)

A helyzet nehéz. Hogy milyen irányu kibontakozást javasoljak a pártnak, azt a jelen pillanatban még nem mondhatnám meg. De arról biztosíthatom a pártot, hogy edes hazám érdekeit és pártunk elveit nem fogom szem elől téveszteni soha és hogy minden megoldásban pártommal együtt és azzal egyetértésben kívánok közreműködni. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps.) Kérem tehát továbbra is a párt bizalmát, amely bizalomra most nagyobb szükségem van, mint valaha és azt tanácsolom, hogy egyelőre ne hozzunk új határozatot, hanem fentartva az eddig hozottakat, maradjon meg a párt elvi álláspontja mellett és bizza meg vezéréit, hogy keressenek oly kibontakozást, amely megfelel az ország érdekének és a függetlenségi párt elveinek.

A párt tagjai felállottak és perczekig lelkesen éljenzették Kossuth Ferencet. Ezután gróf Batthyány Tivadar állott fel szólásra és a következő beszédet mondotta:

(Bizalom a kormánynak.)

— Méltóztassanak megengedni t. pártértekezlet, hogy a tegnapi megtartott intéző bizottsági ülésnek felszólítására és utasítására szót emeljek ezen ünnepélyes és fontos pillanatban, hogy mintegy választ, visszhangot adjak azon szavakra, amelyeket szeretett vezérünk most hozzánk, az ő hű bajtársaihoz, követőihez, az ő hű hadseregéhez intézett. (Halljuk! halljuk!)

Tisztelt pártértekezlet! Ha visszatekintünk Magyarország 40 éves alkotmányos aerájának eseményeire, akkor a mai nap egy örvendetes forduló pontot jelent, egy tanulságot a késő utókorra is, hogy ne csak, miként a múltban volt, akkor bukjanak meg, mondjanak le a minisztériumok, amikor felülről lejárták magukat, hanem hogy elveik mellett kitartanak, nemcsak a miniszteri székben, hanem ha meggyőződésük kívánja, inkább

mondjanak le miniszteri állásaikról, semhogy elveiket megváltoztassák. (Ugy van! Ugy van!)

Méltóztassanak megengedni, hogy miután igen tisztelt és szeretett vezérünk felemlítette a választói reformra vonatkozólag a királynak és a nemzetnek tett ígéretünket, erre a magam részéről is röviden reflektálok. (Halljuk!) A függetlenségi és 48-as pártnak mindenkor programmpontja volt az általános szavazati jog alapján való reformja a választói jognak. Amikor annak idején az alkotmányellenes korszakban felvetették ezt a kérdést, mi, e pártunk tagjai nemcsak nem helyezkedtünk vele szembe, hanem azonnal azt mondtuk, hogy mihelyest a koronás alkotmányos királyi alkotmányos formában nekünk módot ad arra, mi igeis az általános szavazati jog alapján a választói jog reformját meg akarjuk csinálni, készek vagyunk azt törvénybe iktatni. És ezért örömmel járultunk hozzá ahhoz, hogy vezérünk a koalíció miniszteriumában az általános szavazati jognak a törvénybe iktatását programmponttá tették. Nagyon sajnálom — mint az általános szavazati jognak lelkes híve — hogy ezen törvényt megalkotni eddig nem lehetett. Konstatálni kívánom, hogy ez nem a függetlenségi párton mulott (Ugy van, ugy van) és konstatálni kívánom azt is, hogy a parlamentaris alkotmányos formák betartása mellett ezen párt, mint a parlamentnek és a magyar nemzetnek ezidő szerinti abszolút többsége minden pillanatban kész a maga elveinek megfelelőleg az általános szavazati jog alapján a választói jog reformját sürgősen törvénybe iktatni. (Igaz, ugy van)

Méltóztassanak megengedni, hogy ezután rátérjek azon kérdésre, amely a mostani — hangsúlyozni kívánom — súlyos krízist idézte elő. A függetlenségi pártnak mindig egyik sarkalatos programmpontja volt az önálló nemzeti bank felállítása. (Ugy van! Ugy van!) Mégis, amikor a kormány nagy bölelőséggel és előrelátással a kartellált bankoknak az álláspontjára helyezkedett, ezt az álláspontot tette magáévá és ezzel az állásponttal lépett a többi alkotmányos tényezők elé, kész örömmel járultunk hozzá az önálló magyar nemzeti bank megalkotásának ezen formájához. (Ugy van!) És ha ezen formának meg nem valóstítása következtében komplikációk állapnának elő, amelyek annál súlyosabbak, mert ha pillanatnyilag sikerült is a külügyi horizontról a legfeketébb felhőket elriasztani, a külügyi helyzet még mindig veszélyekkel fenyeget és feltétlenül megkívánja, hogy idebent a monarchia két államában alkotmányos uralom, rend és törvényes állapot álljanak fenn, (Ugy van!) akkor, miután az osztrák kormány nem vállalta, nem fogadta el ezt a békejobbot, amelyet a magyar koalált pártok nyújtottak; a következményekért a felelősség az osztrák kormányt terheli. (Ugy van! Ugy van!)

Tisztelt uraim! Igen helyesen méltóztatott szeretett elnökünknek utalni arra, hogy ha Ausztria nem fogadta el a bankkérdés megoldását a kartellbank alapján, akkor a dolgok logikája szerint nekünk az önálló bank álláspontjára kellett helyezkednünk és ezen kell maradnunk. (Ugy van! Ugy van!) Messze vitne, felesleges is lenne, ha felemlítenénk itt mindazon törvényes intézkedéseket, amelyek biztosítják nekünk azt a jogot, hogy Magyarország egész önállóan, Ausztriától teljesen függetlenül, 1911. január 1-ével a magyar nemzeti bankot felállítsa. Egy törvénytiszakaszt legyen szabad azonban itt felolvasnom és ez az 1899. évi XXXVII. törvényzikk, amelynek bekezdése így szól:

„Az osztrák-magyar monarchia mindkét államát önálló jegybankok felállítására tekintetben megillető kölcsönösen elismert jog a mai szabadsághoz utána az 1910. év végéig igénybe nem vétetvén ... stb.

Hasonló törvény és rendelkezés van Ausztriában is. És a törvény ezen szavaiban elismeri és konstatálja nemcsak a mi törvénykönyvünkben, de Ausztria részéről az önálló bank felállításához való jogunkat.

De tovább megyek. Emlékeztetek arra is, hogy 1905-ben történt olyan közlés, amely a már akkor szövetkezett pártoknak felajánlotta a gazdasági önállóság megvalósítását; ebben pedig első helyen áll az önálló nemzeti bankhoz való jog.

Méltóztassanak megengedni, hogy utaljak még az 1907. évben megkötött kiegyezési szerződésnek egyik zárójegyzőkönyvére, amely ezen jogunkat nemcsak határozottan elismeri, hanem tovább megy és meg is mondja azon részletes intézkedéseket, amelyek az önálló banknak felállítására esetén figyelembe lesznek veendő. Ezen zárójegyzőkönyvi stipulációkról határozottan tudomású volt a felelősenek, az ő tudta, helyeslése nélkül ezen zárójegyzőkönyv erőre nem emelkedhetett volna.

Méltóztassanak megengedni, hogy itt kitéveketlen két kitérés tegyek. Ausztriában az utolsó hetekben az ottani sajtó, amely bármennyire is különböző álláspontot foglal el más téren, velünk szemben mindig utánzandó módon egyetértőleg lép fel, szereti a mi eljárásunkat a bankkérdésben úgy tüntetni fel, hogy mi e kérdés felvetése által

korona és a nemzet közötti paktum tekintetében egyezségességek lennének. Ezzel szemben a tény az, — s jó lesz talán ma ezt itt leszegezni — hogy senki más, mint a báró Beck alatt működött osztrák kormány volt az, amely kijelentette, hogy az a bizonyos státusquo, amely a paktumnak egyik alternatíváját képezte, egyedül és kizárólag a külkereskedelmi szerződésnek kapcsolatban levő vonatkozásokban áll fenn. Maga az osztrák kormány volt tehát az, amely kikapcsolta a kiegyezési komplexumnak összes részleteit és kikapcsolta azonkívül a bankkérdésben expressis verbis — hogy úgy mondjam — még annak a suppozícióját is, hogy a paktumban valamiképp a státusquo a bankra nézve fennállana vagy kötelező lenne.

És ezzel kapcsolatosan legyen szabad egy megjegyzést tennem azokra a közbeszólásokra is, amelyek ma a miniszterelnök urnak második beszédje alkalmával a képviselőházban 67-es oldalról történtek. Ezeknek a közbeszólásoknak az volt a tendenciája, mintegy szemrehányást tenni nekünk — hiszen a sajtóban igen gyakran találkoztunk ezen szemrehányásokkal — hogy mi szükség nélkül, idő előtt hoztuk napirendre a bankkérdést és így mi vagyunk az okai annak, hogy ma a bankügyben a kérdés kiéleződött, krízisre vezetett. Ellenkezőleg, nemcsak a törvénynek naptárszerű rendeltetése tette szükségessé, hogy most a bankkérdéssel foglalkozunk, hanem ismét az osztrák kormány és előtte deferralva a magyar kormány, és ebben a 67-es miniszter urak is, volt az, amelyik 1907-ben hozzájárult ahhoz, hogy a kiegyezési komplexussal kapcsolatosan a bankügy tárgyalás alá vétetett; sőt, miként említettem, egy zárójegyzéknyelbe foglalva bizonyos rendelkezések is történtek a bankügyben. Tehát nem mi hoztuk ide, nem is egymaga a törvény kalendáriumszerű rendelkezése, hanem az osztrák kormány a kiegyezési tárgyalások során hozta napirendre a bankkérdést, és ha hiba történt ebben a tekintetben, nem a miénk a hiba, hanem az akkori osztrák kormányé, és az osztrák politikai világa. (Igaz, ugy van.)

Legyen szabad egész röviden taglalnom azt a kérdést, hogy, vajon a mai adott viszonyok között szükséges-e a bankkérdésben újabb állást foglalnunk, igen vagy nem. *Nézetem szerint határozatlan felesleges.* (Ugy van! Ugy van!) Felesleges pedig a következő okokból. Először, mert pártunknak meg nem másított és merem állítani, megmáshatatlannal programpontja az önálló banknak felállítása. (Élénk helyeslés.) Másodsorban, mert hiszen a párt 1907. október 12-én éppen a kiegyezési kérdésekkel kapcsolatosan a többiek között a következő határozatot hozta:

„Kijelenti a függetlenségi és 48-as párt, hogy a bank kérdésében megnyugvással veszi tudomásul, hogy a kormány az önálló magyar jegybank felállítására vonatkozólag az ország szabad rendelkezési jogát a jelenlegi közös jegybank szabadalmának lejáratára idejére sértetlenül fentartotta. Ez az intézkedés lehetővé teszi, hogy a függetlenségi és 48-as párt az önálló nemzeti bank felállítására vonatkozó elvét, amelyhez ma is feltétlenül ragaszkodik, megvalósíthassa.“

Ezt a határozatot hoztuk 1907. október 12-én és ezen határozat volt az ellenértéke annak, hogy mi megszavaztuk a kiegyezést, megszavaztuk a kvóta felemelését. (Igaz! Ugy van!)

De tovább megyek. Hiszen csak most ezen év márczius 9-én tárgyaltuk a bankkérdést újból, itt a pártkonferencián és hoztuk meg egyhangulag a következő határozatot:

„Teljesen magáévá teszi az egész párt szeretett vezérének, Kossuth Ferencnek a bankbizottság f. hó 2-iki ülésében tett azon országoszerű nagy örömet kellett hazafias nyilatkozatát, mely szerint azon esetben, ha a bankkérdésben az osztrák kormánnyal most folytatott tárgyalások eredményre nem vezetnek, akkor ő is az önálló magyar nemzeti jegybank felállítását fogja követelni.“

Ime ezen országgyűlési ciklus alatt két ízben foglaltunk állást, hoztunk határozatot, megerősítő pártunknak a bankügyre vonatkozó programpontját. Én azt hiszem, a mai napon felesleges lenne tovább mennünk, egyszerűen konstatáljuk egy szívet, egy lélekkel, hogy álljuk programunkat. (Hosszantartó élénk helyeslés és éljenzés.)

Méltóztassanak megengedni, hogy még csak néhány igazságot konstatálhassak. Éppen az előbb utaltam arra, hogy mi egy szerződést kötöttünk, törvénybe iktattuk az Ausztriával való kereskedelmi szerződést a maga nem egy súlyos rendelkezésével együtt annak a suppozíciójára mellett, hogy 1910 végével az önálló bankot tényleg fel is állíthatjuk. Tovább mentünk t. uraim, készpénzzel fizettünk 1908-ban, 1909-ben és fogunk fizetni 1917-ig a kvótának megfelelő felemelésével, készpénzben fizetjük meg annak az önálló banknak az árát, amelyet most — úgy mondják — nem akarnak nekünk megadni. (Igaz! Ugy van!)

Engedelmet kérek, én ezt nem tudom elképzelni. Nem tudom elképzelni, hogy felséges urunk és királyunk ellent mondana, ha kellőleg és ismét-

teltén szemei elé állítják azt, hogy ez a magyar nemzet mindig loyális volt a felséges uralkodó iránt éppen a legnehezebb pillanatokban, ha elébe állítják a régmúlt idők, Mária Terézia korszakának eseményeit, ha elébe állítják a legutóbbi hónapok eseményeit. Odaát Ausztriában — tudjuk — valahányszor egy kormány valamely javaslatlaltal lép parlament elé, a pártok alkudoznak, koncessziókat akarnak és csak ha megkapták, csak akkor adnak. Mi ősi nemzeti tradícióinkhoz hiven loyálisak voltunk a múltban, loyálisak voltunk most is felséges urunkkal és királyunkkal szemben és mikor a külpolitikai viszonyok elborultak, amidőn háboru fenyegette ezt a monarchiát, amidőn azon nehéz helyzet előtt állottunk, hogy agg királyunk életének alkonyán egy európai konflagrációt lesz kénytelen megvívni, akkor annak tudatában és dacára e tudatnak, hogy ezt a háborút elsősorban és legnagyobb részben magyar vérrrel fogjuk megvívni, szó nélkül helyt állottunk urunk és királyunk mellett. Ezek után tisztelt uraim, bízom benne és remélem, hogy ezen jogot, amelyet megfizettünk pénzrel, amelyért helyt állottunk becsülettel, ezt a jogot mégis előbb-utóbb megkapjuk. (Élénk helyeslés.)

Tisztelt pártterkezet! A mi mélyen tisztelt és szeretett vezérünk, Kossuth Ferencz (Lelkes éljenzés) bizalmat kért a maga és tisztelt vezértársa gróf Apponyi Albert részére a nehéz időkben. Legyenek meggyőződve, hogy nagy örömmel láttuk mi, hogy ezen nehéz pillanatokban helyt állottak azzal a loyálitással a felség iránt, amely minden magyar embert megillet és kötelez, loyálitással a párt programja, loyálitással ennek a nemzetnek a jogai iránt és legyenek meggyőződve, hogy mi ezen eljárásukért szívünk egész melegével köszönetet mondunk és ezzel az irántuk való bizalmat, ha lehetséges, még csak fokozták. Ez a bizalom adjon önöknek, tisztelt vezéreink, erőt arra, hogy ezekben a nehéz pillanatokban, nehéz napokban, annak tudatában, hogy egy nagy, egységes párt, hogy a nemzet nagy többsége áll mellettük, bölcseséggel, higgadsággal, és erélyvel megtalálják azt az utat, amely az ősi magyar alkotmány törvényeinek és szabályainak megfelel. Üdvözlöm pártunk szeretett elnökét.

Gróf Batthyány Tivadarnak nagy figyelemmel hallgatott és zajos lelkesedéssel fogadott beszéde után Kossuth Ferencz szólalt fel újból.

Szívtől köszönöm — ugymond — azt a bizalmat, amelylyel megtiszteltetek. Sohasem gondoltam arra, hogy pártommal ne teljes egyetértésben cselekedjem. (Zajos éljenzés és taps.) *A párttal együtt fogok járni szentül is mindig és ha az Uristen megengedi, meg fogjuk találni azt a megoldást, amely a magyar állami függetlenség ügyét előbbre viszi.* (Hosszantartó éljenzés és taps.) *Ha pedig nem találjuk meg ezt az utat, akkor fogom tudni kötelességemet.* (Szünni nem akaró zajos éljenzés és taps. Felkiáltások: Éljen Kossuth, éljen Apponyi.)

Ezzel az értekezlet véget ért.

Az alkotmánypárt.

Az országgyűlési alkotmánypárt ma este hét órakor értekezletet tartott, amely alkalomból a párt tagjai a nagy tanácskozó termet zsúfolásig megtöltötték. Már jóval az értekezlet előtt igen népes volt a klub társalgója, ahol a párt képviselőtagjai csaknem teljes számmal, azonkívül több főrendiházi tag, főispán és kültag gyűlt össze és élénken vitatták a kormány lemondásával beállott politikai helyzetet. A kabinet tagjai közül elsőnek Darányi Ignác földművelésügyi miniszter jelent meg, akit igen meleg ovációval vettek körül a párt tagjai és lelkesen éljenztek. Rövid idővel azután megérkezett gróf Andrássy Gyula belügyminiszter, a párt vezére, akit perczekig tartó éljenzés és tüntetően meleg üdvözlés fogadott. Jekelfalussy Lajos és Josipovich Géza minisztereket, valamint gróf Hadik János, Sztérményi József és Bolgár Ferenc államtitkárokat megérkezésükkor szintén lelkes fogadtatásban részesítették.

Az értekezlet ideje este hét órára volt megállapítva és a tagok már mindannyian összegyűltek az értekezleti teremben, az értekezlet megkezdésével azonban vártak Wekerle Sándor miniszterelnök megérkezéséig, akinek a tanácskozó terembe való léptekor megújult az a pártatlanul szívélyes és meleg fogadtatás, amelynek a lemondott kormány tagjai az est folyamán a klubban részesei voltak.

Szall Kálmán elnök az értekezletet megnyit-

va, bejelentette, hogy a kormány a pártnak előterjesztést kíván tenni azon kijelentéssel kapcsolatban, amelyet a kabinet lemondásáról a képviselőház mai ülésén tett. Átadja a szót a miniszterelnök.

(Wekerle a lemondásról.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: Tisztelt értekezlet! Nagyjában és egészében minisztertervezésem nevében is előadtam azokat az indokokat, amelyek arra vezettek bennünket, hogy beadjuk a kormány lemondását. Ezen indokok tulajdonképpen abban összpontosulnak, hogy a bankügy mikénti megoldása tekintetében nem tudunk megállapodásra jutni. A koalíció természetéből folyik, hogy együttműködésünk tartama alatt sokszor került a sor arra, hogy az ellentétes nézeteket kiegyenlítsük, hogy egy megélhető módot keressünk. Akkor azonban, amidőn egy, egész gazdasági életünkre kiható olyan fontos kérdéstről volt szó, mint a bankkérdés, amelyet emínter gazdasági és pénzügyi szempontból kell megítélni, mégsem tehetjük azt, hogy ezt a kérdést a gazdasági és pénzügyi tekintetek egyszerű mellőzésével tisztán politikai tekintetekből tegyük elbírálás tárgyává. (Zajos éljenzés.) Meggyőződésünket, bármilyen előzékenységgel igyekeztünk is viseltetni, ennyire nem körülzathattuk, és miután a bankkérdés megoldása tekintetében megegyezésre nem juthattunk, kénytelenek voltunk beadni lemondásunkat.

Ez és semmi más a közvetlen indoka lemondásunknak. Sajnáljuk, hogy ezt előbb kellett tennünk, sajnáljuk, hogy a politikai helyzet előbb tette akuttá ezt a kérdést, mintsem hogy megvalósíthatuk volna azt a nagy feladatot, amelynek megoldására tulajdonképpen egyesültünk és vállalkoztunk.

Talán felesleges ez alkalommal a lemondás indokait bőven fejtegetni; hiszen magukban foglalnak ezek mindent, amit álláspontunk igazolására felhozhatunk. Ezt az alkalmat csak arra kívánom felhasználni, hogy mélyen érzett köszönetet mondjak azon szíves támogatásért, azon kegyes elnézésért, amelyet velünk szemben három évi működésünk alatt mindenkor tanusítani méltóztattak, hogy köszönetet mondjak azért, hogy hathatósan, odaadással, minden fenntartás és utógondolat nélkül voltak szívesek működésünk sikerét előmozdítani. Legyenek meggyőződve, hogy ezt nemcsak politikai és közéleti működésünk legszebb emlékei közé soroljuk, de zálogát is rejti ez magában annak, hogy a jövőben is a közélet terén, a kibontakozás minden elfogadható eszközének megtalálásában együtt fogunk működni és haladni. (Zajos éljenzés.)

Fogadják ismételt hálám és köszönetem egy a magam, mint minisztertervezésem nevében. (Lelkes éljenzés.)

Ezután gróf Andrássy Gyula belügyminiszter, a párt vezére, feszült figyelem és érdeklődés közben a következőket mondotta:

(Andrássy beszéde.)

Tisztelt értekezlet! (Halljuk! Halljuk!) Azokhoz, amiket tisztelt barátom, a miniszterelnök ur, most előadott én csak pár rövid szót kívánok fűzni. (Halljuk!)

Szomorú, nehéz válságban vagyunk. Azt hiszem, meg kell ragadnunk ezt az alkalmat, hogy itt megállapítsuk az eljárást, amelyet követni fogunk. (Halljuk! Halljuk!) Nehéz és súlyos ez a válság, mert a király álláspontja szembekerült a parlament többségének álláspontjával. Az ilyen helyzet mindig nagy veszélyekkel jár, következményei — mint ahogy a közelmúlt bizonyította — kiszámíthatatlanok. (Ugy van! Ugy van!) Mitévők legyünk már most ebben a helyzetben mi, akik, mint előbb a tisztelt miniszterelnök ur mondotta, azon állásponton állunk, hogy a bankkérdés gazdasági kérdés, és hogy az önálló bank felállítását a mai viszonyok közt erőszakolni akarni téves politika volna. (Élénk helyeslés.)

Igy állván a helyzet és azon álláspontot foglalván fel, amelyen áll a Felsőház is, az a kérdés merülhet fel, és merült fel minden oldalról: nem volna-e helyénvaló, hogy mi próbáljuk meg áthidalni azt az ellentétet, amely a király és a többség álláspontja között fennforog azzal, hogy magunk vállalkoznánk egy új többség megteremtésére. Azt hiszem azonban, hogy a mai viszonyok között egy

ilyen kísérlet káros volna. Azt hiszem, hogy ma, ahogy a helyzet áll, nekünk minden erőnkkel arra kell fordítanunk, hogy olyan megoldás jöjjön létre, amelyek még ebben a többségben van a többsége. (Helyeslés.) Nagy hiba volna, ha ezt a parlamentet fel kellene oszlatni, mielőtt az legfontosabb feladatát megoldotta, mielőtt egy olyan választási törvényt alkotott volna, amely a magyar állam történelmi jellegének biztosítása mellett új millióknak ad szavazati jogot. Mielőtt ez megtörtént, a legnagyobb baj volna, ha a parlamentáris kormányzás előfeltételeit magában ebben a parlamentben biztosítani nem lehetne. (Ugy van, ugy van! Élénk helyeslés.)

De, tisztelt értekezlet, mindig káros is egy olyan erőszakos kísérlet, amely egy létező többség helyett új többséget akar teremteni. Nagy izgalommal, rázkódtatásokkal jár ez, és azért azt hiszem, hogy mi, akik sohasem indultunk ki egyoldalú pártérdekből, akiket sohasem vezettek egoisztikus szempontok, hanem mindig kizárólag csak az ország érdeke és azt akarjuk szolgálni a jövőben is: mást nem tehetünk, mint hogy teljes erővel azon leszünk, hogy megtaláljuk egy olyan megoldás előfeltételeit, amely ennek a parlamentnek további működését biztosíthatja. (Zajos tetszés.)

Ez a mi célunk. Részletesen természetesen nem fejthetjük ki, hogy milyen módon, milyen program alapján válik ez lehetővé. Nagy és biztos reményeket nem akarok kelteni. Csupán azt kívánom hangsúlyozni, hogy a cél szolgálatában ki kell tartanunk, azon kell lennünk, hogy a békés megoldást biztosítsuk, mert ennek az országnak békés belső munkára, belső megerősödésre van szüksége. (Élénk helyeslés.) Én tehát arra kérem a tisztelt értekezletet, hatalmazzon fel bennünket, akik a kormány tagjai voltunk és a párt elnökségét is, hogy az előbb jelzett irányban fejtjük ki működésünket. (Helyeslés.) Remélem, hogy annak idején sikerrel számolhatunk be. Ha ez a helyzet nem állna be, akkor mielőtt bármely irányban kötelezettséget vállalnánk, a párt elé visszük a dolgot, a párt fogja kimondani az utolsó szót, az fog határozni saját sorsa felett. Addig is azonban, míg egy végső pozícióval nem jöhetünk, kérjük azt a bizalmat, amelyet tanúsítottak velünk szemben.

Legyen szabad ezen alkalmat felhasználnom arra is, hogy megköszönjem azt a támogatást, amelyben minket állandóan és kitartással részesítettek. El kell ismerni, hogy ez a párt kormánymentális tulajdonságokat árult el, nehéz viszonyok között híven teljesítette vállalt feladatait és fegyverbaráti hűséggel támogatta azokat a minisztereket is, akik e pártnak nem voltak tagjai.

Remélem, hogy ez a párt ki fog tartani eddigi elvei alapján, ki fog tartani azon irány mellett, amely úgy jellemezhető, hogy ez a párt a békét akarja, a békéért küzd, ennek érdekében kompromisszumokra is hajlandó, békés szellemet tanúsít eddig, amíg lehet, ha azonban harcra kerül a sor, megállja a helyét keményen mindenfelé. (Zajos éljenzés és taps.) Ez a párt nem provokálja a fel-fordulást, nem provokálja a harcot, de ha azt a körülmények reánk fogják kényszeríteni, bármilyen irányban is, remélem, hogy a haza érdekében köteleseit mindenki a legjobb lelkiismerettel teljesíteni fogja. (Hosszantartó, zajos éljenzés és taps.)

(A párt szóuokai.)

Szivák Imre azért szólal fel, hogy megvilágítsa azt a viszonyt, amely az alkotmánypártot a koalíció és a Ház többségéhez, másrészt pedig a kormány tagjaihoz fűzi, amely a jövőre nézve megszabja a párt feladatait. A koalíciónak s abban az alkotmánypártnak programja nem volt az, amely a mostani válságot előidézte; a mostani válság oka a koalíció programján kívül esik. A párt a koalíció három évi működése alatt elvei fenntartása mellett ragaszkodott a koalíció közös alapjához is s így nem volt akadály a közös működésnek. A 67-es alap alkalmasnak bizonyult arra, hogy a más jogi alapon álló párttal együttes tevékenységet lehessen kifejezni, ebből azt a következtetést vonja le, hogy ha a válság megoldást talál, továbbra is együtt működjenek. Ezt az alkalmat nem kívánják arra felhasználni, hogy a többségi akaratnak útját állják. A többségi akarat elé nem a

párt gördített akadályt, tehát annak elhárítására sem első sorban a párt hivatott. Helytelen volna tehát, ha a kibontakozás részleteire nézve bármilyen programot precizirozna. A párt részéről elég, ha készségét nyilvánítja minden megoldásra, amely a nemzetet újabb válságoktól kíméli meg.

A bankkérdésre nézve megjegyzi, hogy azt a párt soha nem tekintette közjogi kérdésnek, hanem tisztán a gazdasági opportunítás kérdésének s ezután is ez marad a párt álláspontja. Azt hiszi, hogy a nemzet és a király között a kapcsolat mindaddig, míg ők helyükön állanak, nem fog megszakadni.

Az alkotmánypárt az alkotmány veszedelmének idejében alakult s első sorban defenzív jellege volt. Nem tudja, hogy jövőre is az marad-e. A másik állam politikai vezetőkörének rövidlátása, esetleg kielégíthetetlen birvágya oly kísérleteket idézhet fel, melyek magát a nemzetet, magát a 67-es jogállományt fenyegetik s akkor ebben a válságos pillanatban szükséges lesz a nemzet egész erejének egy célra való tömörítése.

A távozó kormány az ország érdekeinek képviselése körül rendkívüli érdemeket szerzett, kormányzásuk alatt az ország jogállománya nemcsak nem üssebedett, de alkotmányunk nagy történelmi értékű garanciákkal erősbödött. A távozó államférfiak személyében olyan erőforrást talál, amelytől a párt nem válhat meg. Távozásuk a nemzet vesztesége volna. Nincs is arra semmi ok, legkevésbé pedig a pártok közötti személyes differenciák, féltékenységek, amit különben fel se tesz. Azt a kérdést intézi a távozó kormánytagokhoz, akik nélkül s különösen gróf Andrássy Gyula nélkül a kibontakozást nem is képzelheti, hogy a pártal való kapcsolatukat ne szakítsák meg. A kibontakozás garanciáját abban látja, ha ők megmaradnak, ezeknek a feladatoknak teljesítésénél s ebben a munkájukban az ország bizalma fogja kísérni őket. (Zajos éljenzés.)

Ezután Issekutz Győző szólal föl. Azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy ama hazafias kötelességek komoly átérezése, amelyek a koalíciót létrehozták, biztosítja a kivezető utat a mostani válságos helyzetben. Nem vesz bucsut a kormány tagjaitól, mert lehetetlenek tartja, hogy a kibontakozás az ő közreműködésük nélkül történjék meg. Bennük összpontosul a nemzet bizalma és az ő államférfiúi bölcsességük és tapintatuk elé tekint az egész ország a mostani szituációban. Nem politikai, hanem tisztán gazdasági kérdések képezi a válság okát és nézete szerint ilyen eminent közgazdasági jellegű kérdést politikai differenciák tárgyává tenni lehetetlen, annél fogva nagy politikai kérdések megoldására vállalkozó pártoknak ilyen kérdésben egymástól elszakadni nem volna a haza érdekében álló dolog. Reméli, hogy minden politikust, aki a nemzet jövőjéért agódi, ezen szempontoktól lesz áthatva és segítségére fog sietni a lemondott kormány tagjainak, mint a nemzet törhetetlen bizalmától körülvett vezéreinek, hogy a alkotmányos faktorok között az egyensúlyt helyre állítsák és a biztos haladás alapjait lerakják. (Helyeslés.)

Több felszólaló nem lévén, Széll Kálmán elnök az értekezletet a következő feszült figyelemmel hallgatott és mindvégig zajos tetszéssel fogadott beszéddel rekesztette be:

(Széll Kálmán zárószava.)

Tisztelt értekezlet! Egy konklúzióval kívánám befejezni mai értekezletünket (Halljuk!), melyet Szivák barátom egyszerű elnöki enuncziációnak nevezett és rendszerint az is, de igyekeznék fogok abban kifejezésre hozni azt, amit, úgy vélem, a párt tagjai a mostani válságos pillanatban éreznek.

Igen komoly válságba jutottunk, abba a válságba, amelyet már régóta készülni láttunk. Komoly ez a válság azért, mert felő, hogy azt az egyetértést, amely a koronát és a nemzetet összeköti és amely a nemzetnek legnagyobb kincse, a mai válságos pillanatban veszély fenyegeti. (Igaz, ugy van!) Sajnos ez a politikai helyzet azért is, mert hiszen azt, amit a koalíció maga elé tűzött, minden tekintetben befejezni nem tudta és így működése bizonyos torzót mutat. Hogy mit hoz a jövő, azt meglátni senki sem tudja. Lehetséges, hogy megengedi a továbbműködést és ezt kívánatosnak tartom azon az alapon, amelyen eddig működünk, elveink fenntartása mellett. De megtörténhetik, hogy ez lehetetlennek bizonyul. Nem tudjuk, hogy és mint lesz. Egyet azonban tudok, azt, hogy mi kötelességeinket teljesítettük. (Igaz, ugy van!) Az az öntudat él bennem, hogy bizonyos lemondással, sokszor nehezen, de híven teljesítettük kötelességeinket, elveink fenntartásával és mindig az ország igazi érdekében. Be kell ismernem viszont azt is — és ennek kimondását igazságérzetem sugallja, — hogy a többi pártok e kötelesség teljesítését nem nehezítették meg, hanem ellenkezőleg, igyekeztek ők is azt lehetővé tenni, amiben országrésze kétségtelenül annak a vezetésnek volt, amelylyel a

nehéz szituációkban a kormány a parlament életét irányította. (Ugy van! Ugy van!)

Több üdvös alkotást hoztunk létre, amelyeknek maradandó értékük van. Minden körülmények között pedig egyet megtettünk: helyre állítottuk az ország alkotmányos rendjét és a nemzetet egy nehéz helyzetből hoztuk ki, amelyben találtuk. Nem tudtuk megosinálni azonban azt, amire vállalkoztunk és ez az, amit én a legmélyebben sajnállok. Az az államférfi, aki egy nagy koncepciójú munkában megtalálta a helyes utat, melyet a választási reform megalkotásánál követni kell, sajnos, nem fejezhette be munkáját. Pedig nekem az a hitem és meggyőződés, hogy csak ezen az alapon és csak ebben az irányban lehet az országnak biztos, nyugodt fejlődését és haladását biztosítani és megőrizni a magyar állam történelmi és nemzeti karakterét. (Zajos éljenzés és taps.) Én igazán tartok tőle, hogy ha olyan kezekbe jut ennek a munkának létesítése, a választási reform kérdésének megoldása, amelyet nem ugyanaz a vezérgondolat irányít, mint a reform mostani alkotóját, ez az ország jövőjére válságos lehet. Könnyű azt mondani, hogy volt erre idő elég. Hiszen ilyen nagy alkotást más nemzetek évtizedeken keresztül létesítettek és azt a mi specialiter nehéz viszonyaink között csak úgy hevenyészve megosinálni a legnagyobb lelkiismeretlenség lett volna és lenne ma is. (Zajos helyeslés. Ugy van! Ugy van!) Bizonyos politikai célok elérésére lehet odadobni egyes jelszavakat, egyes ki nem forrott eszméket, de ha valaki nem ilyen külön célokból indul ki, hanem az ország jövőjének állandó biztosítását tartja szem előtt, annak nagyon megfontolva kell cselekednie, kétszer, tízszer is át kell gondolnia a nemzet egész jövőjére kiható fontos reformmivének minden intézkedését. (Zajos helyeslés.) Tisztában vagyok azal, hogy nem mulasztottunk semmit, csak a viszonyok sulya és nehézségei nem engedték, hogy ezt az alkotást tető alá hozzuk. (Ugy van!)

Aggasztóan áll előttünk az a kérdés, hogy mit hoz a jövő. Együtt fog-e működni ez a párt a többi pártokkal az ország érdekében, vagy nem, az most még bizonytalan. Egy azonban bizonyos, nevezetesen, hogy ha mi elveink fenntartásával, érintetlenségével és azon célok biztosítása mellett, amelyek az ország jövője és boldogítása szempontjából szemünk előtt lebegnek, a többi pártokkal együtt működhetünk, ennek csak örülni fogunk és erre hazafias készséggel ajánljuk fel magunkat. (Lelkes éljenzés.) Ha azonban úgy hozná a sors, hogy magunkra kell maradnunk — semmi esetre sem fogjuk ugyan az elválást keresni — de ha a jövő úgy alakulna, helyt fogunk állni magunk is és lelkiünk sugallatát követve, megteszünk mindent, amit a nemzet szolgálatában tenni kötelességünknek tartunk. (Zajos éljenzés.)

Lelkemben óhajtom, hogy közelítő és parlamenti működésünk megszakításokkal és konvulziókkal ne járjon és még forróbban kívánom, hogy a sors az országot a koronával való konfliktustól, ami a legnagyobb szerencsétlenség lenne, megóvja. (Élénk helyeslés.)

Midőn mindezeket, mint az önök érzelmeit is tolmácsolom, csak egyet kívánok még hangsúlyozni és ez arra a köszönetre vonatkozik, amelynek a kormány igen tisztelt vezére kifejezést hozott, pártunk támogatásáért és bizalmáért. Hát tulajdonképpen nincs mit köszönni, mert mi odaadással, szeretettel, lelkesedéssel támogattuk őket, akik a mi ügyünket vitték, a mi ügyünket szolgálták és ellenkezőleg mi tartozunk köszönettel, hogy nehéz viszonyok között, sokszor keserves, mindig kényes és minden nap félreértésekre és összeütközésekre vezethető szituációban mondhatom, mesteri módon, önfeláldozással a kötelességteljesítés legmagasabb mértékével vezették az ország ügyeit. (Zajos éljenzés és taps.) Ezért tartozunk mi nekik hálával és köszönettel. Legyenek meggyőződve, hogy bizalmunk kíséri őket továbbra is, híven támogatjuk a kibontakozás útjának keresésében. Együtt fogunk maradni és működni, bárhol legyünk és bármilyen alakuláson dolgozzunk is az ország jövő boldogulása érdekében. Ennek kijelentésével zárom mai értekezletünket. (Hosszantartó, lelkes éljenzés és taps.)

A néppárt.

Az országgyűlési néppárt este félkilenc órakor gróf Zichy Aladár elnöklete alatt értekezletet tartott.

Gróf Zichy Aladár a pártnak jelentette a kormány és saját lemondását. Buzáth Ferencz melegen szavakban emlékezett meg a távozó miniszter és a párt elnökének érdemeiről és sajnálatának adott kifejezést, hogy a dolgok így fejlődtek, hogy válságba jutottunk.

Ezután Ernst Sándor intézett kérdést az elnökséghez a helyzetről és a kibontakozást illetően. Rámutatott arra a körülményre, hogy a választói jog reformja nincs megalkotva és kérdi az elnöksé-

get, hogy ezen kötelesség teljesítése s a válság megoldása tekintetében milyen magatartást szándékoznak követni.

Ernst beszédére Rakovszky István alelnök válaszlott. Utalt arra, hogy abban, hogy a választói jog reformja nem askottatott meg, a néppártot a legkisebb mulasztás sem terheli. A kibontakozást pedig csak alkotmányos uton, többségi kormányval képzele, azt hiszi, hogy a néppárt többi tagjai is ezen a véleményen vannak.

Erre az értekezlet kimondotta, hogy az országgyűlési néppárt csak olyan kibontakozást támogat, mely az alkotmányos követelményeknek szigorúan megfelel s az alkotmányos élet feltétlen fentartását biztosítja. A párt elnöksége azon fog fáradozni, hogy a többségi pártokból alakuljon kormány. Mihelyt az ily kormány alakulása akadályokba ütköznék, az elnökség jelentést fog tenni a pártnak s további intézkedésre utasítást fog kérni.

Ezután az értekezlet üdvözölte az új bazini képviselőt, dr. Ochabát s több kültagot vett fel. Mire az értekezlet véget ért.

A balpárt.

A függetlenségi és 48-as balpárt tagjai a mai napon tartott értekezleten a folyó ügyek tárgyalása után a politikai helyzetet beszélték meg. Örömmel veszi a párt tudomásul a kormány lemondását, mert a kormány a nemzettel megismertett kormányzati programnak, különösen az általános választójog törvénybe iktatása iránt vállalt kötelezettségének meg nem felelt és mert a kormány egész kormányzati tevékenysége ellenfetes volt a függetlenségi és 48-as párt régi sarkalatos alapelveivel. Wekerle Sándor volt miniszterelnök mai napon tartott előterjesztéséből megütöközött, hogy a kormány tudomásul, hogy a kormány tagjai az önálló bank kérdésében nem szolidárisak és hogy a kormány nem tett előterjesztést a koronának az önálló bank felállítására iránt. Ez a tény annál szomorubb, mert a koalíciónak minden pártja és a kormány minden tagja megfizette a nemzettel a kvóta felemelése által az önálló bank felállításának politikai lehetőségét. Sajnálattal állapította meg a párt, hogy annyi halogatás után a bankbizottság még most sem terjesztette a Ház elé az önálló bank felállítására vonatkozó jelentését. Ez a mulasztás volt az oka annak, hogy a Ház még mai napig sem foglalkozhatott érdemben a bankkérdéssel. A párt felkérte Baboecay Sándor alelnököt, ki a bankbizottság tagja, hogy a bizottság elnökénél írásban sürgesse meg a bizottsági jelentésnek a Ház elé terjesztését. Kimondta a balpárt, hogy mihelyt a képviselőházi ülések megkezdődnek, teljes erővel fogja sürgetni az önálló bank kérdésének a Házban való napirendre tüzését.

A nemzetiségiek.

A nemzetiségiek ma délután öt órakor tartották meg Mihályi Tivadar elnöke alatt a mai napra összehívott értekezletüket, melyről a következő kommunikét adták ki:

Az értekezlet beható eszmecsere tárgyává tette a jelenlegi politikai helyzetet, melynek során helyes tudomásul vette elnökének a képviselőház mai ülésében a kormány lemondásának bejelentése alkalmából a nevében tett felszólalását. Ezzel kapcsolatosan konstataulta az értekezlet, hogy a politikai helyzetet a kormánynak és a koalíciónak azon törekvése teremtette, hogy az általános választói jogban kulmináló paktum teljesítését meg-husítsa. Ez volt a célja a választói jogra vonatkozó törvényjavaslat benyújtása folytonos halogatásának, ez az Andrássy-féle reakciós javaslat be-terjesztésének és ugyancsak ez az időelőtti felvetett bankkérdés kiélelésének is. A bankkérdés felvetése előtt teljesíteni kellett volna a paktumot és a jelenlegi helyzet megoldását is csak a paktumban vállalt kötelezettségek tisztességes teljesítésében véli feltalálhatni. A heterogén és reakciós elemekből összeállított kormány bukását megelégedéssel vették tudomásul és a jövőbeni kormánytól az általános titkos és egyenlő választójog megvalósítását várják, melyért mindvégig tántoríthatlanul küzdeni fognak.

A miniszterelnök a királynál.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma este tíz órakor Bécsbe utazott. A miniszterelnök holnap délelőtt kihallgatásán jelenik meg a

felső előtt és átnyújtja a kormány lemondását tartalmazó okiratot. A király a Wekerle-kormányt meg fogja bízni az ügyek további vezetésével, hogy így módot adjon neki a kibontakozásra irányuló tárgyalások vezetésére. Wekerle Sándor holnap audienziáján előterjesztést fog tenni a királynak több politikai személyiség meghallgatására s valószínű, hogy a kihallgatások már a jövő héten megkezdődnek Bécsben. Elsőnek Justh Gyula, a képviselőház elnöke és gróf Desseffy Auél, a főrendiház elnöke, fognak meghívást kapni. Előreláthatólag a válság megoldása hosszabb időt fog igényelni, amely idő alatt a pártvezérek arra is nagy súlyt fognak fektetni, hogy a koalíció együtt maradjon.

Wekerle a trónörökösnél.

Bécsi tudósítók táviratozza, hogy a „N. Fr. Pr.“ jelentése szerint Ferencz Ferdinánd trónörökös, holnap fogadni fogja Wekerle Sándor miniszterelnököt. Bécsi politikai körökben ez a hír, amelyet még nem erősítettek meg, érthető feltűnést keltett.

A török forradalom.

— Ostromállapot Konstantinápolyban. —

Budapest, április 26.

A szalonikii csapatok ma megszállták Szkutarit is, anélkül, hogy komolyabb ellentállásra találtak volna. A Yildiz őrsége állítólag a szultán parancsára szintén lerakta fegyverét, úgy hogy a szultán most már nem rendelkezik semmiféle csapatok fölött. Mahmud Sefket/pasa tábornagy, a megszálló csapatok főparancsnoka, kihirdette egész Konstantinápolyra az ostromállapotot, amelynek a szalonikii csapatok a legszigorubbán szereznek érvényt.

A szultán sorsáról még mindig nem döntöttek. A Yildizben nem hisznek Abdul Hamid detronizálásban. E reményüket Mahmud Sefket/pasa tábornagy, táviratára alapítják, melyben a generalissimus tudatja a szultánnal, hogy a macedóniai csapatok megjelenése, kizárólag a rend helyreállítása céljából történik, anélkül, hogy akciójuk a szultán ellen irányulna. Mahmud Sefket egy nyilatkozata is megerősíti azt, amit a Yildizhez intézett táviratában kijelentett, de nyilatkozatában hozzátette azt is, hogy a nemzetgyűlés jogkörébe tartozik, arról határozni, mi történjék Abdul Hamiddal. A nemzetgyűlésben pedig — mint Konstantinápolyból jelentik, erős áramlat indult meg a szultán detronizálása céljából. Ma hosszabb zárt ülést tartottak a török kamarában, melyből csak annyi szivárgott ki, hogy a többség kívánja a szultán detronizálását. Egyelőre azonban határozatot még nem hoztak.

Mai hireink a következők:

A Yildiz megszállása.

A szalonikii csapatok teljesen körülfárva tartották a Yildizt környező magaslatokat, és ez a vasgyűrű szemmel láthatólag mind szűkebb lett. A csapatok körében az az általános vélemény, hogy ha a Szelimie-kaszárnyát beveszik, meg fognak kezdődni a Yildiz ellen a döntő műveletek. A Yildiz mögötti kaszárnyákban lovaság jelent meg. A csapatok körében nagy a várakozás. Minden tekintet a Yildizre irányul. Mindenfelé várják a 101 ágyulövet, mely a trónváltást bejelenti. A Boszporus melletti „Csigaran“ nevű császári palotát már szalonikii csapatok őrzik, és ezek már megkezdtek a „Dolma Bagese“ palota megszállását is. Ugyanez történik a többi császári kastélyokkal. Edhem basa hadügyminiszter tegnap délután a Yildizben volt. Vajjon most is ott van-e még, azt nem lehet megállapítani. A Boszporuson torpedónaszádok cirkálnak, hogy

a szultán esetleges szökését megakadályozzák. Azt is beszélnek, hogy a szultán a földalatti folyosón Ortaköibe ment és onnan hajón megszökött.

A Yildiz összes kaszárnyái üreseknek látszanak és be vannak zárva. Lehetséges, hogy a csapatokat a Yildiz belsejébe vonták vissza. A Boszporusz mellett egészen Ortaköjig minden kaszárnya üres. Még a kaszárnya őrsége is hiányzik. A katonák tegnap bárkákon menekültek. Igen sokan vitorlásokon bujtak el.

A Szelimie-kaszárnya a csapatok érkezése előtt el volt határozva, hogy magát megadja, a katonákat azonban felizgatták azzal, hogy idegen hadsereg vonul be. Szulejman tábornoknak, a lakatnyá parancsnokának katonákból álló küldöttséget kellett San-Stefanóba küldenie, hogy őket téves hitükről meggyőzze. A katonák nagy része tegnap óta megszökött a kaszárnyából, míg egy másik rész átszolgáltatta a fegyvereket és a raktárak kulcsait. Az ágyukat elvették. A katonák menekülése ma is tart. A szalonikii csapatok előőrsei bevonultak a nagy Szelimie-kaszárnyába. Szkutari jobb muzulmán elemei a szalonikii csapatokkal rokonszenveznek.

A szultán nyugodt. (?)

Tegnap délután, mikor a Yildiz-kioszk kaszárnyájának helyőrsége kapitulált, a komité egy tagja és a szalonikii sereg főparancsnoka a szultánhoz ment, akit Tevfik pasa nagyvezírral, Edhem pasa hadügyminiszterrel és még négy miniszterrel találtak együtt. Valamennyien nyugodtak voltak. Abdul Hamid szultán azt mondta a komité küldötteinek és a szalonikii csapatok parancsnokának, hogy ő megtiltotta az ellenállást s kész megesküdni, hogy a hirtelen fordulatban semmiféle részvevő nem volt. Lehetséges, hogy a szofták és a hódzsák azt hitték és híresztelték, hogy ő támogatni fogja akciójukat, de nyugodt lelkiismerettel állíthatja, hogy előzetesen épp oly kevésbé volt tudomása a készülő eseményekről, akárcsak a szalonikii sereg főparancsnokának. A miniszterek a legnaqjobb csodálkozással beszéltek a szultán bámulatos önuralmáról és hűségéről. Mikor a puskák ropogni kezdtek s az első ágyudörgés hallatszott, Resed herceg és Jusuf Izzeddin effendi, a szultán fivérei, rémülten siettek a Yildizbe a szultánhoz, aki őket megnyugtatta. Mikor az egész tüzéség felrobogott, a szultán egy minisztert küldött a palota őrségének parancsnokához azzal a rendelettel, hogy az egész helyőrség tegye le a fegyvert. A yildizbeli csapatok parancsnoka annyira meg volt lepelve, hogy bizalmatlankodott és komolyan készült az ellenállásra. Később aztán, amint a Yildiz helyőrsége kapitulált, a szultán maga intézkedett, hogy a szalonikii legénységnek vigyenek édességeket és cigarettákat. A Yildiz helyőrségének parancsnoka is elbeszélte a külföldi lapok tudósítóinak, hogy a szultán a bevonulás és az utcai harc idején csodálatosan nyugodt volt. Mikor a palota első titkára jelentette neki, hogy a parlament a Zsófia-mecsében fog gyűlekezni, a legnyugodtabb hangon így válaszolt:

— A fődolog az, hogy minden külföldi beavatkozást elkerüljünk. Remélem, hogy a népképviselők méltányolni fogják, hogy én mindent elkövettem a fölösleges vérontás megakadályozására.

Abdul Hamid szultán tegnap így szökött állítólag szolgálaihoz:

— Gyerekek, én szerencsétlen ember vagyok, hagyjátok el a sülyedő hajót!

Csak körülbelül a hatvan ember maradt a palotában a szultán mellett. Abdul Hamid nap-hosszant a zöld köpenyben van, mert a próféta köpenye megóvja a gyilkosok ellen. Így várja a szultán nyugodtan s mindenestre elkészülve, hogy mi fog vele történni.

A detronizálás.

Konstantinápolyból jelentik, hogy ott politikai körökben biztosan tudják, hogy a szultán a trónról való megfosztása ma megtörténik. A seik-ül-izlám fetvája kimondja, hogy az esküszegő, méltatlan szultánt trónvesztessé lehet nyilvánítni. Ifjú-török körökben túlnyomó az a vélemény, hogy a szultánt törvényesnek elé kell állítani, mert a detronizálás

nem elég arra, hogy a nép megsértett lelkiismeretének elégtételül szolgáljon. A vezérkar főnöke proklamációt boesájtott ki, amely szerint annak a kérdésnek eldöntését, hogy a szultánt meghagyják-e trónján vagy letelegyék-e, a nemzetgyűlésnek engedik át.

A „Turquie“ Dsevad első Yildiz-titkárral folytatott interjú közöl, aki kijelentette, hogy a Yildiz-laktanyát kiürítették, miután a szultán kerülni akarta a vérontást. Tegnap nagy volt az izgalom a Yildiz-esapatok körében, amennyiben harcolni akartak a macedón csapatok ellen. A szultán az összes Yildiz-laktanyába hadségeket küldött azon üzenettel, hogy a katonák testvérei a macedón csapatoknak és ennél fogva ne fejték ki ellentállást. Egyébként a szultán nem is adhatott más parancsot, mert Mahmud Sefket basa távirata oly hatónától való, aki sem hazudni, sem becsületszavával tréfálni nem szokott. A szultán a trón kérdése tekintetében egészen nyugodt.

Mahmud Sefket basa ugyanis a nagyvezérhez intézett proklamációjában a következőket mondja:

— Néhány városban azt a hírt terjesztik, hogy csapataink ő felsége, a szultán detronizálása céljából jöttek. En ezeket a híreket minden formában megczáfolom.

Beavotottak szerint a szultán letétele a legközelebbi napokban biztosan be fog következni. Az ifjútörök komité több előkelő vezére s köztük elsősorban Mahmud Sefket pasa, a szalonikii sereg fővezére mindenáron azt követelte, hogy a bizottság álljon el ettől a szándéktól, azonban a hadsereg annyira el van keseredve a szultán ellen, mert a palota helyőrsége ellenállást fejtett ki, hogy most már a tisztikar legnagyobb része is követeli a szultánra a tróntól való megfosztását. De a nemzetgyűlés többsége is vezedelmesnek tartja, ha Abdul Hamid a trónon marad. Ilyen körülmények között a komité tagjainak legnagyobb része meggyezett abban, hogy a szultán életét megkímélik s a törvényes formák betartásával felvált adatnak ki, amely a szultánt méltatlannak mondja az uralkodásra és megfosztja trónjától.

A szultán ellen.

Jellemzi a szalonikii csapatok magatartását az érkező vasúti kocsikon függő következő felirások:

„A Yildiz számára nincs többé hely a föld színén! Nem engedjük magunkat tovább elnyomni! Mi nem akarjuk a szultánt megölni, de megakarjuk kinozni, éppen úgy, mint ahogy ő kinozta a nemzetet.“

A perai kaszárnyák ostromáról érkezett hírek folytán a hangulat egész Macedóniában a szultán ellen fordult. Őt tekintik a vérontás okozójának. Uszkübben és egész Albániában nyugalom van. A vasúti forgalom tegnap óta ismét szabad.

Az ostromállapot.

Mahmud Sefket basa, a macedón hadsereg főparancsnoka, görög lapok jelentése szerint tegnap délután különvonaton nagy vezérkarral Konstantinápolyba érkezett és a hadügyminisztériumban tartja főhadiszállását. A porta teljesen megszünt tényezőnek lenni. Mahmud Sefket basa és nagyszámu vezérkara korlátlan katonai diktatúrát gyakorolnak, amely eddig kifogástalanul működik.

A San-Stefanóban üléselő nemzetgyűlés jóváhagyta a katonai fővezérlet által elrendelt és a minisztérium által is megerősített ostromállapotot. Az ostromállapot életbe is lépett. Este kilenc óra után szigorúan tilos a házakat elhagyni. Az összes nyilvános helyiségek zárva vannak. A város olyan, mintha kihalt volna. Mindenfelé katonai őrségek ezrek. Az ostromállapot elrendelő hivatalos hirdetés, amelyet Galib ezredes, a konstantinápolyi rendőrség és esendőrség felügyelője írt alá, a következőképp hangzik:

1. Ebben a pillanatban, midőn a kormány meggyőzte erejéről a forradalmárokat és a reakciósokat, mindenkinek zavaival és tetteivel egyaránt hidegvért kell tanusitania és el kell kerülnie oly cselekvést, amely a lakosságot föliz-

gathatná. Igy izgató kiáltozás és beszéd nincs megengedve.

2. Miután a rend fentartásával a szalonikii csapatok, esendőrök és rendőrök vannak megbizva, mindenki engedelmeskedni tartozik parancsaiknak. Este nyolcz óra után tilos az utcán sétálni vagy kézilámpa nélkül házról-házra járni. Rendkívüli esetekben a rendőrség értesítendő.

3. A fegyverviselés tilos.

4. A zavargásban résztvevő katonák átadják fegyvereiket. A rend biztosítására külön intézkedések történtek. A lázadók legnagyobb része el van fogva, a többiek ártalmatlanok. Az üzletek nyitva tarthatók és mindenki nyugodtan végezheti dolgát.

Báró Marschall, a diplomáciai kar doyenje, értesítette a diplomáciai képviselősegeket, hogy Konstantinápolyban kihirdették az ostromállapotot. A haditörvényszék elnöke Hurschid basa tábornok, tüzéségi miniszter.

A „Lokalanzeiger“ tudósítója jelenti Konstantinápolyból: Enver bey hadseregének írásos engedélyvel átjuthattam a hidon Stambulba. Galathában a kiváncsiak százai csoportosulnak a hid feje felé és a katonák puskatussal szorítják vissza a tömeget. Magán a hidon 20—20 lépés távolságban katonasereg áll feltűzött szuronyal, a hid közepén pedig egy mitrailleuse. Stambulba érve, feltűnt nekem, hogy az utcák majdnem néptelenek. A lakosság nem mer kimozdulni. A mecsetek előtt katonasereg, különösen albán önkéntes csapatok foglalnak állást. A porta előtt elterülő nagy térség olyan, mint egy katonai tábor. A tiszti klub épületét egy sárpapnel erősen megrongálta. A házak falain kiragasztották a komité törökbetűs, öles proklamációját, amelyen felszólítja a lakosságot, hogy a haza érdekében mindenki csatlakozzék az ifjútörökökhöz, mert különben a külföldi államok közbetevik magukat és darabokra osztják a török birodalmat. Amikor Stambulban jártam késő délután, egyszerre erős puskaropogás verte föl a csővet. Hamarosan híre futott, hogy a szalonikii csapatok és az Atheral-kaszárnya helyőrsége között keseredett ütközet folyik. Félóraig tartott a harc, aztán elmúltak a puskák s mindenfelől rohanva jöttek azzal a hírral, hogy az Atheral-kaszárnya kapitulált.

A mult éjszaka, hála a drákói szigornak, amelylyel a hadi állapot intézkedéseit keresztülvitték, teljesen nyugodtan telt el. Az ostromállapot szükség esetén egy hétig is foa tartani, míg a parlament meghozza a sajtószabadságról és a gyülekezési jogról szóló törvényeket. Nemcsak a régi helyőrséget, hanem a rendőrség szolgálatát is a macedóniai hadtest látja el 1200 szalonikii esendőr segítségével. A letartóztatott bujtogatók száma megközelíti az ötezet, köztük van a Nizam kiadója és az Iqdam főszerkesztője is temérdek szoftával együtt, akiket mind haditörvényszék elé állítanak. Sakis bey, a szultán első hadsége állítólag üngyilkos lett.

Partraszállás Szkutariban.

Dél előtt megkezdtek a szalonikii csapatok partraszállását Szkutariban. (Konstantinápolyban az a városnegyede, amelyik a Bosporus kisázsiai oldalán fekszik.) A partraszállás rendben ment végbe. Amidőn a szkutarii kikötőnél az ottani helyőrség egy katonája menekülni akart, és a szalonikii csapatok üldözöbe vették, egy polgári ruhába öltözött muzulmán revolverrel lőtt a csapatok közé, akik most puskatüzlelést kezdtek, és azt megújították, amidőn egy másik polgári ember a szalonikii csapatokat késsel fenyegette meg. A csapatoknak hat halottjuk volt. A szkutarii helyőrség egy katonáját megölték, négyet súlyosan, és többeket könnyen megsebesítettek. Az incidens után egy asszouy végigvonult az utcákon és a szalonikii csapatok elleni kiáltásokat hallatott. Az incidens pánikot idézett elő. Több ember agyontápostak. Az összes üzletek be vannak zárva. A szalonikii csapatok több utcát megszálltak, hogy biztosítsák a csapatok átvonulását. A szkutarii nagy Szemile-laktanya kitűzte a fehér zászlót, de nem adta még meg magát, és a tábori utcák segítségé-

vel ellenállani készül. Hajókon csapatokat küldenek ki ellene és valószínűleg a San-Stefanótól visszatérő hadihajók is akcióba fognak ellene lépni.

A nemzetgyűlés.

A kamara és szenátus tagjai ma reggel San-Stefanóból vasuton Konstantinápolyba érkeztek. A vonatot katonai őrség kísérte. Az érkezőket a közönség élénk ovációkban részesítette, mire a katonaságtól és közönségtől kísérve a parlamentbe mentek. A parlament ülése titkos lesz. Néhány képviselő kijelenti, hogy a nemzetgyűlés végleges határozatot fog hozni a szultán helyzete dolgában.

Ujabb jelentések szerint a parlament ma délelőtt ülést tartott zárt ajtók mögött, de délután nyilvános lesz az ülés. A délelőtti titkos tárgyalásról csak annyi szivárgott ki, hogy a nemzetgyűlés a szultán sorsával foglalkozott s elhatározta, hogy követeli Abdul Hamidnak a trónról való eltávolítását. Ha a nemzetgyűlés véglegesen meghozza ezt a határozatot, akkor küldöttség útján fogja tudatni a seyk-ül-Izlammal, aki viszont elmegy a szultánhoz s értékre adja, hogy életét nem fogja bántódás érni, valamelyik palotájában töltheti hátralévő napjait, de uralkodónak ne tekintse magát. Ha ellenben Abdul Hamid ellenkezik, akkor felva útján megfosztják trónjától olyan czímen, hogy ő volt az utolsó véres események oka és joggal lehet kétségbe vonni beszámíthatóságát.

Ujabb harcok.

Csak ma tudódott ki, hogy a teljesen körülvárt Stambulban tegnap még véres harc volt. A harmadik hadtest két zászlóalj állott szemben a porta helyőrségével, amely sürün lövöldözött, mignem az ágyuk hatalmas réseket ütöttek a nagyvezír pavillonján és kényszerítették a porta helyőrségét a kapitulációra. Ekkor történt, hogy a katonatiszti klub épületéből, amely a reakcionáriusok főfészke, egy bombát hajítottak a szalonikii csapatokra. A bomba egy ágyunak szerkocsiján robbant föl és két tüzért megölt. Erre a szalonikii csapatok bevesztették a tiszti klub kapuját s mindenkit kardvélre hánytak, akit ott találtak. A Fatih-mecsetnél állítólag háromszáz felfegyverkezett szoftát agyonlőttek a szalonikii katonák. Tegnap az ostromot a Selimje-kaszárnya ellen Niazzi beg őrnagy vezette három zászlóalj élén, amelyek három torpedónaszád fedezete mellett még tegnap délben vonultak a Bosporus mentén a kaszárnya ellen.

Az utcai harc áldozatai.

A konstantinápolyi görög lapok a halottak és sebesültek számát mindkét részről 500 főre teszik és azt állítják, hogy a szalonikii csapatok szenvedtek nagyobb veszteségeket, ami azonban egyáltalában nem felel meg a valóságnak. A Sisliben levő tábor mellett közös sirt ásnak az elesett áldozatok részére. A „Turquie“ lap az elesettek számát 1140-re teszi. Valószínűleg túlzott a veszteségekről szóló ez a becslés is. A halottak és sebesültek között csak kevés tiszt és katonai növendék van. Az európai áldozatok közül egy olasz matróz, ki a nagykövetség őrségéhez volt beosztva, belehalt sebeibe. Mr. More, a „New-York Sun“ levelezője nem halt meg, hanem könnyű sebbel fekszik a kórházban.

Elismerés az ifju-törököknek.

Báró Giessl vezérőrnagy, osztrák-magyar katonai meghatalmazott, délután a német katonai attasé kíséretében Mahmud Sefket basa főparancsnoknak és Husszojn Huzni hadosztályparancsnoknak, valamint a többi vezető tábornoknak gratulált a műveletük fényes keresztülviteléért, a rend gyors helyreállításáért és a logénység kitünő fegyelméért. Szintugy fentartás nélküli elismerést érdemel az ügyes szervezés és a rend erélyes fentartása, aminek jó hatása abban is nyilvánul, hogy a más- kor igen aggódó benszülött keresztény lakosság, valamint az összes idegen kolóniák bizalma helyre kezd állni.

Mahmud Sefket nyilatkozata.

Mahmud Sefket pasa, a szalonikii sereg fővezére, ma fogadta a „Neue Freie Presse“ tudósítóját, aki elsősorban azt kérdezte,

hogy mi fog történni a szultánnal? Az ifjú-török sereg fővezére így válaszolt:

— A szultánt nem fogják trónjától megfosztani. En azért jöttem a sereggel, hogy helyreállítsam a kormány megrendült tekintélyét és a hadseregben fölbomlott fegyelmet. Feladatom sikerült.

A hírlapíró: Igaz-e, hogy a Yildizben még fegyveres csapatok vannak?

Mahmud Sefket pasa: Nem igaz, a csapatok az utolsó szál emberig kapituláltak. Két zászlóalj anatóliai katonaság már előbb elmene-kült, a két másik zászlóalj letette a fegyvert. Misszióm három napon belül be lesz fejezve s akkor a sereggel visszatérek Macedóniába. A Tevfik-kormány lemondott, a többi az új kormány dolga lesz.

A hírlapíró: Ki lesz az új miniszterelnök?

Mahmud Sefket pasa: Hogy tudhassam én azt katonai létemre.

A hírlapíró: Hát nagyvezír lesz-e?

Mahmud Sefket pasa: Bizonyára.

A hírlapíró: Van-e garancia arra, hogy az április 13-iki események az alkotmány feloldása céljából nem fognak megisméltödni, hiszen az egész világ el fog képedni, ha a szultán trónon marad.

Mahmud Sefket pasa: Az új kormány majd talál utat és módot, hogy az alkotmányt megvédelmezze minden esetleges merénylet ellen.

A hírlapíró: Katonai diktatura által?

Mahmud Sefket pasa: Nem. Alkotmányos kormány által.

A hírlapíró: Mi lesz a fogoly katonákkal?

Mahmud Sefket pasa: Legnagyobb részük kegyelmet fog kapni, csak a főbujtatók s köztük a polgár-foglyok is, szigorúan fognak lakolni.

A hírlapíró: Igaz-e, amit a városban beszélnek, hogy sok katonánál nagyobb pénzüsszeget találtak?

Mahmud Sefket pasa: Igen, akárhánynál letartóztatásuk alkalmával egy font volt.

A hírlapíró: Mi lesz a főkolompások sorsa?

Mahmud Sefket pasa: Bűnük szerint egy-részüket akasztófára kerül, mások a börtönbe, ahogy majd az ítélet szólani fog.

A hírlapíró: És ha bebizonyosodik, hogy mindennek a szultán volt az oka?

Mahmud Sefket pasa: Azt nem én határozom meg, aki katonai vagyok, hanem a parlament a kabinettel egyetértőleg.

A hírlapíró: Erészben a parlamenttől a mai titkos ülésről nem kapott hírt?

Mahmud Sefket pasa: Nekem a parlamenttel személy szerint nincs semmi érintkezésem.

Ezzel végződött a beszélgetés.

Enver bey nyilatkozata.

Enver bég egy újságíró előtt a Yildiz ellentállásáról a következőket mondotta:

— A palota ellentállása a Tashidsa- és Taxim-kaszárnyák tegnapi kapitulációjával véget ért. A palota legutolsó csapatai is megadták magukat, kiszolgáltatták fegyvereiket és részben már utban vannak száműzetésük helye felé. Csapatunk a palotát teljesen megszállták. A helyőrség jelentéktelen tüzelés után átpartolt hozzánk. Holnap nehéz munkánk lesz!

Az újságíró erre ezt kérdezte:

— A legnehezebb?

Enver bég (jelentős mosollyal): A legnehezebb, de a legutolsó.

— Megölik őt?

Enver bég: Ilyet nem mondom!

— Hol van Resad?

Enver bég: Micsoda Resad?

— A trónörökös. A Yildizben van?

Enver bég: Nem. Valószínűleg a palotájában van.

Enver bég összes nyilatkozataiból azt lehet következtetni, hogy a tragédia utolsó jelenete nemsokára be lesz fejezve.

A Yildiz-őrség megszűnt.

A „Lokalanzeiger“ esti kiadása konstantinápolyi tudósítójának távirata alapján jelenti, hogy Abdul Hamid névleges uralkodó

marad, de az ifjú-török komité megtesz minden óvintézkedést, nehogy abszolutisztikusan uralkodhassék. Evégből elhatározta, hogy a Yildiz-kioszk hatalmas falait lebontja és a Yildiz-kaszárnyát is lerombolja, amelyben a szultán közvetlen rendelkezése alatt álló két hadosztály volt elhelyezve. Abdul Hamid szultán mindjárt uralkodása elején átépíttette a Yildizt, amelyből az évek során valóságos vár lett. A komité terve az, hogy a palotaőrséget ezután csupán egy század fogja ellátni, amelyet naponként váltanak föl, tehát minden ezred fog őrséget állítani a Yildizben s így megakadályozzák azt, hogy a szultán egy külön csapatot a saját céljaira korrumpáljon. Abdul Hamid szultán, noha nyugalmat színel, meg van rémülve. Ezt bizonyítja az is, hogy magánpénztárából igen nagy összegeket bocsátott ma a kormány rendelkezésére s meghagyta, hogy a saloni katonák bevonulásának költségeit ebből fedezzék. Azt is híresztelik, hogy a szultán egész magánvagyonát, amely körülbelül egy milliárd, a birodalom gazdasági fejlesztésére az államkincstárnak akarja adományozni.

A fővezér proklamációja.

Mahmud Sefket generalisszimusz tegnapi proklamációjában kijelenti, hogy a megszálló hadsereg idejövételének célja az, hogy a seriatu alkotmányra ellen intézett támadást megsemmisítse. A proklamáció ezután a bevonulás egyes részleteit ismerteti és azt mondja, hogy a hadügyminisztériumnak meg kellett magát adnia, mielőtt ideje lett volna ellentállást kifejteni. A Topkapou palota (a régi szerail), továbbá a Fatih-őrség, valamint a porta Sztambulban az Ázizie áruház Galatában, a Tofane tüzérségi arzenál, a Perával szemben lévő Matschka őrkaszárnya, továbbá az Applikane kaszárnya Ejubban egyenként megadták magukat. Ellenben a Csikisla és Taxim kaszárnyák legénységei csak lövések intézése után adták meg magukat. Ebben a pillanatban valamennyi kaszárnya, katonai intézet és katonai őrség Sztambulban, Perában, Galatában, Sichelben és Nisantásban meg van szállva. A Szelimie kaszárnyát Szkutariben most szállják meg, és ugyszólván már végre is hajtották. A mindkét részről szenvedett veszteség nagy. A proklamáció nem szól a Boszporuson és annak környékén elhelyezve lévő kaszárnyákról, valamint a Boszporus és a Dardanellák erőeiről. Az előbbieket valószínűleg már megvannak szállva. A Boszporus és a Dardanellák erőinek magatartásáról biztos értesülések még nem érkeztek. A proklamáció továbbá azt tartalmazza, hogy a rend ismét helyreállt és minden óvintézkedéseket megtettek. A lakosság lásson munkája után és az állami tisztviselők lássák el szolgálataikat, ellenkező esetben a törvény erre vonatkozó intézkedéseit fogják ellenük alkalmazni.

Menekülés a Yildizből.

Megerősítik, hogy a palota helyőrségének egy zászlóalj fegyveresen csónakokon még tegnap este a Szkutariban lévő Szelimie-kaszárnyába menekült, mire a helyőrség többi részét a Daud basakaszárnyába kísérték át. A szolgaszemélyzet nagyrésze is elmenekült a palotából és ott csak a testőrség maradt, amelynek a szultán lelkére kötötte, hogy Burhan Eddin herceg egy hajszálának sem szabad megörbűlnie. A palota helyőrsége, amely ma délután már nagyon kevés emberből áll, már az új folyamán erősen megritkult. A szökevények egy része megkerülte a harmadik hadtest vonalát, egy másik pedig a Boszporuson át menekült, ahol a kordon a leggyöngébb volt. A szökevények elvonulása után azok, akik már reggel kapituláltak, végleg megadták magukat. A kapitulációt állítólag Niazi bégnek a szultánhoz intézett figyelmeztetése előzte meg, hogy a Yildiz minden oldalról be lévén kerítve, a további ellentállás hiábavaló volna.

Törökország és Szerbia.

A belgrádi török követ meglátogatta a miniszterelnököt és a külügyminisztert, hogy felvilágosítást kérjen, vajjon igaz-e az a híresztelés, hogy Szerbia két hadosztályt mozgósít és a török határra küld. A miniszterelnök épp úgy,

mint a külügyminiszter is teljesen megnyugtató választ adott a török követnek.

A kisázsiai vérengzések.

A Stefani-ügynökség jelenti Alexandrettéből, hogy a „Ferruccio“ olasz hadihajó parancsnoka az olasz konzulátusra ment, ahol az örmény menekültek vannak. Biztosította őket védelméről és utasításokat adott a betegek és sebesültek gyógykezelésében. Alexandrettében jelenleg nyugalom van, az ország belsejében azonban az örmény megszárlások tovább folynak. Az Alexandrettétől 15 kilométernyire lévő Bortiolli lázadók tartják körülzárva. A keresztények veszélyben vannak. A „Ferruccio“, valamint az angol és francia hadihajók parancsnokai és az illető konzulok követelték a török katonai parancsnoktól, hogy gondoskodjék a lakosság biztonságáról. Beyruthból érkezett konzuli távirat szerint, Latakiehből táviratozzák, hogy tegnap óta Kesszabb örmény község lángokban áll. A lakosok egy részét felkoncizták. Latakieh környékét nagy veszély fenyegeti. Francia és angol katonák járnak a szir partok mentén. Egy angol és francia hadihajó Beyruthbe érkezett. Beyruthban és a Libanon körül a helyzet valóságos. Attól tartanak, hogy holnap, amikor a meggyilkolt Mohammed Arszlan képviselő holtteste megérkezik, a druzok nagy zavargást fognak előidézni. A konzulok nagykövetségeiktől sürgős segílyt kértek.

KÜLFÖLD.

Az osztrák-magyar-török megegyezés. Konstantinápolyból jelentik, hogy az osztrák-magyar-török entente-jegyzőkönyv ratifikációjának a kicserélése ma megtörtént.

A bolgár királyság elismerése. Szófiából táviratozza tudósítónk: Ausztria-Magyarország, Németország és Olaszország szófiái diplomáciai képviselői holnap meg fognak jelenni a külügyminiszternél s kormányaik nevében hivatalosan fogják közölni, hogy a hármas szövetség hatalmai elismerik Bulgária függetlenségét. — Ferencz József király és Viktor Emánuel olasz király is rendkívül megleghangu táviratban fejezte ki szerencsekívánatait Ferdinán királynak Bulgária függetlenségéhez.

Orosz csapatok Perzsiában. Az orosz kormány a következő tartalmu köriratot intézte táviratban a külföldi hatalmakhoz:

„Az aserbeidsani orosz főkonzulátustól olyan értelmű jelentések érkeztek, hogy a sah csapatától megszállott Tebriszben éhínség tört ki, és az éhségtől kótséggéesett lakosság részéről komoly veszedelmek fenyegetnek. Evégből a teheráni orosz ügyvivő utasítást kapott, hogy jelentse a sahnak, hogy az orosz kormány, amennyiben a perzsa kormány nem tesz haladéktalanul intézkedést a konzulátus és a tebrizsi idegen alattvalók, valamint a békés lakosság számára való élelemszállítás biztosítására, kénytelen lesz katonaságot küldeni Tebriszbe a konzulátusok védelmére, és a számukra, valamint a lakosság számára való élelemszállítás biztosítására. Daczára annak, hogy Ain ed Dauiah, a perzsa csapatok parancsnoka utasítást kapott, hogy a Tebriszbe való élelemszállítás elő ne gördítsen akadályokat, a herceg ennek az utasításnak nem tett eleget és a konzulátusok és külföldiek ilyen módon tovább is megmaradnak veszedelmes helyzetükben. Egy orosz csapat ennél fogva parancsot kapott a Tebriszbe való bevonulásra.“

Gróf Voronzov-Daskov kaukázusi helytartó ma elbucszott a Dsulfába menő csapatoktól. Az expedícióban résztvesz az első kaukázusi vadászandár két kombinált zászlóaljja, egy gépfegyverosztály és egy ágyúútveg. A csapatok három osztályban indulnak el, amelyek közül az első már utban van. Dsulfai jelentések szerint, két szotnya kozák és egy vadászszázad a határról odaérkezett. A kozákok folytatták a menetelést Tebrisz felé.

Teheránból jelentik, hogy a sah hozzájárult a fegyverszünet meghosszabbításába a határidő megállapítása nélkül és megengedte, hogy élelmiszerek korlátlanul Tebriszbe szállit

hatók legyenek. E koncepciót mindenütt az orosz feyveres intervencióra vezetik vissza.

A francia haditengerészet panamája. Azzal a hírrel kapcsolatban, amely szerint a minisztertanács a tengerészeti miniszter javaslatára elhatározta, hogy a creuzoti acélműveket hibás és hiányos szállítások miatt törvényileg üldözi, a „Matin” közli, hogy a tengerészeti minisztérium által indított vizsgálat tényleg kiderítette, hogy a creuzoti ágyutorny alkatrészei rosszul voltak kidolgozva és hogy az igazságügyminiszter megbízást kapott, hogy a társaság ellen a büntető bíróságnál megtegye a lépéseket. Más creuzoti szállítások, különösen lövegek és tenger alatt járó naszádok ellen is igen komoly kifogások merültek fel, amelyek ügyében meg is indult a vizsgálat. A tengerészeti minisztériumban e hírek dolgában nem nyilatkoznak. A creuzoti társaság igazgatósága kijelenti, hogy az állítólagos büntető feljelentésről egyáltalában nincs tudomása.

A balneologusok kongresszusa.

Budapest, április 26.

A balneológiai kongresszus vasárnap folytatta tanácskozásait. Reggel nyolc órakor a gazdasági osztály tartotta évi ülését. Az osztály, hogy a magyar fürdőket az egyes zuglapok zsarolásaitól megkímélje, kimondotta, hogy a fürdőknek csak az egyesület-ajánlotta lapokban szabad hirdetniük. Elhatározta még a gazdasági osztály, hogy az orvoskongresszus alkalmából kirándulást rendez, mert reméli, hogy a külföldről idesereglett orvosok elviszi a magyar fürdők hírét a világ minden részébe.

Délelőtt tíz órakor elsőként Szontagh Tamás főbányatanácsos, geológiai intézeti igazgató „Thermális forrásaink tanulmányozása” című nagyérdemű felolvasást tartott s javaslatot tett a thermális vízi források megfigyelése és tanulmányozása érdekében. A nagy tetszéssel fogadott előadás után dr. Löw Sámuel a magyar fürdőknek az elmúlt évben való látogatottságáról és tavalyi ásványvízforgalmunkról számolt be. Dr. Bosányi Béla királyi tanácsos, a Szent Lukács-fürdő főorvosa az elmúlt év fontosabb balneológiai eseményeiről számolt be. Bejelentette, hogy az e hó elején Algírban tartott nemzetközi balneológiai kongresszus, amelynek tanácskozásain ő is részt vett, legközelebbi összejövetelét, 1912. év októberében Budapesten fogja tartani. Kérését intéz az egyesülethez, hogy karolják fel a kongresszus ügyét, mert az nagyon kedvező alkalom arra, hogy értékes fürdőinket a külföldi szakközönség megismerje és azokban külföldi forgalmat teremtsen.

A kongresszust a „Magyar szent korona országai balneológiai egyesületének” ezidei rendes közgyűlése követte. Dr. Bókay Árpád rövid elnöki megnyitó beszéde után Vámosy Zoltán főtitkár terjedelmes jelentésben számolt be az egyesület évi működéséről. Legkiemelkedőbb eseménye az évről a képviselőházban június 4-én tartott értekezlet volt, amelyen az egyesület vezetősége, a kormány több tagja s számos képviselő előtt föltárta a magyar fürdők helyzetét és sérelmeit. Ez az értekeztetés is kimondotta a fürdőtörvény sürgősségét s pontokba foglalta az új adótörvénybe illesztendő kedvezményeket, amelyekre a fürdők, mint hazai iparvállalatok, méltán igényt tarthatnak. Ez a reménye a fürdőknek nem teljedett s most minden reményük a benyújtásra készen álló fürdőtörvényben van, amelynek kereteiben óhajtsaik még valóra válhatnak.

A jelentést, valamint az ezután előterjesztett pénztári jelentést a közgyűlés tudomásul vette. A pályázatok eredményéről bemutatott jelentés szerint az egyesület kétszáz koronás díját dr. Rottenbiller Ödönnek, Bikszád fürdő főorvosának ítélte oda. A meleg fürdőknek a vérkeringésre való hatásáról” című munkájáért. A gazdasági kérdésben kitűzött pályázat meddő maradt.

A közgyűlés végén megjelent választások eredményeképpen elnök újból Bókay Árpád, főtitkár Vámosy Zoltán lett. Az orvostudományi osztály elnökévé Aranyán Bélát, jegyzőjévé Rottenbiller Ödönt választották. A választmány tagjai lettek: Arányi Zsigmond, Bosányi Béla, Gerlőczy Zsigmond, Grünwald Mór, Hálniss Géza, Hankó Vilmos, Jármy László, Löw Sámuel, Reich Miklós és Tauffer Vilmos. A gazdasági osztály elnökévé Papp Samut, jegyzőjévé Weiss Edét választották.

TÁVIRATOK.

A német birodalmi bank ülése.

Berlin, április 26. (Saját tudósítónktól.) A birodalmi bank központi választmánya holnapra

ülést hirdetett. Még nem lehet tudni, vajjon napirenden lesz-e a kamatláb leszállítása. A vezetőség egy része azt kívánja, hogy a jövő hónap elsejéig maradjon meg a mostani kamatláb.

Az ujságírók nyugdíja.

A Hirlapírók Nyugdíjintézetének közgyűlése.

Budapest, április 26.

A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézete huszonnyolcadik rendes közgyűlést tartotta vasárnap délelőtt. A közgyűlést, amely az intézet néhai elnöke, dr. Falk Miksa emlékezetének volt szentelve, dr. Heltai Ferencz alelnök nyitotta meg s nagyszabású, rendkívül hatásos beszédében méltatta Falk Miksának az intézet körül szerzett érdemeit. A zajos tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után az évi jelentést a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette és a jelentésben foglalt javaslatokhoz képest elhatározta: hogy az intézet sajátjából fedezze az I. nyugdíjostályba 1891. évi július 1-je óta belépett s az újonnan belépő tagok által fizetendő matematikai biztosítási díj 60 százalékát, a második nyugdíjostályban a matematikai biztosítási díj 40 százalékát és a III. nyugdíjostályban a matematikai díj 30 százalékát. A közgyűlés ezután elfogadta a számadásokat és a költségvetést s a felmentvényt minden irányban megadta. Ezután áttért a közgyűlés a választásokra, amelynek tartamára az elnök a közgyűlést felfüggesztette. Az elnök újból megnyitván a közgyűlést, kihirdették a szavazás eredményét. Az elnöki állásra beadott 114 szavazat közül 113 Heltai Ferenczre esett. Alelnökök 111—111 szavazattal Hoitsy Pál és Fekete Ignác lettek. Az igazgatóság tagjaiul megválasztották: Gelléri Mórt, Kenedi Gézát, Lovász Mártont és Seress Lászlót. A felügyelőbizottság tagjai lettek: Bárony István, Fodor Ferencz, Kálnoki Henrik, Lengyay Sándor és Peisner Ignác.

Heltai Ferencz, az újonnan megválasztott elnök gyönyörű szavakban köszönetet mondott a megtiszteltetésért.

A kormány, de különösen gróf Apponyi Albert vallás és közoktatásügyi miniszter nagylelkűsége — mondotta — két évvel ezelőtt azzal, hogy 40.000 korona államségélyt állított be az állami költségvetésbe, amely tétel remélhetőleg állandó marad, lehetővé tette, hogy a tagok nyugdíját a kívánt arányban felemelhesse. Ezeket a fizetéseket mi ma könnyen teljesíthetjük, sőt tartalékalapjaink túl is vannak fedezve. Mindennek dacára ki kell jelentenem, hogy a tartalékalapok telfelvése még mindig nem elégséges. Rövid idő múlva, az 1910. illetve 1911. esztendő kritikussá lesz. Tizenöt tagunk nyugdíjostályosultsága áll be ekkor, ami a kiadásokat évi 57.000 koronával fogja növelni. Ez azt jelenti, hogy akkor az intézet mérlege csak egyensúlytal fog zárulhatni. Ennek az a következtetése, hogy a hirlapírók minden munkásságát az eddigénél fokozottabb erővel kell munkálkodnia azon, hogy jövedelmeiket szaporítsuk. Újból köszöni a bizalmat (Zajos tetszés.)

Kenedi Géza meleg szavakban emlékezett meg ezután azokról az elévülhetetlen érdemekről, amelyeket Fekete Ignác titkári minőségben szerzett az intézet felvirágzása körül. Reményének ad kifejezést, hogy a munka, amelyet eddig oly odaadó buzgalommal látott el, továbbra is az ő kezében marad és biztosítja őt a tagok hálajáról és szeretetéről. Indítványára a közgyűlés jegyzőkönyvébe foglalta hálás elismerését Fekete Ignác működése iránt.

Dr. Simonyi Arthur indítványozta, hogy az igazgatóság keresse meg a közmunkák tanácsát, hogy a Lloyd-épület körül egy utcát, lehetőleg a Mérleg-utcát, nevezze el Falk Miksa nevével. Az indítványt kiadták az igazgatóságnak.

Gonda Béla min. tanácsos indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy Heltai Ferencznek Falk Miksáról tartott emlékbeszédét egész terjedelmében jegyzőkönyvébe foglalja és jövő évi jelentésében kinyomatja. Ezzel a közgyűlés véget ért. Utána az igazgatóság rövid értekezletet tartott, amelyben a megválasztott titkári állásra Lenkey Gusztávot kinevezték.

A közgyűlés után déli egy órakor a Hungária szálló fehértérképében lakomát rendeztek, amelyen a magyar ujságírói karból körülbelül százan jelentek meg. Ott volt azonkívül a lakomán közéletünknek számos kiválósága is. A pezsgőbontásnál szölgásra emelkedett Márkus Miksa udvari tanácsos főszerkesztő és nagyszabású méltató beszédet mon-

dott Falk Miksa munkásságáról, majd Heltai Ferenczét éltette.

Heltai Ferencz melegen köszönte meg a szeretetet és bizalmat, mely iránta megnyilatkozott. Beszédét sürri tetszés követte. A megválasztott két alelnököt, Hoitsy Pált és dr. Fekete Ignácot élteti.

Utána Szatmári Mór az intézet pénztárosát, Falk Zsigmond lovagot köszönti fel. Gelléri Mór királyi tanácsos az intézeti közgyűlés és a lakoma vendégeit élteti. Dr. Kenedi Géza Ágai Adolfot, Falk Zsigmond lovag ugyancsak Ágai Adolfot, Ágai Adolf élteti a fiatalokat, sikereket kíván nekik ujságíró-munkájukban. Singer Zsigmond elmés felköszöntőben Heltai Ferencz egészségére üriti poharát, aki a tényeknek, a pozitívitásnak és a tudásnak az embere volt mindig. (Éljenzés.) Fekete Ignác a jövő ujságíróvezetőkre emeli poharát s Lenkey Gusztávot élteti. Márkus Miksa főszerkesztő a távollevő Lenkey Gusztáv helyett megköszöni a Lenkeynek szóló üdvözlést. Béla Henrik szól még Heltai Ferenczről, akinek egyénisége a pozitív munkának s az ideális, emberszerető tevékenységnek legharmónikusabb egyesülése.

A társaság a délutáni órákig a legjobb hangulatban együtt maradt.

UJDONSÁGOK.

— A német császár Bécsben. Bécsből jelentik, hogy a király meghívására a német császár Korfuból való visszatérése közben, május közepén, rövid tartózkodásra Bécsbe fog érkezni.

— Fejedelmek utazása. Cataniából jelentik: A „Victoria and Albert” fedélzetén az angol királyi párral és az orosz özvegy cárnéval este ideérkezett. A „Lancaster” és a „Bachante” csirkálók kísérték a jachtot. Marquis San Giuliano londoni olasz nagykövete a jacht fedélzetére ment, hogy a királyi párt üdvözölje. — Maltából jelentik: Az angol királyi pár holnap az orosz özvegy császárnéval Sziciliába megy és e hó 29-én a Nápoly melletti Baián találkozik az olasz királyi párral.

— Uj udvari tanácsos. A király, mint a hivatalos lap közli, személye körüli magisztere előterjesztésére dr. Bartha Gábor egyetemi magántanárnak, a budapesti Ferencz József kereskedelmi kórház sebészeti osztálya főorvosának, a közegészségügy terén szerzett érdemei elismerésül, a magyar királyi udvari tanácsosi címzet díjmentesen adományozta. Bartha Gábor a magyar sebsézet egyik legkiválóbbja, és értékes sikerre tekinthet vissza. A kereskedelmi kórház vezetésében kiváló szaktudásával sok érdemet szerzett.

— Beteg főherceg. Bécsből táviratozzák, hogy Károly Ferencz József főherceg tegnap borokgyulladásban megbetegedett. Állapota már a mai napon jobbra fordult, de a főherceg néhány napig kénytelen lesz az ágyban maradni.

— Kitüntetett pénztáratéti igazgatók. A király Földiák Vilmosnak, a Magyar Országos Központi Takarékpénztár igazgatójának a Ferencz József-rend tisztikeresztjét, Kőrösi Imrénnek, ugyanazon intézet jelzőosztagja igazgatójának pedig a harmadosztályú vaskorona-rendet adományozta. Mind a két kitüntetett a magyar közgazdasági életnek jól ismert és nagybecsült tagja, a kiknek kitüntetése méltó érdemet jutalmaz.

— Báró Kaas Ivor állapota. A beteg nagy-nagy publicista állapota semmi aggodalomra nem ad okot. Biztosan halad a teljes gyógyulás felé. Most már komplikációktól sem kell igen tartani. Orvosai azonban még mellette vannak, hogy minden váratlan fordulattól megóvják. A beteget a tegnapi és a mai nap folyamán barátai és tisztelői közül igen sokan keresték fel.

— Stein Aurél Budapesten. Dr. Stein Aurél ma este megismételte az Urániában „Földrajzi és régészeti kutatások belső Ázsiában” című előadását, amelylyel a közönséget a múlt pénteken valósággal elragadta. A felolvasóestélyen dr. Havass Rezső, a Magyar Földrajzi Társaság alelnöke elnökölt, aki a felolvasás végén rámutatott dr. Stein Aurél kutatásainak vitághistoriai jelentőségére és a közönség viharos tapsa között oda nyilatkozott, hogy Stein Aurél dicsősége a magyar nemzetnek is dicsősége. Dr. Stein mélyen meghatva köszönte meg a szívélyes ovációzt és annak a reményének adott kifejezést, hogy nem-sokára ismét visszatérhet hozzánk, amidőn alkalma lesz felfedező utjáról a magyar közönséget még bővebben is tájékoztatni.

— **A német trónörökös Bécsben.** Bukarestből való visszautaztában a német trónörökös vasárnap reggel a rendes predeali gyorsvonat érkezési idejében, hét óra ötven perczkor különvonaton Budapestre érkezett. Fogadására nagy érdeklődő közönség élén megjelentek a keleti pályaudvaron: Ludvigh Gyula v. b. t. t., állami titkár, az államvasutak elnökgazgatója, Kotányi Zsigmond udvari tanácsos, igazgató, Lachnit János állomásfőnök, Boeczán János helyettes főnök, Pavlik Ferenc rendőrfőfelügyelő és mások. A kiváncsi sokaságot csalódás érte. A trónörökös, akinek számára kinyitották az udvari várótermet is, a különvonat másfélórai vesztelése alatt pillanatra sem mutatkozott. Reggelijét a vonatához kapcsolt étkezőkocsiban költötte el. A trónörökös vonata a rendes bécsi gyorsvonat indulási idejében, kilenc óra husz perczkor indult s ment Királyhidán át Bécsbe. Érdekes, hogy amerre a trónörökös vonata elhaladt, az egész magyarországi vonalon egészen Bécsig kilométerenként egy-egy csendőr állott őrt s az összes érintett pályaudvarokat elzárták a közönség előtt, amíg a német trónörököst vivő különvonat át nem haladt az egyes állomásokon.

A német trónörökös tegnap délután érkezett Bécsbe, ahová királyunk látogatására kétnapi tartózkodásra érkezett. A pályaudvaron a király és a főherczegek fogadták. Az üdvözlés rendkívül szívélyes volt. A trónörökös a királlyal a Hofburgba hajtatott és az egész ut mentén a lakosság örömmel köszöntötte. A délután folyamán a trónörökös meglátogatta a főherczegeket. Este hét órakor a Hofburg új termében diszebed volt. A főherczegek és főherczegasszonyok a nagy vendéglakosztály gobelintermében gyülekeztek. A király a trónörökösért személyesen elment és a gobelinterembe kísérté, ahol a trónörökös üdvözölte az uralkodócsalád tagjait. Ezután a trónörökös karját nyújtotta Mária Annunciata főherczegasszonynak, míg a király Izabella főherczegasszonyt vezette. Az udvari ebédén résztvettek a Bécsben élő összes főherczegek és főherczegasszonyok, báró Aehrenthal külügyminiszter, a német nagykövét neje, a trónörökös kísérete, a trónörökös mellé beosztott diszszolgálatot teljesítők, a főherczegek és főherczegasszonyok kísérete, a német nagykövetség személyzete, valamint a legfőbb udvari méltóságok. Az ebéd után a király cercelet tartott, míg a trónörökös az udvari operába ment. Az udvari operai előadás megtekintése után a német trónörökös Frigyes főherczeg palotájába hajtatott, ahol teára volt meghívva. Dél előtt kilenc órakor a trónörökös a 13. huszárezred ezredesi egyenruhájában a hozzá beosztott diszsziszterrel az uralkodóház sárboltjába ment, ahová két hatalmas koszorút vittek. A bejáratnál összegyűlt közönség rokonszenvesen üdvözölte a trónörökösöt. A trónörökös Erzsébet királyné és Rudolf trónörökös koporsójára koszorukat helyezte el és rövid imákat mondott. Az uralkodóház legutóbb elhunyt tagjainak koporsójánál is imádkozott. A trónörökös ezután a katonai lovaglőintézetbe ment és azután sétakocsizást tett a Práterben.

A német trónörökös, miután Bécsben a német nagykövethet reggelizett, a Hofburgba hajtatott, ahol a császári istállóban marsallparádé volt, mely alkalommal a trónörökös elé gyönyörű lovakat és kocsikat vezettek. A trónörökös ma délután báró Aehrenthal külügyminisztert hosszabb kihallgatáson fogadta. — A trónörökös egy órakor a német nagykövetségre ment, ahol családi körben megreggelizett. — A német trónörökös ma este Ferenc Ferdinánd főherczegnél és neje, Hohenberg herczegnél vacsorázott a császári család körében a Belvedere-palotában. Ő felsége a trónörökösöt felkereste lakosztályában és vele együtt hajtatott a Belvederebe. Az ebédén az uralkodóháznak majdnem összes Bécsben tartózkodó tagjai vettek részt és pedig Lipót Szalvátor, Ferenc Szalvátor, Frigyes, Jenő, Rainer főherczegek, Mária Terézia, Mária Annunciata, Mária Jozefa, Izabella Gabriella, Izabella Mária főherczegnők, valamint Liechtenstein Erzsébet herczegnő, Mária Krisztina herczegnő és Salm-Salm herczegnő. Az ebéd után ő felsége elbucszott a német trónörökösötől, ki szívélyesen megköszönte a vendégszeretetet és Schönbrunnba hajtatott. A trónörökös fél tíz óráig maradt a Belvedereben, honnan Ferenc Ferdinánd főherczeggel az északi pályaudvarra kocsizott.

A „Nordd. All. Ztg.” írja: Öszinte megelégedéssel veszi Németország tudomását azt a barátságos fogadtatást, amelyben az osztrák főváros részesítette Németország trónörökösét. A Habsburg-trón tiszteletreméltó uralkodójának Poroszország és a német birodalom trónjának jövődélbeli örököséhez intézett üdvözlő szavaiban kifejezésre jut az a hagyományossá vált barátság,

amely a két dinasztia és birodalmaik között fennáll és amely a legközelebbi multban ismét mint a béke védőbástyája és az európai viszonyok nyugodt fejlődésének biztosítója vált be. Ausztria-Magyarország politikai köreivel egyetértésben az a meggyőződés minálunk, hogy a trónörökösnek császári és királyi keresztatyjánál teit látogatása is azon események közé sorozandó, amelyek a szövetség eszméjének folytatódólagos megszilárdulásához Ausztria-Magyarország és Németország népeinek öntudatában hozzájárulnak.

— **Báró Stummer Ágost meghalt.** Tavarnaki báró Stummer Ágost titkos tanácsos, a tavarnaki és nagyszombati czukorgyárak alapítója és tulajdonosa, Nyitra megye legnagyobb földesura, ma délután két órakor nyolcvannégy éves korában Bécsben meghalt. Temetése szerdán, e hónap 28-án délután lesz a bécsi Teinfaltstrasse 1. szám alatti gyászházban. A koporsót a Schottenkircheben fogják beszentelni.

— **Báró polgármester ünneplése.** A székesfővárosi altisztek, szolgák és egyéb alkalmazottak betegség- és temetkezési egyesülete lefestette védnökének, dr. Bárczy István polgármesternek az arczképét. Az arczkép leplezése május 9-én, vasárnap lesz ünnepi díszülés kapcsán, amelyre meghívják a polgármestert is.

— **Nagy munkákizálás.** Párisból jelentik: A téglarakó és cementező munkások már hosszú idő óta sztrájkolnak és eddig nem sikerült munkaadókkal megegyezniök. Az építési vállalkozók erre elhatározták, hogy kizárják munkásaikat. E célból mára hívtak össze gyűlést. Ha a kizárást kimondják, úgy 200.000 munkás marad kenyér és foglalkozás nélkül.

— **A portugáliai nagy földrengés.** Legutóbbi számunkban röviden jelentettük már, hogy Portugáliában Ribateio környékén pusztító földrengés volt. Erre vonatkozólag azt jelentik, hogy a földindulásnak igen sok emberélet esett áldozatul. Eddig negyven halottat húztak ki a romok alól. Számos ember megsebesült. Mentési szolgálatot szerveztek. A király az éjt a szerenesétlenség színhelyén töltötte. Az éj folyamán Santarenben és Avizban újabb földlökéseket éreztek. A földrengés egész Spanyolországban és Portugáliában érezhető volt. A szerenesétlenség folytán sokan életüket veszítették, mások viszont súlyos sérüléseket szenvedtek. A földrengés tartama alatt első rémületükben számosan az ablakokon ugráltak ki. Benavente község teljesen elpusztult. Az ottan szerenesétlenül járt lakosság megmentésén eddig öt katonarvos fáradozik. A városokban a templomok és az épületek nagy része rombadólt. A földlökések következtében a házak megreszkettek, az utcán járó-kelek elesetek, az órák megállnak, a harangok pedig zugni kezdettek. A lakosság nagy része a szabad piacokon és utcákön töltötte az éjszakát. A nagy közönség azt hiszi, hogy a földrengés huszonnegy óra belül megismétlődik, és ezt isten büntetésének tartja, mert éppen a földrengés napján Liszabont olyan falragaszokkal árasztották el, amelyek Jézus egykori létezését kétségbevonják. A Tajo kikötőjében állomásozó hajókon is megéreztek az erős földrázkódásokat. A megriasztott halak hatalmas rajokban emelkedtek a víz felszínére. Portóban olyan erős a tenger hullámlása, hogy a hajók nem juthatnak be a kikötőbe. A király Don Alfonzóval és az önkéntes tüzoltósággal Benaventebe utazott a szerenesétlenség színhelyére. A szerenesétlenül jártak első segélyezésére a minisztertanács félmilliót engedélyezett.

— **A párisi póstásztrájk után.** Párisban a postai hivatalnokok tegnap este gyűlést tartottak, amelyen határozati javaslatot fogadtak el társaik érdekében, akik ellen a kormány intézkedéseket szándékozik tenni és melyben megígéri, hogy a társak érdekében minden eszközt fel fognak használni. Havreban és Lyonban a postai alkalmazottak szintén gyűléseket tartottak, amelyekben azt követelték, hogy a postahivatalnokok általános egyesülése alakuljon át szindikátussá.

— **Hazatérő tartalékosok.** Kedden mintegy ezer főnyi tartalékos katona érkezik vissza Fiuméba Dalmáciából és Bosznia-Hercegovinából. A hazatérők három gőzösnön érkeznek Fiuméba, ahol a kaszárnyában szállnak meg és másnap különvonaton folytatják útjukat.

— **Fallières Nizzában.** Fallières, a francia köztársasági elnöke — így jelenti ezt egy Nizzából érkezett távirat — tegnap odaérkezett. Üdvözlésére az olasz hajóraj a german herczeg vezénylete alatt a villefranchei kikötőbe érkezett. A francia hajók és a „Teme rario” nevű spanyol czirkáló, mely előző éjjel érkezett oda, kitérték a nagy zászlót. Megadták a szokásos üdvözléseket. A zenekarok a nemzeti himnuszokat játszották. A partok mentén és a magaslatokon összegyűlt közönség éltette Olaszországot és Viktor Emánuel királyt. A genouai herczeg délután Nizzába ment. Fallières elnök fogadta a herczeget, aki Viktor Emánuel király nevében az Annunciata-rend szalagját nyújtotta át neki. Fallières elnök kérte a herczeget, tolmácsolja köszönetét a királynak. Fallières a polgármesternek kifejezte Franciaország háláját Gambetta, a nagy republikánus iránt, aki szívósan védelmezte a hazai földet és a nemzeti becsületet a keresztény daczára, megmentette Franciaország kimerült erőt ismét helyreállította és az igazságosság és szabadság érinthetetlen ideálját megvalósította. A banket után leleplezték a Gambetta-szobrot, amely alkalommal Clemenceau miniszterelnök mondotta az ünnepi beszédet. Nizzában letartóztatták Meitousse fiatal orosz tanulónt, valamint Alperosa nevű nagybátyját, akik állítólag közölték báró Stackelberg az előtti forradalmárral, hogy Fallières elnök és Clemenceau miniszterelnök ellen ellenséges tüntetést rendeznek. Báró Stackelberg, aki két év előtt Clemenceau ajánlatára francia honosságot nyert, Jaurést értesítette e tervről, amely mögött a kémek működését sejtik. A genouai herczeg eltávózása után Fallières elnök táviratot küldött Viktor Emánuel királynak, amelyben a herczeg által nyújtott Annunciata-rendért, amelyet a barátság értékes jelének tekint, köszönetet mond. Fallières elnök ezután Villefrancheba ment, hogy viszonzza a herczeg látogatását. A diszebeden, amelyet Fallières elnök a genouai herczeg tiszteletére adott, Fallières elnök a következő pohárköszöntőt mondta:

— **Azzal a megbizattással, hogy fenséged engem országának határára üdvözöljön, az olasz király barátságos érzelmeinek adta tanujelét. Kérem önt, méltóztassék a királynak ezen udvariassági tényért őszinte köszönetemet tolmácsolni. Üritem poharamat a király és a királyné egészségére, akiknek nemes és oly szomorú körülmények között tanusított bátorságát az egész világ csodálta. Üritem poharamat a genouai herczeg egészségére, az olasz tengerészet és azon nagy birodalom üdvére, amelyet bizalmas és barátságos viszony köt össze Franciaországgal.**

A genouai herczeg köszönetet mondott az Olaszországgal szemben kifejezésre juttatott barátságos érzelmeikért és a király és a királynéra vonatkozó nyilatkozatáért és poharát az elnök egészségére, a francia tengerészetre és Franciaország vitézságára üritette. A zenekar az olasz és francia himnuszot játszott. Az ebéd további folyamán Fallières elnök a spanyol tengererőkhöz fordult a következő pohárköszöntővel:

— **Mélyen meghat engem a spanyol király szívélyessége, amelyből kifolyólag egyik hajóját üdvözlésére Nizzába küldte. Boldog vagyok, hogy ebben a figyelemben újabb bizonyítékát láthatom a két országot összekötő barátságának.**

— **Az ajkaiaknak.** Varga Márton tokaji ev. lelkész a mai napon három koronát küldött kiadó hivatalunk címére, az ajkai bányaszerenesétlenség részére. A beküldött adományt rendeltetési helyére juttattuk.

— **Katonák az aratáson.** A katonai vezetés elhatározta, hogy az aratás idejére 47.000 katonát fognak szabadsággal. Ennek legnagyobb része a gyalogságból fog kikerülni.

— **A cipészek kizárása.** A cipészek kizárása ma véget ért, de helyette megkezdődött a cipészek sztrájkja. A cipézmesterek ugyanis a fennálló kollektív szerződés megszegésével rosszabb munkafeltételeket akartak a munkásokra kényszeríteni a mert ezek a mesterek feltételeit nem fogadták el, kizárták a munkásokat. A mesterek azonban nem bírták sokáig az óriási áldozatokat s minden eredmény nélkül kénytelenek voltak ma beszüntetni a kizárást. Ámde a munkások nem hajlandók visszamenni a mesterekhez, hanem követelik, hogy egyenként kössék meg a munkások sztrájkbizottságával azt a szerződést, amit az ipartestület jogtalanul felbontott. Több mesternél más követeléseket is felállítottak. A mesterek közül ma sokan aláírták a szerződést.

— **Házasság.** Ifj. dr. Oroszy Géza, Oroszy Géza kir. kuriai bíró fia, e hé 24-én eljegyezte Koritsánszky Rózsikát, Koritsánszky János földbirtokos leányát.

Dr. Liszka Árpád, a képviselőházi gazdasági hivatal fiatal tisztségelöje eljegyezte Szlavik Irént, a budapesti társaság egyik ünneplést szépségét.

— **Nászajándékok.** Jegygyűtrék legelőnyösebben Polgár Kálmán művészi ékszerterelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., 1. em. szereshetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve. küldetik.

— **Öngyilkos táblabíró.** Az éjszaka öngyilkossá lett dr. Szabó János, 74 éves, nyugalmazott királyi ítélőtáblai bíró. A beteges öreg ur föbelőtte magát. Szabó János agglagely volt. A Magyar-u. 8. számú ház második emeletén a tizenkilencedik számú lakásban lakott. Háztartását huszonhat év óta Petreuz Jánosné gazdaszónya látta el. Az öreg ur régóta beteg volt. Antimetikus bántalmak győzték, amikhez a napokban tüdőbaj járult. Rokoni báró Korányi Frigyes miniszteri osztálytanácsos és Koller Lajosné miniszteri tanácsos övegye szanatóriumban akarták elhelyezni a beteget. Az volt a tervük, hogy ma viszik el valami gyógyintézetbe. A nagybeteg azonban az éjszaka egy revolvergolyóval véget vetett szenvedéseinek. Ma reggel nyolc óra után Szöllner Jusztina szobalány benyitott a bíró hálószobájába, hogy a reggelit a bírónak elkészítse. Amikor a hálószobába lépett, nagy rémülettel látta, hogy az öreg ur a karosszékekben ül, az arca vérrel van elborítva, a kezében göresösen revolvert szorongat. Fellármázta a házbelleket, akik az esetről értesítették a rendőrséget. Szmetana György rendőrfogalmazó és Faltay László rendőrorvos mentek ki az eset színhelyére. Megállapították, hogy dr. Szabó János még az éjszaka jobb halántékán lötte magát. A golyó az agyát roncsolta széjjel s nyomban megölte a nagybeteg aggyástját. Levelet nem hagyott hátra. Miután az öngyilkosságot kétségtelenül megállapították, a cseléd kérésére a halottat a lakásban hagyták. Az öngyilkosság híre hamarosan elterjedt és mély részvéteket keltett bírói körökben, ahol dr. Szabó János nagy tekintélynek örvendett.

— **A szabadkai gyilkosság.** A szabadkai törvényszék vádpanácsa ma délelőtt tizenegy órakor tárgyalta Haverda Mariska és Jánossy Aladár letartóztatási ügyét. A tárgyalás egy óráig tartott; a vádpanács helyben hagyta a vizsgálóbírónak a letartóztatást elrendelő végzését s így Haverda Mariska és Jánossy Aladár továbbra is fogva marad. Dr. Klein Mátyás védő ügyvéd felfolyamodást jelentett be a vádpanács határozata ellen, ennélfogva az ügyben most már végérvényesen a szegedi kir. tábla fog dönteni. A határozat általános feltűnést keltett a városban, mert azt hitték, hogy Haverdánét és Jánossyt szabadon fogják bocsátani. Haverda Máriát állítólag az teszi gyanússá, hogy több lefoglalt leveleiből azt vélik megállapíthatni, hogy Haverda Mariskának és Jánossy Aladárnak érdekében állott, hogy minden akadályt elhárítsanak, mert ők április végére, vagy május közepére pénzt vártak. — A levelek tartalma állítólag súlyosan kompromittáló volna és ezek segítségével — úgy hiszi a nyomozást vezető kapitány — hogy néhány nap múlva már több eredményt érhetnek el, mint eddig.

A szabadkai rendőrség nagy titokban, de folyton hallgat ki tanukat. Tegnap Sóvári Ferencz vasuti mérnök is jelentkezett, aki a gyilkosság napján a gyilkos személyleírásával egyező emberrel utazott Zombor felé a hétórás gyorssal. Sokat beszélnek Rónay Józsefné szerepéről és ennek egy huszonöt éves züllött fiáról. Emellett a fővárosi rendőrség is nyomoz s ebben az ügyben tegnap délután másfélórásig beszélt az itteni rendőrség a fővárosi rendőrséggel, mely a fülöpszállási automobil-találkozás körülményei iránt nyomoz.

A szabadkai törvényszék vizsgálóbírója ma táviratilag megkereste a budapesti rendőrséget, hogy tartson házkutatást Klein Pál Lipót, az Erzsébet-Terézvárosi Hitelszövetkezet igazgatójának Király-utca 93. szám alatti lakásán, Klein Lipótné, Andrássy-ut 32. szám alatti cipőkereskedésében, valamint Biró Armin, Rákóczi-ut 86. szám alatti levő lakásán. A főkapitányság nyomban eleget tett a megkeresésnek és a házkutatást ma délben mind a három helyen foganatosította, de semmiféle bűnjelre nem talált.

— **Elítelt borhamisítók.** A legutóbb leleplezett újpesti borhamisítás ügyében ma hozott ítéletet a hetedik kerületi kapitányság. Eszerint Singer Mór atai születésű 55 éves pálinkakereskedőt az 1893. évi 23. törvényezik 1., 5., 6. szakaszaiba ütköző mesterséges borkelesztés és forgalombahozatal miatt 30 napi elzárásra és 500 korona pénzbüntetésre, Singer Mórné székesfehérvári születésű 46 éves kereskedőnét 10 napi elzárásra és 200 kor. pénzbüntetésre, Baros Gábor büntetett előléti kereskedőt 30 napi elzárásra és 300 korona pénzbüntetésre, a fiát, Baros Gyulát a 41279. számú belügyminiszteri rendelet 1. szakaszának 3. pontjába ütköző saharinnal való likörgyártás miatt 200 koronára, Bauer Kálmán 28 éves volt királyi ve-

gyeszt 200 koronára, Kaufmann Bernát, Singer alkalmazottját 3 napra és 50 koronára, Kohn Lázár 48 éves kereskedőt 200 koronára, Kreuzberger Sándort, Singer Mór raktárosát 200 korona pénzbüntetésre ítélte a kapitányság. Singer Mór ezenkívül 300 korona perköltség viselésére és az ítéletnek több napilapban való közzétételére kötelezte. Singer Zsigmondot és Neubauer Hermannat felmentették. Kötelezte még a rendőrség az elítélteket, hogy az István-uti raktárban levő hamis bort, 584 litert hordóban, 46 litert üvegekben, kiöntsék.

— **Orvosi hír.** Dr. Kelen István fűrdőorvosi működését Karlsbadban újból megkezdte.

Herczel Manó tanár, aki hosszabb ideig Görögországban tartózkodott, visszaérkezett és megkezdte működését.

— **Kifosztott pénzeslevél.** Rövid idő óta valószínűleg divatos bűné vált a pénzeslevelek kifosztása. Nem mulik el hét, hogy a lapok ne jelenjenek pénzes borítékok dezsmálásával. Ma is akad ilyen irányú eset. Néhány nappal ezelőtt egy nagykanizsai cég huszezer koronát adott föl egy fővárosi bank címére. A pénzeslevél megérkezett és a bankban működő bizottság átvette, hogy fölbonnta. Még mielőtt fölszakították volna, a tisztviselőknél föltűnt a pecsét különössége. Jelek arra vallottak, hogy a pecsétet érintették, mire a bank vezetősége átüzent a főpostára, hogy küldjenek ki valakit, aki legyen jelen a levél fölbonntásánál. A postaigazgatóság kiküldötte egy főtisztviselőjét, akinek a jelenlétében a borítékot föllepítették. A borítékban huszezer korona helyett csak tizezer korona volt, a többi papírosszeletek pótolták. A bank azonnal jelentést tett a rendőrségnek, amely elsősorban a földadó czégnél kereste a fosztogatót. Miután azonban távirali uton arról értesült a rendőrség, hogy Nagykanizsán a szég főnöke adta föl a pénzt, most más irányban folyik a vizsgálat.

— **Szerelmi dráma.** Szanechner Róza 29 éves szobalányt nagyon elkéserítette, hogy a kedvese, Pál, Jenő 30 éves mérszároslégy elhagyta. Boszura halasztotta el magát. Vasárnap délután megleste az Aradi-utca 29. számú ház előtt s amikor találkoztak, az elszánt leány revolvert rántott elő és a legényt föbelőtte, azután maga ellen fordította a fegyvert és a jobb halántékába lött. Mind a kettőt bevitték a Rókus-kórházba, ahol még az éjszaka Pál meghalt. A leány állapota is életveszélyes.

— **Halálozás.** Övegy Schmidl Mórné, született Rosenbaum Anguszta e hó 24-én életének 90-ik évében meghalt. A megboldogult urinó ismert volt jótékonyágáról: csendben, föltűnés nélkül segített és hosszú életét át végtelen sok jót tett. Nemcsak nagy családja és rokonsága gyászolja most, hanem azok is, akik sokszor segített a jótékonyága.

Sulyos csapás érte Fülöp Aront, a képviselőház poéta-főkönyvtárosát. Fogadott leánya, Fülöp Anna okleveles tanítóné élete virágában, husze éves korában, hosszas szenvedés után meghalt e hó 25-én. A drága halott hült tetemei holnap, kedden délután fél három órakor fognak az Új Szent János-kórház halottaskápolnájában a református egyház szertartásai szerint megáldani és a farkastéri sírköveken az örök nyugalomnak átadni.

— **Bonbonniére.** E hó 27-ikétől, azaz keddtől kezdve Medgyasszay Vilma, a kiváló magyar kabarédíva vendégszerépel a Teréz-körtű kabarében. Esténként nagy siker mellett kerül színpadra *Dávid király, párbajpáre* című bírósi bohózat és több tréfa és bohóság keretében. A kabaré még csak e hét végéig tart előadást.

— **A Steinhardt-Mulató** május 2-án, vasárnap tartja szeszonzáró előadását. Május 1-én a rendőrtisztviselők nyugdíjipótlás egyesülete javára lesz egy előadás, május 2-án pedig a társulat jutalomjátéka. Mindkét estén a nagyszerű áprilisi műsor kerül előadásra. Ezzel egyuttal a Steinhardt Mulató befejezi sikereiben gazdag fénvesz szeszonzáróját. A nyári szünet alatt nagyszabású átalakításokat végeznek. Így például: még két óriási kijáratot építenek az utcára, a színpadi és a nézőtér világítását teljesen újalakítják, egy új nagy és kényelmes ruhahatárát építenek, a nappali pénztárt bint a lejáratban helyezik stb. Szóval mindent megtesznek a közönség kényelmére. Steinhardt igazgató májusban hosszabb külföldi utra indul, hogy a jövő szezon műsorát előkészítse. A világ legelőkelőbb attrakcióit szerződötteti és műsorának összehallgatásánál oda fog törekedni, hogy a közönség eddig élvezett szeretetét és elismerését még fokozottabb mértékben kiérdemlje. Minden esetre nagy érdeklődéssel tekintünk a rövid néhány hónap alatt legnépszerűbbé vált mulató jövő szezonja elé.

— **Fodor-féle vívóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordították a gyegeternára és vívásra.

— **Polgár Sándor** orvosi műszer, kötszer és sérvtökgyártó, mely 15 év óta fennáll, a legjobb hírnevének örvendő cég, ahol minden e szakmába vágó cikket nemcsak a legújtanosabb áron, hanem legelőkelőbben elkészítve kaphatni. Prospektussal, vagy felvilágosítással szívesen szolgál Polgár Sándor orvosi műszergyáros, Budapest, VI., Erzsébet-körtű 50. szám.

— **Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.**

— **Szívhajók és véredényelmeszesedés ellen** Finson-féle ivlámpafüredőket alkalmaz dr. Hönig Izsó villanyvilágító intézetében (Budapest, IV., Károly-körtű 24.) Ezt az eljárást a kopenhágai Finson-intézetben több, mint ezer szívbetegnél sikerrel alkalmazták, hazánkban először dr. Hönig próbálta ki és a

javult és gyógyult betegek egész sora igazolja ezen kényelmes és fájdalomtalan gyógyeljárás sikerét szívbírentyűbajok, szervizombetegedés, véredényelmeszesedés, ideges szívbaj és szívserongási rohanok (asthma, angina pectoris) esetében.

— **Fái Géza** uriszabó-czéget, aki tüzetének áthelyezése folytán áruit lényegesen redukálta, olvasóink figyelmébe ajánljuk. Budapest, IV., Váci-utca 37. sz.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Az Opera új örökös tagjai.** A magyar zenei életnek két kitűnőségét: *Mészáros Imrét* és *Alszegehy Kálmánt* a magyar királyi Operaház örökös tagjaivá nevezték ki. Ezt a hírt mindenfelé a legnagyobb örömmel fogadták, nemcsak azok, akik maguk is részesei a fővárosi zenei életnek, hanem a nagyközönség is, amely annyi élvezetes operai estét köszönhet ennek a két kiváló embernek.

Mészáros Imre, az Operaház jelenlegi igazgatója, hosszú évek munkájával érdemelte ki azt a kitüntetést, amelyben most részesült. Páratlan adminisztratív talentum, aki az Operát kitűnő zenei politikával és a művészeti érzékével arra a nivóra emelte, amelyen most áll. Azt a nehéz, végtelenül sodordalu, sokszor valóssággal emberföltött munkát, amelyvel egy ilyen nagy műintézetnek a vezetése jár, pihent nem ismerő energiával és igazi körültekintéssel végezte mindig. Bámulatos erélyvel dolgozik és adminisztrál *Mészáros*. Ez az annyira fontos vezetői tulajdonság a legteljesebb mértékben megvan benne; erély, mindent lebíró energia, amely fölé tud emelkedni minden aprólékoságnak, el tud foglalni egy magaslato, amelyről a vezetés ügyeit intézi és amit helyesnek, jónak és célszerűnek lát, azt akadályt nem ismerő bátorsággal és munkával keresztül is tudja vinni. Művészi tekintetben is hivatott ember *Mészáros Imre*: a legmagasabb művészi szempontokat is diadalra tudta juttatni abban az Operában, amelyben bizony sokszor uralkodott a legteljesebb művészi fejtelenség.

Alszegehy Kálmán ugyancsak hosszú ideje munkása az Operának. Mint művészeti főrendező bele tudta vinni az előadásokba az egyéges művészetet és páratlan leleményességével, ügyességével olyan rendezői munkát produkált, amelyet külföldi színpadokon is keveset lehet találni. Mint *Mészáros* igazgató segítő-társát méltán érte őt is a kitüntetés.

(*) **Szimfóniai hangverseny.** Odakint tele van a levegő tavaszos melegséggel, forró levegőáramlatok vonaglanak meg és csapják az emberek arczába az áprilisi virágzást: a hangversenyteremben olyan szívesen hallgatjuk meg a Goldmark hatalmas tavaszi nyitányát és izzik meg a vérünk a diadalmas harmoniak hallatán. Ez a wagneri erejű nagy alkotás a maga megrendítő erejével és minden szentimentalizmust kinevető felfogásával még jobban megkapta a lelkünket tegnap, mint valaha. Persze, nagy része van ebben az erős hatásban a Kún László kitűnő zenekarának is, amely oly szépen játszott vasárnap este, hogy a filharmonikusaink is bátran tanulhattak volna tőlük. Finom részletmunka a játékok és alaposság, amely elmélyed a muzsikába és nem ejti el a legapróbb részletet sem. Különösen kitűnik ez a mély, művészi dolgozás a vasárnapi est újdonságában: Dvorál „Vadgalamb” című balladájában. Tulajdonképpen program-muzsika ez a mű, Erben Károly költeményére komponálta a mester. A hangszerelése minden esetre abszolút illuziót keltő. A vadgalamb bugása mesterien van megérezkítve, de mesteri, bámulatosan raffinált a minden taktusában, minden érzékítésében is. Hárfát, kisdobot, triangulumot, tompított trombitát, sordinás vonókat hihetetlen ügyességgel alkalmaz Dvorák, de nemcsak azért, hogy érzékítsen, hanem azért, hogy művészi hatást keltsen. Ez a törekvés sikerül is: már a ballada meghangszerelése olyan, hogy a legválasztékosabb zenei gourmandeokat is megkapja. A dallamszövege ezuttal is gyönyörű. Nagy részt népdali témákon van felépítve a ballada, a melyeken megörik a szláv muzsika. Érdekes módon szövődnek egybe a népdali motívumok, a melyeket a legraffináltabb módon hoz a zenekar. Lendületes munka, poétai munka, művészi munka

a Dvorák balladája. Még a programzene esküd ellenségei is nagy élvezettel hallgatták tegnap este és tapsolták lelkesen. Ebben a muzsikában van tartalom és nemcsak program, de zene is. A szimfonikus Volkman vonószekarra írt F-dúr szonátáját játszották még (op. 63). A finomságokkal tele muzsika nagyon szépen érvényesült a zenekar átértett, intelligens feldolgozásában, annyira, hogy a keringőt meg is ismételtette a közönség. A Jupiter-szimfónia fejezte be a szezon utolsó koncertjét. (d.)

(*) **A velencei magyar művészeti főlatatása.** Szombaton nyitotta meg az udinei herceg Velence városának nyolcadik nemzetközi kiállítását. Ekkor avatták föl és adták át rendeltetésüknek a magyar művészeti kiállítását, amelyet Magyarország a város által a Giardino Pubblico-ban építtetett. Hivatva van ez a hét hosszú időnkön át hirdetni a magyar képzőművészet milánói világraszóló diadalát, amelyért tulajdonképpen a felkelt Velence városa adományozta, hivatva van arra, hogy benne művészeink újabb és újabb leveleket szerezzenek művészetünk babérkoszorujába. A magyar ház, általános kritika szerint, a legdíszesebb épülete az egész kiállításnak, annyira impozáns a külseje és művészi kiképzése. Kiváló alkotása Maróthi Gézának, aki a milánói pavillont építette. A kiállítás megnyitására egész Venezia megett az előkelőségekkel és a művészet kedvelőivel. Az olasz király képviselője: az udinei herceg pénteken érkezett meg s díszes fogadtatást rendeztek tiszteletére. A herceg az olasz himnusz hangjai mellett vonult be kíséretével a műcsarnok dísztermébe. Hogy elhelyezkedtek. Grimani márkai, Velencei syndacója gyönyörű beszédet intézett a herceghez és a közönséghez, amelyben igen melegen emlékezett meg a magyarokról, akik hivatalosan csupán másodszor vesznek részt a velencei nemzetközi kiállításán, de mégis sok dicsőséget arattak Olaszországban. Grimani után Rara közoktatási miniszter felkérte a herceget, hogy nyissa meg a kiállítást. Most felhangzott a Rákóczi-induló; a herceg közeledett a magyar házhoz. Itt várakoztak róla Lützow titkos tanácsos, nagykövet, Radics Jenő miniszteri tanácsos, az Iparművészeti Múzeum igazgatója, Szinyei-Merse Pál, a Képzőművészeti Főiskola igazgatója, Jendrassik Jenő, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat helyettes igazgatója, báró Baum magyar-osztrák főkonzul és több más előkelőség. Itt üdvözlés után a herceg megnyitottnak jelentette ki a házat s aztán jól megnézte homlokzatát, amelyről ismételt megjegyezte, hogy igen impozáns. Sokáig szemlélte az azt díszítő és Attilát tárgyaló képeket, s mikor az egyiket meglátta a hatalmas kardot, hangosan szólott.

— Ahá! Hát ez az a világhistóriai kard!

Most belépett a házba és nyomban odasietett Munkácsynak Haynald portrajtáéhoz, amelyben sokáig gyönyörködött.

— Egyik legszebb arczkép, amelyet életemben láttam, — szól a kalauzoló művészekhez, akiknek képeik előtt melegen gratulált. Szinyei-Merse és Jendrassik alig győzték a magyarázást, annyi mindenféle kérdéssel, s távozásakor ismételt a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a kiállításról és a házról is. Este a város díszbebebebe adott a vendégek tiszteletére a Fenice-színházban s utána díszelőadás volt. Strauss Oszkár operáját, a Salome-t adták Gemma Bellincionival. Vasárnap a herceg adott reggelit, amelyre meghívta a magyar küldötteket s hétfőn Lützow nagykövettől volt ebéd, amelyre hivatalosak voltak: Radics Jenő, Szinyei-Merse Pál, Jendrassik Jenő s feleségével, báró Baum, Maróthi Géza, Lesskó János, a Képzőművészeti Társulat helyettes titkára és számos olasz előkelőség. A magyar küldöttek még e héten hazatérnek.

(*) **A Fodor-zeneiskola hangversenye.** Ma este tartotta második nyilvános hangversenyét Fodor Ernő kitűnő zeneiskolája a Royal-teremben. Amint időről-időre bemutatja növendékei haladását ez a kiváló, folyton fejlődő intézet, mindinkább gyökeret ver hennünk az a meggyőződés, hogy a mi zeneletünknek elsőrangú tényezője a Fodor Ernő iskolája. Nem azok a bizonyos iskolai vizsgák a Fodor-konzervatórium hangversenyei, amelyeken ledarálják a növendékek egy-egy bebiflázott nótájukat. Művészeti oktatást látunk itt és fejlődő, forrongó művészetet. Szinte látjuk, hogy micsoda ut az, amelyen a növendékek előre mennek. És látjuk a művészetnek azt az átértését, ami mindegyik föllépő növendékben megvan. Egyikük-másikuk valódi művészi tehetség. Csuka Etel és Berg Lili kitűnő zongorások, akiknek már is elsőrangú a technikai képzettségük. Mozart két zongorára írt

szonátájának egy tételét kitűnően adták elő. Darvas Lujza is nagyon szép munkát produkált. Szines, határozott a billentése, értelmes frazeológiával dolgozik és van benne nagyon sok ritmusérzék is. A passzázsokat tisztán pergette le és nem egyszer igazán művészi fölfogás csillant meg a játékaiban. A zongoraszakot szépen képviselte Guttmann Olga is, aki Chopin Es-dúr Impromptuját adta elő finoman és sok érzéssel. Corvini Margit Kelen Idá-tanítvány, ami ki is érzik a játékaiból. Eltanulta a mesterétől a határozott, lendületes játékot, és a kéztechnikájában pedig pláne erősen a Kelen Ida nyomdokain halad. Az pedig, hogy erre képes, nagyon sok. A hegedűsök közül Leichner Gyula emelkedik ki. Értelmes játékos, akinek nagyon fejlett technikája van. Meleg, széles tónussal játszott egy ódeszkés Hubay-darabot és helyenként egészen meglepett a művészre valló nagy vonalakkal dolgozó játékaival. Lazarus Leó csellón mutatta be a készültéget, amely nagyon figyelemreméltó. Schack Malvin kellemes hangon énekelt két dalt, amelyek nagyon tetszettek. Ezekon kívül fölvonultatta Fodor direktor a csodagyerek-sorozatát. Apró emberkéek gyönyörű technikai munkát produkáltak és alapos a reményünk, hogy eddigi mestereik vezetése alatt nemcsak virtuózok, de művészek is lesznek.

(*) **A Magyar Képzőművészek Egyesületének közgyűlése.** A Magyar Képzőművészek Egyesülete rendes évi közgyűlést szombaton délután tartotta a Műcsarnok tanácstermében, melyet teljesen megtöltött az érdeklődő művészek serege. Az ülésen Róna József elnökölt, aki napirend előtt beutatta Benczur Gyula levelét, aki meglegha az szavakban köszönte meg azt az ünneplést, amelyben a művészek őt a minap részesítették. Ezután Dery Béla titkár terjesztette elő az egyesület működéséről szóló jelentést. Bruck Miksa pénztárnok jelentésének meghallgatása után neki a közgyűlés fardásos munkájáért köszönetet szavazott. A közgyűlés az alapszabályokat a tagfelvételt illetőleg liberális szellemben módosította, valamint olyan módosítást fogadott el, mely lehetővé teszi a vallás- és közoktatásügyi minisztérium ama kívánságát, hogy a művészek kétharmada leadhassa szavazatát a Képzőművészeti Tanácsba kéendő tagokra nézve. Nem fogadták el azonban Dery Béla az az indítványát, hogy az egyesület tagjai közé képzőművésznök is felvehető legyenek. Glatter Armin indítványára a művészek monstre-deputációval járulnak Kossuth Ferenc miniszter és Szerényi államtitkár elé, hogy a kultura munkásainak félárú kedvezményes vasuti jegyeket engedélyezzenek. Végül a tisztújítást ejtették meg.

(*) **Körösi-Csoma Sándor emléke az Akadémiában.** A Magyar Tudományos Akadémia minden harmadik évben megünnepli *Körösi-Csoma Sándornak*, a nagynevű ázsiai utazónak és tudós-nak emlékezetét. Az idei ünnepet ma ülte meg a Tud. Akadémia nagy és előkelő közönség jelenlétében. Az ülést *Berevicsy Albert* nyitotta meg, hosszabb beszédben emlékezvén meg *Körösi-Csomáról*. Méltatta a kiváló tudós érdemeit, amelyeket már az egész művelt világ elismer. Utána *Kégl Sándor* olvasta fel „*Hindosztáni tanulmányok*” című dolgozatát, amelyben főleg *Körösi-Csoma Sándorral* és a hindu irodalommal és kulturával foglalkozott. Ezután gróf *Teleki Pál* értekezett Japán kartografiájáról. Az ülést választmányi ülés követte, amelyen folyó ügyeket intéztek el.

FŐVÁROS.

(*) **A fuvartelep.** A köztisztasági bizottság, amely többek között a fuvartelep üzemének felügyeletével és ellenőrzésével van megbízva, szombaton délelőtt a telep helyszínén Rényj Dező tanácsos elnöklésével ülést tartott, amely az 1908. évi üzleti eredményt és az erre vonatkozó jelentéseket tárgyalta. A bizottság dr. Hecht Ernő, Baranyay Sándor, dr. Pap Vilmos, Páldaváry Imre és többek hozzászólása után a benutartott záróméreg alapján egyhangulag konstataálta, hogy a múlt évi üzleti eredmény kedvező. A bizottság megállapította, hogy a fuvarüzem ellenőrzése és kezelése a fővárosra nézve hasznossal járt. — Az üzleti eredménynek végeleges számszerű megállapítását a bizottság elhalasztotta, mert a mérlegben feltüntetett jövedelmekön kívül azoknak a tényleges megtakarításoknak a kimutatását és kívánta, amiket a főváros a közigazgatás más ágazatainál és egyéb intézeteknél a fuvarüzem házi kezelése révén elért, és amelyekkel az üzleti jövedelem tetemesen fog emelkedni.

EGYESÜLETEK.

(—) **A Gyermekkert Egyetel közgyűlése.** A Fővárosi Gyermekkert Egyesület harminczéves fennállását ünnepelte vasárnap. Az ünnepélyen a fővárosi tanácsát *Almády Géza* tanácsos, a VII. kerületi előjáróságot *Sántha Béla* tanácsjegyző képviselte, azonkívül az összes fővárosi gyermekvédő intézmények elküldötték képviselőiket. Dr. *Balla Lajos* min. tanácsos, egyesületi elnök rövid megnyitó szavai után dr. *Fényes Samu* mondott ünnepi beszédet. Utána *Feld Irén* elszavalta *Ábrányi Emilnek* gyönyörű alkalmi költeményét. Majd *Bakonyi Kálmán*, az Országos Gyermekvédő Egyesület igazgatója kelkes beszéddel üdvözölte a jubiláló egyesületet, mire a nagy számban megjelent díszes közönség levonult a szépen feldíszített udvarra, ahol az egyesület kis pártfogoltjai bemutatották játékaikat. Az ünnepélyt megelőzőleg évi közgyűlést tartotta az egyesület; ott tudomásul vették az évi jelentést, megadták a vezetőségnek a felmentvényt, módosították az alapszabályokat és kiegészítették a választmányt.

(—) **Glück Frigyes ünneplése.** A Magyar Vendéglősök Országos Szövetsége múlt évi közgyűlésén *Glück Frigyes* abból az alkalomból, hogy a szövetség nével tisztségeiről lemondott, örökös tiszteletbeli alelnökévé és a szövetség tanácsügyi szakosztályának díszelnökévé választotta. A közgyűlés határozata értelmében ma *Gundel János* vezetésével nagyszámu küldöttség tisztelegte *Glück Frigyes*nél. *Gundel János* átadta a szövetség díszes és értékes emlékiratát és a szövetség nevében szép beszédben üdvözölte *Glück Frigyes*t. *Glück Frigyes* válaszában megköszönte az őt ért kitüntetést és kijelentette, hogy ipara érdekében a jövőben is minden tőle telhetőt el fog követni.

(—) **A kereskedelmi kórház közgyűlése.** A *Ferenc József* kereskedelmi kórház betegsegítő pénztára vasárnap tartotta az idei rendes közgyűlést. Az 1908. évről szóló igazgatósági jelentés, a hozzáfűzött kimutatások és az orvosi jelentések tanúságot tesznek az intézmény intenzív humanitárius tevékenységéről. A tagok száma az 1908. év végén 25.775-re emelkedett. A kórházi ágyak száma miatt tízzel szaporítani kellett. A pénztár összes bevételei 582.951 koronát, kiadásai 582.312 koronát tettek. A kereskedelmi alkalmazottak egy része a lakásnyomor folytán a főváros környékén vett lakást. A pénztár ezért több közeli helységrorvosának megbízást adott a betegek ellátására. A jelentést a közgyűlés tudomásul vette s az igazgatóságnak önzetlen fáradozásáért köszönetet mondott. A számadásokat is jóváhagyta a közgyűlés és a felmentést minden irányban megadta. *Horváth C. Guidó* elnök ezután *Hüttl Tivadarnak*, a gyengélkedése miatt távollevő elnöknek nagy érdemeit méltatta. A közgyűlés *Hüttl Tivadart* nagy övációban részesítette.

(—) **A Kereskedelmi Segélyegylet közgyűlése.** A *Kereskedelmi Segélyegylet* tegnap tartotta maróthi Füst László kir. tanácsos elnöklése alatt ezidei 23-ik évi rendes közgyűlést. Az elnöki jelentés szerint az egyesület vagyona a lefolyt évben 14.000 koronával, jótékony alapjai pedig 6000 koronával gyarapodtak és hogy az egyesület vagyona ma már 176.000 koronát meghaladja. Hasonlóképp emelkedett a tagok létszáma, mely ma 1231. A közgyűlés az évi jelentést jóváhagyólag tudomásul vette s a felmentvényt megadta. A megjelent választásoknál egyhangulag újra megválasztották elnöknek maróthi Füst László kir. tanácsost és *Schöner Károlyt*; az igazgatóságba *Frankl Mórt*, *Klein Bertholdot*, vásárhelyi *Wodianer Hugó* udvari tanácsost és *Holzer Sándort* választották be.

(—) **Kaszinói közgyűlés.** A Terézvárosi Kaszinó e hó 25-én, vasárnap tartotta meg *Radócsa János* elnöklésével rendes évi közgyűlést, melyen a tagok sorában a főváros közéletének sok előkelősége megjelent. A közgyűlést *Radócsa János* nyitotta meg és a tagokat a főváros fejlesztésében való buzgó részvételre serkentette. A megnyitó beszéd után dr. *Róssa Félix* titkár terjesztette elő évi jelentését, amely részletesen beszámol a kaszinónak a múlt évben kifejtett tevékenységéről. A kaszinó helyiségeit ez évi május hó elsején helyezik át a Liszt Ferenc-tér és Hegedüs Sándor-utca sarkán lévő modern kényelemmel berendezett díszes helyiségbe, miután az Andrássy-úti házat huszonkilenc évi ott tartózkodás után a kaszinó egy áruház céljaira eladta. A szépen megírt évi jelentés után a választásokat ejtették meg. Megválasztották elnökké: *Radócsa Jánost* és *Wolfner Józsefet*, tiszelnökké *Breitner L. Zsigmondot*, *Popper Istvánt*, *Ráth Pétert*, dr. *Teleki Bélát*, dr. *Róssavágyi Manó*t és *Stieber Vinczét*. Főtítkár lett dr. *Róssa Félix*. A közgyűlés után társasvacsora volt a kaszinó helyiségében.

(—) **A Nótisztviselők Országos Egyesülete** vasárnap tartotta évi rendes közgyűlést a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében. *Grossmann Janka*, aki mint alelnök állott az egyesület élén, meleg szavakban méltatta az egyesület volt elnökének, *Schwimmer Róznak* érdemeit. A jövő esztendő munkatervének a záróra rendezését, a munkanélküliség esetére való biztosítást és a hathatós, intenzív szervezkedést ajánlja. A választmány évi jelentését *Willelm*, *Szidónia* titkár terjesztette a közgyűlés elé. A jelentést és zárószámadásokat tudomásul vette a közgyűlés. Megállapította a jövő év munkaprogramját és költségvetését. Ezután

a választások következtek. Elnöknek Grossmann Jankát választották meg. A közgyűlés után a társulat tagjai közös vacsorára jöttek össze.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A nagyszerb pör. A nagyszerb pör mai tárgyalásán Malinac József tanut hallgatták ki. A tanu, aki harminckilenc éves földmunkás, gyilkosságot követett el és most tölti ki nyolcz esztendőre szóló börtönbüntetését. Erre a tényre való tekintettel nem eskették meg. A tanu hallomából tudja, hogy szerb képeket terjesztettek, éltették Péter királyt, meg hogy Pribiezevics Szvetozár a szerb jogok érdekében beszélt, de azt nem mondta, hogy a szerb jogokat erőszakkal kell kivívni, amit a vádirat megállapít. Ezután a vádlottak reflektálnak a tanu vallomására, majd áttértek Rukavina Sztankó földművesnek a kihallgatására. Akkor keletkezett a görögkeleti lakosság és a katolikusok között az ellenségeskedés, amikor Petrovics, Borojevics és Zsifkovic megtanították a görögkeletieket, hogy szerbeknek nevezzék magukat. Titkos összejövetelekről nem tud. Elnök: Ön a vizsgálóbíró előtt azt mondta, hogy biztos tudomása szerint a görögkeleti polgárok titkos gyűléseket tartottak. Tanu: Én erről semmit sem tudok. Most esküvel kell megerősítenem vallomásomat, tehát csak olyat mondok, amit határozottan igaznak tudok. A tárgyalást holnap délelőtt folytatják.

§ Sturza grófné. Sturza grófné, igazi nevén Tihanyi Irma — akit szélhámosságai révén nálunk is jól ismernek — újrafelvételi pört adott be a drzdaai törvényszékhez, amely tudvalevőleg néhány hónap előtt különböző szélhámosságok miatt négy évi fegyházra ítélte. Ha ez az ügy befejezték nyer, a „grófnét” átszállítják a bécsi törvényszékhez, ahol szintén egynéhány szélhámosságért kell helyt állnia. Mint a „Pension Supperbe” tulajdonosnője Bécsben ékszereket csalt ki. Többi között novellát is lopott, amennyiben leírta dr. Messer Miksa bécsi írónak egy megjelent novelláját és a külföldi lapokban mint sajátját jelentette meg. Sőt egy lemásolt munka alapján a Nobel-díjért is pályázott. Érdekesek azok az adatok, amelyeket „Sturza grófné” újrafelvételi lérelmében felhoz. Tudvalevőleg egy ítélet hűnősnök mondta ki a Sturza grófné cím hamis használata miatt. Tihanyi Irma most azt állítja, hogy Sturza Demeter gróffal csakugyan házasságra lépett egy orosz falucskában s azután nyomában elulazott. De Sturza gróf néhány év előtt meghalt. A házasságkötés tanu ez idő szerint Afrikában vannak — oroszlanvadászaton. Az újrafelvételi kérelemben vállalkozik a grófné, hogy egyik tanut visszatérése után Párisban előállítja. Ez a tanu valami Spiro gróf, állítólag sürgönyözött a grófné ügyvédjének, hogy bármikor rendelkezésére áll a bíróságnak. Nem valószínű, hogy e nagystilű kalandornő bünpörében elrendeljük az újrafelvételt az állítólagos afrikai tanuk létezése esetére sem.

§ Elítelt bélyeghamisítók. Pécsi Mór Máv. főellenőr a nyugoti pályaudvari raktárfőnökség utánvét és rendelkezési irodájának főnöke, a múlt év szeptember havának 24-én este több hivatalos levelet adott át Bójtós Ferencz hivatalos szolgának, hogy adja fel az 55. sz. postahivatalnál. Együttal átadta neki a levelek felbélyegzésére szükséges összeget is. Bójtós a reábizott összeget elikkasztotta s a leveleket használt bélyegekkel látta el, melyeket Domokos József máv. állomásfőnök kapta, aki viszont azokat özvegy Horváth Gyulánétól szerezte. Pécsi, miután a bélyeghamisításra rájött, feljelentést tett Bójtós ellen, akit ma vont felelősségre a büntetőtörvényszék. Bójtós azzal védekezett, hogy a bélyegeket Domokostól jóhiszeműleg vásárolta meg; Domokos azzal mentegődött, hogy a bélyegeket valódinak vélte; Horváth Gyuláné pedig elmondotta, hogy a bélyegeket a Ferencz József-hidon egy pénztárcaiban találta. A lefolytatott tárgyalás után a törvényszék Bójtós Ferenczet egyhónapi fegyházra és 20 korona pénzbüntetésre, Domokos Józsefet 2 hónapi fegyházra és 50 korona pénzbüntetésre, özvegy Horváth Gyulánét pedig egyhónapi fegyházra és 20 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ügyész az ítéletben megnyugodott, a vádlottak főlebeztek.

A kiváló bór- és lítiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, kövszénynél, oszkarbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.
Főraktár Budapestben. ÉDESKUTY L.-nél.

SPORT.

Tavaszi versenyek Bécsben.

— Kilencedik nap. —

A reás favonit Lappalie vereséget szenvedett a Trial-Stakesben, még pedig Diesőtől, melyet egy héttel előbb oly imponáló stílusban hagyott maga mögött. Ha nem kora tavasszal és nem kancokról volna szó, ugy ez a meglepő eredmény szinte megmagyarázhatatlan volna. Sokban hozzájárult azonban a megváltoztatott lovaglási taktika is a verseny kimeneteléhez, mert míg a Floriform-kanca a multkor mindig frontban volt, most várásra lett lovagolva. A verseny lefolyása ez volt. Start után Dieső látható az élen, de hamarosan felváltja Kamp, mögötte Bruhus. Az egyenesbe fordulónál Kamp visszahúzó és innen kezdve Bruhus vezet. A távnál Lappalie Bruhus mellé megy és már nyéronék látszik, midőn kívülől nagy rúshel jön Dieső és a ezéban másfél hosszal előzi meg.

A részletes eredmény a következő:

I. Hietzingi díj. 3000 korona. Táv. 1200 méter. 1. Söllinger R. Kunilinde (lov. Cockeram). 2. Hg. Hohenlohe Hanum (lov. Heidt). 3. Br. Springer G. Juvenal (lov. Dyck). Futott még: Varázs. Igen könnyen háromnegyed hosszal nyerve, öt hosszal harmadik. Tot.: 10:19. Helyre: 20:27, 39.

II. Eladók versenye. Díj 3000 korona. Táv. 1100 méter. 1. Mr. Lincoln Polpetta (lov. Smutny). 2. Dávid E. Sepoy (lov. Pretzner). 3. Mr. Redgrey Palikám (lov. Carlake). Futottak még: Alabárd, Hochschwab. Küzdelem után egy és félhosszal nyerve, nyakhosszal harmadik. Tot.: 10:29. Helyre: 20:32, 42.

III. Trial-Stakes. Díj 40.000 korona. Táv. 1600 méter. 1. Blaskovich E. Dieső (lov. Carlake). 2. Dreher A. Lappalie (lov. Aylin). 3. Br. Springer G. Bruhus (lov. Pretzner). Futottak még: Golf. Bácsi. Kamp. Töff, Avelin, Angyal Bandi, Duhaj. Biztosan egy és félhosszal nyerve, egy és félhosszal harmadik. Tot.: 10:209. Helyre: 20:48, 27, 75.

IV. Eladók handicapja. Díj 3000 korona. Táv. 1200 méter. 1. Br. Harkányi A. Talanda (lov. Janek). 2. Petánovics J. Topper (lov. Walkington). 3. Dávid E. Flowerseller (lov. Pretzner). Futottak még: Paula, Mayenne, Ella, Ismerős. Match me, Gravosa, Armida, Boncompagno, Kláris. Rövid fejhosszal nyerve, három hosszal harmadik. Tot.: 10:262. Helyre 20:120, 51, 30.

V. Mindegy-handicap. Díj 5000 korona. Táv. 1300 méter. 1. Gr. Festetich T. Kaczér (lov. Hewitt). 2. Geist G. Kondor (lov. Walkington). 3. Dávid E. Maillart (lov. Guttman). Futottak még: Pityi Palkó, Vöröskirály, Illustra, Vansittart, Lauzendorf, Viganó, Só. Könnyen két hosszal nyerve, négy hosszal harmadik. Tot.: 10:92. Helyre: 20:76, 55, 57.

VI. Nugommorv-gátverseny. (Handicap). Díj 6000 korona. Táv. 2800 méter. 1. Mautner V. Joseph (lov. Dillon). 2. Dávid E. Rodostó (lov. Csompora). 3. Jankovich B. Gy. Lolo (lov. Fries). Futottak még: Mimosa, Braganza, Peugeot, Remek. Könnyen két hosszal nyerve, három hosszal harmadik. Tot.: 10:20. Helyre: 20:22, 24, 25.

VII. Handicap. Díj 3000 korona. Táv. 2000 méter. 1. Lossocz Gy. Caracalla (lov. Cockeram). 2. Rohonczy G. Eszemadta (lov. Pretzner). 3. Mr. Mstrs. Florisdorf (lov. Walkington). Futottak még: Capt Jack, Prokop, Random. Könnyen egy hosszal nyerve, két hosszal harmadik. Tot.: 10:21. Helyre: 20:28, 37.

— Tizedik nap. —

Jobb klasszisu flyerck találkoznak az 1100 méter távolságu Strassenbahn-versenyben és a tizenhárom indulásra jogosult telivér közt ott látjuk a Przedswit és a Tavasz-verseny helyezetteit és még olyanokat, amelyek hasonló távon már figyelemre méltó formát mutattak. Ha az idei teljesítményeket és a súlyviszonyokat tekintjük, ugy nagyon nehéz választani, mert nagyon egyforma chanco-al indulnak a versenyben: Mony, Vincenz Albert, Fabelhaft, Dinom-Dánom, Állok, Ridolfi és Tábornok. A mi véleményünk szerint a 2000 koronás díjat Vincenz Albert nyeri meg Mony előtt, hozzá legközelebb Ridolfit és Állokot várjuk.

Jelöltjeink:

- I. Herr Göd — Krouzil lov.
- II. Napagedl — Palikám.
- III. Vincenz Albert — Mony.
- IV. Só — Livtsu — Lotus.

V. Szemere ist. — Pagony,
VI. Ezres — Peugeot.
VII. Papucs — Parabet.

Budapesti ügetőversenyek.

— Hatodik nap. —

A gyönyörű tavaszi nap tömérdek közönséget vonzott ki az Erzsébet királyné-uton levő pályára. Az elnöki díjban a fogadók kedvencei a Pusztaberényi ménés kiküldöttei voltak, melyek meg is felelték a bizalomnak s a két első helyet le is foglalták maguknak. A nap másik érdekes futása a Levente-díj volt, melyben Rabló P. mutatkozott be az idén. A fogadók nem nagy gyönyörűséget találtak benne, amennyiben sok hibájával teljesen aláasta sánszait. A versenyt a másodsorban fogadott Willy nyerte meg imponáló stílusban.

A részletes eredmények ezek:

I. Nyeretleuk versenye. Díj 1700 korona. Táv. 1700 méter. 1. Hauser L. Fanyó Coulter (Tappan). 2. Pusztaberényi ménés Balaton. 3. Tótmegyeri ménés Busy Bee. Nem helyezve: Lady Eloroy, Pava G., N. T., Pardon, Flóra, Czankó, Imre. Tot.: 10:23, 20:24, 25, 34.

II. Vasárnapi verseny. Díj 1700 korona. Táv. 2600 méter. 1. Pusztaberényi ménés Sir. Potential (Capovilla). 2. Wienerwaldi ménés Siess B. Zsombokali ménés Onyx. Nem helyezve: Bon marché, Milord, Dongó, Ella, Perrier, Brácsos S., Pandur. Tot.: 10:55, 20:55, 43, 111.

III. Csörgői díj. 2400 korona. Táv. 2200 méter. 1. Hauser L. Faust (Tappan). 2. Körmenői ménés Grille. 3. Sharowai ménés Nicotin. Nem helyezve: Geisha, Schiab i den net eh'an, Pumi, Darabont, Sei schnell. Tot.: 19:77, 20:51, 63, 51.

IV. Elnöki díj. 4000 korona. Táv. 1600 méter. 1. Pusztaberényi ménés Lengyelóti (Dieffenbacher). 2. Pusztaberényi ménés Indiana. 3. Sharowai ménés Ferenó. Nem helyezve: Eboli, Erzsike, Kontrás S. Tot.: 10:12, 20:30, 30.

V. Levente-díj. 3300 korona. Táv. 2200 méter. 1. Winans L. M. Willy (Pennock). 2. Hauser L. Brigadier. 3. Winans W. Rabló P. Nem helyezve: Daisy, Keserves. Tot.: 10:23, 20:31, 40.

VI. Handicap. Díj 2000 korona. Táv. 2500 méter. 1. Schlesinger és társa Easter child (Brown J.). 2. Hauser L. Egeria. 3. Brunner J. és társa Hertha. Nem helyezve: Pepsí, Ex libris, Ifero, Demokrat, Bankó, Siess P. Tot.: 10:55, 20:41, 38, 49.

VII. Kettesfogatu urkocsiverseny. Díj 3000 korona. Táv. 5500 méter. 1. Ifj. Bernrieder J. Wanda—Tétlen (Tulajdonos). 2. B. C. Szövetség fogata. 3. Ruzicska F. fogata. Nem helyezve: Báró Sennyey G. fogat, Homoki ménés fogat. Tot.: 10:29, 20:36, 47.

VIII. Kettesfogatu bérkocsiverseny. Díj 600 korona. Táv. 3000 méter. 1. Feiser S. Gibson Girl—Csángó. 2. Schmidt F. fogata. 3. Wertheimer L. fogata. Nem helyezve: Breitner F., Feiser S. fogatok. Tot.: 10:14, 20:23, 32.

() A vasárnapi footballmatchek. A gyönyörű tavaszi idő igen kedvezett a footballnak. A tegnapi események közt a BTC. győzelme emelkedett ki a Föv. TC. felett, míg a nemzetközi match eldöntetlen maradt a FTC—Germánia közt. Dél előtt találkoztak a millenárison a bajnokság II. helyének két aspiránsa, a BTC. és a Föv. TC. A győztes BTC. régi hírének megfelelt ma a tudása is. A Föv. TC. régi egyöntetűségéből sokat vesztett. A matchen a BTC. az I. féldőben nagy fölényben van, de nem szerencsés. Féldő 1:1. A II. féldőben Késmárky egyéni goalja lez a döntő, a támadások egyenlően oszlanak meg. Bíró: Horváth (FTC).

A MTK.—BAK. mérkőzés délután folyt le. A matchet 3:1-re a MTK. nyerte meg. Bíró: Benedek (MAFC.) nem volt erőles. A következő nemzetközi mérkőzés, a FTC.—Germánia csak árnyalatokban különbözött az előzőtől. Az első goalt a II. féldőben FTC. éri el Schlosser gyönyörű lövésével, amit Germania kiegyenlített Pöche beadásából; Schlosser offsidevél rugja a második goalt, amit a balösszekötő a 41. perczben egyenlített ki. Eredmény 2:2. Bíró: Fehéry (BTC.). A II. osztályban több meglepetés volt. A III. ker. tisza-virág csapata 1:0-ra verte a 33-ast, Postás KAOE. 2:2 eldöntetlen lett. NSC. 2:0 verte meg a technikusokat, az URAK. otthonos pályájukon játszva 3:2 a Kőbányai TE.-t. A III. osztály döntőjét a Ferencvárosi SC. nyerte 1:0 a BLIE. ellen, Lytegrafia—Egyetértés 2:0. A szövetségi díjért: III. ker. II.—33. FC. II. 4:2. BTC. II.—Föv. TC. II. 5:0. A barátságos matchek eredményei: MAC. —II. komb.—SKK. 5:3. A MAC. I-ből négy játékos vett részt. MC. II.—III. komb.—SKK. II. 3:1. UTE. III.—MAC. III. 5:3. FTC. II.—BEAC. L. 4:2. FTC. III.—FTC. ifj. cs. 4:2. BAK. oldboys —MTK. old boys 4:2. Typ.—Törökvs 2:0. (1:0.)

A Typ. mult vasárnapi szép játékát most eredményessé is tette. Tör. II.—Typ. II. 4:0.

Győzött: Győri Egyetértés—Pozsonyi TE. 3:1. (1:1). **Bécsben:** Kriketter—Rudolfshügel 3:2. WAC.—DFC. 5:0 (1:0). Szép eredmény. WAC. három tartalékkal játszott. Budapest elleni vá. osztrák csapat—Prága elleni vál. csapat 5:2. Félidő 0:1. **Prágában:** Slávia—Brünnér Slávia 5:0. Hurm—Sportbrüder 4:0.

Nyilttér.

Erovatban közöltékert nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN

jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
— Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel. —

Értesítés.

Azon t. betegetek, akiknek gyógyítását tanszra elhalasztottam, ezennel értesitem, hogy tavaszi kuráimat most megkezdem. Ezen vérgyógyító kurákat 20 évi orvosi gyakorlatom alatt több ezer betegnél alkalmaztam és eredményesen találtam, hogy rendkívül fényes és tartós sikerrel beváltak: görvélkyór, köszvény, asthma, idült szív-, gyomor-, máj-, vese-, nehéz idegbajokban (neurasthenia, paralysis, tabes) és némely bőrbetegségben (psoriasis, lupus, eccema). Szélsőségeket és elmezavar kitörését meg lehet akadályozni. Betegeket fogad rendelőintézetemben (Budapest, V., Váci-körút 18 sz. I. em.) naponta 9—1-ig és 3—6-ig. Meghívásra fekvő betegeket is látogat a fővárosban és vidéken.

Med. Dr. Kovács Izsó,
a vérgyógyítás megalapítója.

Külön értesítés helyett!

Schmidl Ignác úgy a saját, mint testvérei Pollatsek Márkné Schmidl Ernesztin, Schmidl Zsigmond, neje: szül. Maerle Vilma, sógorai: Felodi Henrik és Pollatsek Márk, nagybátyja: Schmidl Miksa; az összes unokák, dédunokák és úkeik, valamint a többi gyászoló rokonok nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelenti, hogy a legjobb anya, anyós, nagyanya, úk-anya és rokon

özv. Schmidl Mórné

szül. Rosenbaum Mária

asszony anyagi jóságú, jámbor s istenfélő életének 90-ik évében rövid szenvedés után f. évi április hó 24-én éjjel esendően jobbra szenderült.

A drága halott földi maradványait f. hó 27-én, d. e. 10 órakor fogják az V., Bálvány-utca 10. sz. a. gyászházból a Rakóczi-út melletti izr. sírkertben örök nyugalomra helyezni. Budapest, 1909. év április havában.

Aldás és béke lengjen porai felett!

Csendes részvétet s koszorúk mellőzését kérjük.

Az Adriai Biztosító Társulat

Triesztben.

A részvényesek tegnap megtartott rendszer közgyűlésén az 1908. évre részvényenként **250 koronában**

megállapított osztalék a 37. számú szelvény átszolgáltatása ellenében a társulatnak ott megjelölt pénztáránál (Budapest, a társulat magyarországi igazgatóságának pénztáránál, IV., Váci-utca 20. sz.)

folyó évi április hó 27-től kezdődőleg kifizetetik.

A szelvények a fizetési helyeken kapható és a felek által aláírt jegyzéken számszerűen rendben sorolandók fel.

A számadási jelentést ugyanazon helyeken vehetik át a t. részvényesek.

Trieszt, 1909. április 25.

(Utánnyomás nem díjazatik.)

Az igazgatóság.

NYILATKOZAT.

A napilapok vasárnapi számában hír jelent meg, hogy elfogadási parancs adatott ki Balázs Jenő pénzügynök ellen. Mint értesülök, ezen elfogató parancs kibocsátása a rendőrség egy sajnálatos tévedésének az eredménye. Ugyanis a vizsgálóbíró egy jelentéktelen ügyből kifolyólag megidézte Balázs Jenőt Laudon-utca 7 szám alatti régi lakásáról, ahonnan Balázs Jenő mult év novemberében elköltözött. A kézbesítő közeg nem találván e házában Balázs Jenő lakását, azt a jelentést tette, hogy Balázs Jenő fel nem található Budapesten. Ezen jelentés folytán bocsátott ki az elfogató parancs. Balázs Jenő a lapokban megjelent hírre maga ment fel a rendőrségre, ahol megállapított, hogy 24 év óta bejelentett lakása van s a tévedés folytán kibocsátott elfogató parancsot a vizsgálóbíró azonnal visszavonta.

KÖZGAZDASÁG.

A Magyar Általános Kőszénbánya R. T. közgyűlése.

Budapest, április 26.

A Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat ma tartotta XVII-ik rendes évi közgyűlését gróf Teleki Géza elnöklésével. Megjelent 28 részvényes 46.828 részvény képviselőben. Az elnöki előterjesztés kiemeli, hogy az igazgatóság jelentésének kinyomatása után Tatabányán a hasi-hagymáz járványszerűen kiütött. Az igazgatóság a kormány és a hatóságok támogatásával minden lehető intézkedést megtett, hogy a betegek kellő kórházi ápolásban részesüljenek és hogy a járvány terjedésének gátat vessen. Abból a 16.000 lélekből, kik a telepen laknak, mintegy 580-an betegedtek meg és ezek közül 28-an meghaltak, leginkább olyanok, kik egyéb szervi betegségek folytán a kór ellen kevesebb ellentálló képességgel bírtak. A járvány ma már szűnőben van, de az igazgatóság ezennel sem fog áldozatoktól visszariadni, hogy a munkások egészségét és testi épességét megóvja. Az igazgatóság jelentését Szende Lajos vezérigazgató terjesztette elő; kiemeljük ebből a következőket:

A mult évben tartott két rendkívüli közgyűlés határozatait, az alapítói jogok megszüntetése, valamint a társulati részvénytőke felemelése iránt, időközben teljesen végrehajtották és a tökélemest tervszerűen lebonyolították. A kibocsátott 20.000 drb. új részvény felerészét a részvényesek vették át, a másik felét külföldön helyezték el, ahol üzletbarátok pénzügyi összeköttetései révén új és állandó érdeklődőket nyertek meg társulatuk részére. A jövő évi zárószámadásból ehez képest ki fog tűnni az alapító felemelése 4 millió koronával, valamint tartalékaiknak 6 millió koronával történő megerősödése. A társulat mult évi szénszállítása 20.007.240 métermáza volt, 1.702.480 métermázával, vagyis 9,30 százalékkal több az előző évinél. Ezt az eredményt ama nagyarányú befektetésekkel érték el, amelyeket az utóbbi két évben főtelepükön, Tatabányán, létesítettek. E telepükön a mult évben is jelentékeny befektetési munkálatokat fejeztek be: üzembe helyezték a 6000 lóerőre berendezett új központi villamos erőtelep, mely kitünően működik, befejezték a „VIII”-as aknák lemélyítését és felszerelését, 50 munkásházat építettek, egyenként 6 munkáscsalád részére, több tisztviselői és altisztii lakóházat, kezelési épületet emeltek, az iszapátmedékelési berendezést, a szállító- és szivattyú-berendezéseket kibővítették. Megkezdették a „IX”-es számú akna lemélyítését és ezzel szénttermelésük további fokozását előkészítették.

Esztergom-megyei tokodi telepük üzemét vízbetörés folytán kénytelenek voltak alábbszállítani és pótlásul a szomszédos Dorogon mélyítették egy új aknát. Borsodmegyei bányaműveik zavartalanul dolgoztak, szajószentpéteri telepük termelését fokozták. Disznóshorvátón a 7 kilométeres normálvasutat üzembe helyezték, a feltárási munkálatok és a telep kiépítése serényen haladnak. A méztermelésük 6770 vagon volt az előző évi 4585 vagonnal szemben. A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvény-Társulattal közösen nagyarányú és eredményes szénkutatókat végeztek Nyitra- és Borsodmegyében és együttesen szándékoznak az ottani vidék bányászati művelésének céljára külön részvénytársulatot alapítani, hogy az ország északnyugoti részén is lehetővé tegyék a hazai szénhasználatát. Végül kegyelettel emlékezik meg a jelentés a mult évben elhunyt alelnökeiről, báró Bourgoing Othonról, kit a társulat hálás emlékezetében fog megtartani.

A közgyűlés egyhangúlag tudomásul vette a jelentést és jóváhagyta az előterjesztett évi záró-

számadást, mely szerint az 1908. évi 4.606.476,47 K bruttónyereségből 1.510.000 K értékesökkenési, tartalékokra, 400.000 K az általános tartalékalapra, 30.000 K külön adományul a tisztviselők nyugdíjalapjára, 50.000 K a bányatársaspénztárak részére, 200.000 K munkásjóléti tartalékalapra, 293.366,71 K az igazgatóság és a tisztviselők alapszabályszerű jutalékára és 1.500.000 K a részvénytőke 12½ százalékos osztalékára fordítottassék, míg a fennmaradó 622.109,76 K további leírásokra használtassék és a mult évről elővezetett 897.687,86 K változatlanul új számlára vitessék át. Mindezen javaslatok egyhangú elfogadása után a közgyűlés megadta a felmentvényt az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak és elhatározta, hogy az osztalék-szelvényt a szokásos helyeken f. é. május 1-től kezdődőleg 25 koronával fogják beváltani. A megajánlott választáson dr. Lőw Tivadar és dr. porádai Rapoport Alfréd, kiknek tisztege lejárt, újból bevalasztották az igazgatóságba. A felügyelő-bizottság tagjaiul megvalasztották az eddigiek: Schöber Albert, Farbak István, Günter Ferencz, Sárközy Aurél, Simon Izidor.

A közgyűlés után tartott igazgatósági ülés elnökké gróf Teleki Gézát, alelnökké dr. Lőw Tivadart és Bisteghi Rudolfot választotta.

Hausse az értéktőzsdén. A bel- és külpolitikai válságokat rendszerint nyomon követi a tőzsdéi hanyatlás. Mindazonáltal alig mondható meglepőnek az, hogy a kormány mai lemondása éppen ellenkezőleg, szilárdaságot s az egész vonalon végig jelentős áremelkedést idézett elő. Bizonyos, hogy ennek az áremelkedésnek nem a kormány bukása az oka, hanem az a köztudat, hogy a kormány lemondása az önálló bank bukását jelenti. A tőzsdé, mely mindig az aktuális közgazdasági élet fokmérője, általánosságban idegenkedett mindig a némi áldozatokat igénylő önálló banktól s most, hogy a bizonytalanság — szerinte — a bankkérdésben megszűnt, nyomban emelkedett a bizalom a vezető értékek jövője iránt. Ez magyarázza azt, hogy a tőzsdének ma oly élénk és meleg napja volt. Úgyet szem vetve a belpolitika bonyodalmaira, teljesen figyelmen kívül hagyva a konstantinápolyi eseményeket, már az előtőzsdé megnyitására oly lázas kereslet nyilvánult, még pedig főleg a magyar papirokban, amely rohamos áremelkedést okozott. Ez az áremelkedés aztán tartott az egész tőzsdemapon át, úgy, hogy egyes papirok, mint a Rimamurányi vasmű, a Magyar hitel és a Salgótarjáni kőszénbánya részvényei igen jelentékeny árelőnyvel zárták a napot. De a többi forgalomba került papir is mind kisebb-nagyobb áremelkedésben részesült s az üzlet a legszilárdabb irányzat mellett zárult. A mai áremelkedés természetesen oka egyrészt a pénzügyi viszonyok kedvező volta és a német bank külszömbön álló rátaleszállítása is volt. De bármi is az oka, annyit bizonyosra vesznek a börzén, hogy a mai börzei események a kezdetét jelentik egy nagy konjunktúrának, amelynek a terjedelmét a belpolitikai alakulás fejlesztheti ugyan, de visszatartani azt nem lesz képes. A következőkben a szombatiakkal összehasonlítva a következők:

	szombat déli	mai záró	árfolyam
Magyar hitelrészvény	735.—	745.50	
Osztrák hitelrészvény	633.50	638.50	
Rimamurányi vasmű	562.—	575.—	
Salgótarjáni kőszénbánya	577.—	587.—	
Jelzálogbank	438.55	438.50	
Létszámítolóbank	478.—	482.50	
Kőszénbánya és téglagyár r. t.	497.—	502.—	
Ujlaki téglagyár	320.—	336.—	
Közúti vasút	584.—	587.—	
Városi villamos vasút	267.50	271.25	
Osztrák-magyar államvasút	696.50	697.50	
Koronajáradék	92.50	92.50	

A kisipar jövője. A gyakorlati közgazdasági ismeretek szabad iskolájának előadásai ciklusában, amelyet a Magyar Szakirók Országos Egyesülete kezdett és rendez, az Országos Iparogyesület helyiségeiben tegnap Gelléri Mór nagyszámú hallgatóság előtt előadást tartott a kisipar jövőjéről. Ismertette a kézművesipar régi állapotát, a czéhiek korszakát, az átmenetet az iparszabadság és a kapitalizmus birodalmába, a tömegtermelés által okozott verseny nyomasztó hatását a kisiparra. Ismertette a kisipar felemelésére vonatkozó külföldi és belföldi mozgalmat, Szerényi József pécsi beszédét, amelyben a kormány kisipari programját fejti.

gette. Három csoportba foglalta a fölmerült konkrét javaslatokat, úgymint a kisipar technikai fejlesztése, majd kereskedelmi és gazdasági fejlesztése, szövetkezetek és mintaraktarak, végre az ipar-ügy rendszeres fölkarolása. E fejezetek részleteire nézve is tüzetes javaslatokkal szolgált és a következő konklúzióra jutott: Régebben a kisiparos befejezte a tanulását és a tudását, mikor fölzsabadt; ma mindennap részen kell lennie, hogy tudását az új-
donságokkal kiegészítse. A gépek és szerszámok jobb felhasználása, az alkalmas anyag helyes megválasztása révén egy-egy kézműves-telep ma szinte üzleti vállalat is lesz. Régebben a kisiparos csak megrendelői szűk körének dolgozott, ma részt vehet a világversenyben és számot tesz a gyáripár egyes ágai szerint a tömegtermelésben is. Ebbe az új mederbe a kormány a kisipart egyelőre még mesterséges eszközökkel és jelentékeny áldozatokkal is bele kell segítenie, hogy így a közgazdasági fejlődés fontos tényezőjévé válhassék. A hallgatóság a tartalmas előadást mindvégig élénk figyelemmel kísérte és befejeztével az előadót lelkesen ünnepelte.

Nemzetársadalmi Közgazdaszat R.-T. Ma egy furcsa és hihetetlenül zavaros alapítási tervezetet hozott szerkesztőségünknek a posta. Valami ismeretlen, névtelen „Nemzetársadalmi Közgazdaszat R.-T. ezimel akar létrehozni a nemzetgazdaságtannak majdnem az egész óriási anyagalmazát felölelő pénzintézetet. Az alapítási tervezet a maga értelmetlenségével annyira komikus, hogy érdemes lenne olvasóink mulattatására az egészet leközelíteni, mit csak nagy terjedelme miatt nem tehetünk meg. Ime néhány szemelvény:

„Cél: 1. A termőtalajnak — korszerű bérleti s feles rendszerű, belterjes gazdasággal — jövedelmezőbb kiaknázása végett: a legdrágább gyógygyári-, műszaki, mag, ipari s kereskedelmi, zöldség-, vetemény és takarmány-növények termelése s egyszerűsített termőtalajnak szőlő, kómló és gyümölcsfa keretekkel való szegélyezése. Továbbá 2. clesón bérlehető erdőtalaj legelőként, nagy istálló-pavillon rendszer szerint, a leghasznosabb állatok (méh, tyúk, lud, fajnyul, bárány, sertés, borjú, tőr és tehén), mint kész mézet, tojást, tojást, szőrt, gyapjút, zsirt, tejet, bőrt s húst termelő, megannyi élőgyár tenyésztése s hizlalása; majd 3. Értékesítő árucarnokok, foglalkoztató műhelyek s irodák, valamint utasok részére egy koronás hálókabinkok és közös étkezők (közkonyhák) s egyszerűsített tej, kávé és teázótermék, főleg pedig fogyasztási élelmiszerek létesítése, — s a kiviteltelhez alapvető főcél: 4. a takarékpénztáraknál többszörte jövedelmezőbbben, lehetőleg 30—33 százalékos tökebefektetés; mert ha kat. holdanként átlag 50—60 korona a bérleti s egyéb összköltség, akkor feles rendszer mellett — úgy, hogy fele haszon a munkálóké, másik fele pedig a bérleti tőkésé lenne — az átlagos 250—300 korona bevételből, a bérleti kiadás levonásával, holdanként 200—240 korona évi jövedelem szerezhető.”

A tervezet az alaptőke megszerzésénél sem jár el úgy, mint ahogy holmi közönséges pénzintézet el szokott járni. Egy részvény ára csak „30 korona egyszerre fizetéssel s ez esetben teljes érvényesülési haszon részesedéssel, avagy pedig egyharmadrész a jegyzéskor, míg a többi kétharmadrész a közösen megállapítandó tízhavi 2 koronás részletekben, legcészerűbben postatakarékpénztári könyvekkel fizetendő be. Beíratási díj egy korona, ami szervezési, nyomdai s postai költségekre fordították.” Hogy eképen hiba ne essék, hát „az alaptőke kilencven ezer koronára irányoztatik elő, de évente újabb részvények lesznek kibocsátva. Mert az eféle évenkénti huzamosabb takarékosági tökebefektetés, pl. fin nagykorúsítására, leányok kiházasítására, nyudjibiztosításra s általában tökegyűjtésre is alkalmas módozat. Aki legalább tíz részvényt jegyez, alapítótagnak tekintetik s ugyancsak alapítónak vétetnek azon birtokosok is, kik lehetőleg állandó bérletre, kat. holdanként 30—40 korona becsértékben, kertgazdasági czélokra, vagy 6—10 koronával számítva, legelőként, kikerekített részvényárok fejében, több holdnyi földet, vagy bérhelyiségeket s más ingó beruházásokat természetben fektetnek be, mely esetben az év végén a bérleti díjon felül még az esedékes 30—33 százalékos haszonban is részesül.

A mezőgazdasági érdekképviselet. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége vasárnap délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen a tegnap megválasztott elnök, gróf Károlyi Mihály elnökölt. A napirenden a mezőgazdasági érdekképviselet-

ről szóló törvényjavaslat tárgyalására kiküldött országos bizottság jelentése szerepelt. A szövetség hosszú vita s többek hozzászólása után elfogadta a bizottság javaslatát, mely szerint a földművelési kamarák törvényhatóságokként állíttassanak fel. Oly törvényhatóságok, melyek az anyagi eszközök elégtelensége, vagy egyéb okokból erre nem alkalmasak, a földművelésügyi miniszter által csoportosítottassanak, illetve más törvényhatóságokkal egyesíttessenek. Ily csoportosításnál a törvényhatósági gazdasági egyesületek kívánságukra a kamarai teendőik végrehajtásával megbízhatók. A kamarai illetékelvételéhez élénk vita fűződött, melynek eredményeképp az eredeti javaslatot csatlakoztatott a következő megállapodás: „A kamarai illeték fizetése alól mentesség maximumának a katasztrális tiszta jövedelem alapján első ízben az illetékes gazdasági egyesületek meghallgatásával, a földművelésügyi miniszter a kamara megalakulásánál, a kamara közgyűlése az országos kamara jóváhagyásával állapítja meg.” A tárgyalás után gróf Károlyi Mihály elnök szólalt fel s annak a reményének adva kifejezést, hogy a földművelésügyi kormány a gazdátársadalom immár véglegesen formulázott óhajait tekintetbe fogja venni.

Uj részvénytársaság. Az Első Magyar Hanglemyvár, Pete Csongor budapesti cég. — hír szerint, — a Budapesti Terézvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság támogatásával részvénytársasággá alakult át. Az új társaság alaptőkéjét 3.200.000 koronára tervezik.

Az Osztrák-Magyar Bank állása április 23-án: Bankjegyforgalom 1.907.192.000 (— 48.080.000) korona. Értékészlet 1.658.295.000 (+ 13.579.000) korona. Leszámítolási tőze 439.574.000 (— 8.681.000) korona. Lombardkölesönök 67.244.000 (— 8.979.000) korona. Adómentes bankjegytartalék 151.102.000 (+ 61.658.000) korona.

Emelkednek a Salgótarjáni papirok. Arra a hírre, hogy a Salgótarjáni és a Magyar Általános Köszénbánya Részvénytársaság végleg megállapodtak abban, hogy megalapítják tízmillió korona alaptőkével a Handlovi Köszénbánya Részvénytársaságot, mely az új szenterületen több százmillió mm. jó minőségű szenet aknázhath ki, ma a tőzsdén melegen érdeklődtek a salgótarjáni papirok iránt, melyek ennek következtében 577 koronáról 10 koronával 587 koronára emelkedtek.

Az Iparegyesület szakosztályának ülése. Az Országos Iparegyesület czukorka- és csokoládégyártási szakosztálya vasárnap délelőtt ülést tartott. A vasuti tarifák emelése dolgában az elnök előterjesztése után elhatározta a szakosztály, hogy feliratban arra fogja kérni a kereskedelemügyi minisztert, hogy a czukorka- és csokoládégyárosok régóta hangoztatott azon kívánságát, hogy a vagonszámra feladott oleőbb czukorkészítményeket az első tarifaosztályból a második tarifaosztályba sorozza, az új tarifa megállapításánál vegye figyelembe. Foglalkozott a választmány a polgári perrendtartás reformjával és elhatározta, hogy feliratot intéz az igazságügyi miniszterhez és azt kéri, hogy kereskedőknek kereskedők elleni pereiben adja meg a törvény a könyvkivonati illetékességét akkor is, ha a követelés 40 koronánál kisebb. Dr. Soltész Adolf titkár ismertette az új elemiszter törvény tervezetét. Indítványára a választmány elhatározta, hogy feliratban kéri a belügyminisztert, hogy egyrészt a végrehajtás utasításokban pontosan legyenek meghatározva és körülírva az egyes cikkek alkatrészei, hogy a kihágások ezáltal könnyen legyenek ellenőrizhetők, másrészt pedig, hogy mielőtt a tervezetet az országgyűlés elé terjesztené, annak szövegét az érdekeltség megvitatása alá bocsássák.

A budapesti új vasuti összekötő-híd. Ismeretes, hogy Budapest-Ferencváros és Budapest-Kelenföld állomások közötti vonalrészén új vasuti Dunahidat terveznek, melynek közigazgatási bejárását egy alkalommal már meg is tartották. Ezen bejárásnál felvetett terv szerint az új híd a Hungária-ut folytatásaként lenne legcészerűbben megépíthető. A tervezetet a kereskedelemügyi miniszter rendelete alapján közigazgatási pótbéjárást fognak tartani május 4-én délelőtt 10 órakor kezdődőleg Budapest k. p. u. állomás felvételi épületének tanácstermében. Az eljárás vezetője dr. Hegyeshalmy Lajos min. tanácsos lesz.

Kereskedők gyűlései. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés szatmári és eperjesi kerületi vasárnap ülést tartottak, amelyen az aktuális kereskedelmi kérdésekkel foglalkoztak.

Uj építőbank. A főváros középosztálya körében meglehetősen kedvezőtlen hatást kelt az a bécsi hír, hogy a fővárosi építési programnak keresztülvitelével kapcsolatosan egy építőbank részvénytársaság létesítését is tervezik. Ezek szerint a főváros a felállítandó építőbank részére a szükséges városi telket ingyen engedné át, míg a kész épületek néhány évtized után a főváros korlátlan tulajdonába fognak átmenni. Nem hiszszük, hogy a főváros, mely elfogadott építési programjában annyi jelét adta szociális érzékének, most ezzel a nyereszkesedésre alapított vállalkozással akadályozza meg a fővárosi lakások bérértékének oly régóta szorgalmazott leszállítását.

A német birodalmi bank állása április 23-án: Aktívák: Értékészlet árfolyamképes német pénzben, aranyrudakban, vagy külföldi érmékben, fentjárt 1392 márkával számítva 1.104.846.000 (+ 50.953.000) márka, közte aranyrudak 833.365.000 (+ 40.009.000) márka, birodalmi pénztárjegyek 71.523.000 (+ 2.633.000) márka, más bankjegyek 33.623.000 (+ 5.333.000) márka, váltótőze 807.647.000 (— 48.937.000) márka, lombardkövelelések 59.516.000 (— 20.802.000) márka, értékpapírok 344.786.000 (— 17.445.000) márka, egyéb aktívák 131.018.000 (— 3.177.000) márka. — Passzívák: alaptőke 180.000.000 (változatlan) márka, tartalékalapok 64.814.000 (változatlan) márka, bankjegyforgalom 1.508.922.000 (— 71.969.300) márka, napról-napra esedékes kötelezettségek 772.754.000 (+ 40.128.000) márka, egyéb passzívák 26.469.000 (+ 399.000) márka.

Az iparankét elhalasztása. Az ipartörvény tárgyalására egybehívott szakértekezlet ma délután folytatta tanácskozását az újvárosi háza nagytermében. Az értekezleten, mely félöt órakor kezdődött, Sztéryni József államtitkár elnökölt. Napirend előtt Szendrői Mór, a győri kereskedelmi és iparkamara titkára, Mártonffy Márton udvari tanácsos és Boross Soma egybehangzólag azon kérésüknek adtak kifejezést, hogy a kormány tekintettel a mostani válságra, napolja el az ankétet, mert nem lehet tudni, hogy esetleg egy másik kormány fel fogja-e használni a tárgyalások anyagát. Sztéryni József államtitkár többek között a következőket mondotta: Bár a magam részéről azon a véleményem vagyok, hogy oly munkálatokat, melyek a jövőnek szólnak, de döntést nem igényelnek, még a legsúlyosabb válság közepete is folytatni kellene, mégis természetesnek találom, hogy nincs meg a kedélyek nyugalma egy ilyen nagyfontosságú törvényjavaslat előkészítéséhez s hogy a szaktanácskozmány annak az óhajának ad kifejezést, hogy félbeszakítsuk, jobban mondvá felfüggeszszük arra az időre, amíg a politikai válság kérdése megoldást nyer. Ezért az értekezlet tanácskozásait felfüggesztem. Az értekezlet ezzel véget ért.

A Kereskedelmi Akadémia tanonczképző osztálya. A Budapesti Kereskedelmi Testület tanoncz- és továbbképző iskolai bizottsága mai ülésén az igazgató előterjesztette az elmúlt évről szóló jelentését, mely szerint az iskola hat osztályban 249 kereskedőinast tanított, kik közül 39 járt abba az egyéves tanfolyamba, melyben külön tanterv szerint tanítják az oly inasokat, kik az üzletbelépés előtt a közép-, vagy polgári iskola négy osztályát sikerrel végezték. A továbbképző IV. osztályba 25 tanuló járt. Az iskolában az inasokat kizáróan a Budapesti Kereskedelmi Akadémia tanárai oktatják.

Az osztrák tengerészet köréből. A délamerikai hajózási szolgálat évek óta vajudó kérdését a napokban megoldották Ausztriában és pedig olyan formában, amely az össze érdekeltet kielégíti. Megalakult ugyanis az Osztrák délamerikai társaság hatmillió korona alaptőkével s ebben érdekelve vannak: az Osztrák Lloyd, az Austro-Americana, a Niederösterreichische Escompte Gesellschaft és a Zivnostenska Banka. A vállalat az Osztrák Lloyd és az Austro-Americana két-két hajóját veszi át ezen szolgálat céljaira s legközelebb megállapítja az új hajók építésének programját. Az osztrák-délamerikai gőzhajózási társaság évenként 18 járatot fog indítani Triesztből és Fiuméből Marokkón át Brazíliába és Argentínába, amelyekhez csatlakozni

Angol készpénzrendszerü

országosan ismert első-rangú uri szabó-termek szállít mérték szerint, kifogástalan kelmeből, többször próbával.

prima munka. Prima utcai öltönyt 30

Atmeneti kabátot (angol kelmeből) 35 frtért
Felöltöt 30 „
Smoking-öltönyt (selyem béléssel) 35 „
prima munka. Prima utcai öltönyt 30 „

IV., BELVAROS, Magyar-u. 3. I. emelet, Kossuth L.-u. mellett. Telefon 116-93

fog az Adria évi 12 járata Fiuméből és Triestből. A társaság most folytat tárgyalásokat Weiskirchner osztrák kereskedelmi miniszterrel az évi államszolgálat és a kormány által létesítendő szerződés részleteire nézve. A tárgyalások hamarosan befejeződnek s ezzel az új osztrák társaság megindítja az üzletét. Érdekes a dologban az, hogy a politikai ellentétek milyen szépen simulnak el Ausztriában abban a pillanatban, amikor országos jelentőségű gazdasági kérdések megoldása van szönyegen. A cseh-osztrák-olasz szövetség létrejött és a kereszt-szocialista miniszter a legmesszebb menő jóindulatáról biztosította az új érdekszövetséget. Az a körülmény, hogy az *Austro-American*val együtt a birodalmi némettség (hamburgi és brémai) is bevonul az új vállalkozásba, minden várakozás ellenére nem bizonyult hátránynak, sőt úgy látszik, hogy ez is egyik ereje lesz az új transatlanti vállalatnak. Nem érdektelen az sem, hogy a magyar hajózáshoz egy újabb verseny indul meg osztrák részről, mert Marokkót is felvette menetrendjébe az osztrák-délamerikai társaság. Az afrikai partokra eddig csak az Adria indított járatokat havonként, most itt is befészkelte magát az osztrák hajózás, amely egyébként megőrizte objektivitását abban a tekintetben, hogy a magyar társaság braziliai járatait egyelőre megtűri. Az osztrák fejlődés — ebből is látszik — hatalmas arányokat kezd ölteni, ami az is jelenti, hogy nagyon résen kell lennünk, ha meg akarjuk tartani eddigi helyzetünket a kereskedelmi tengerészetben.

Luxuslovak díjazása. A Tattersal külső keresési-ut telepén most folyó II. luxuslovak díjazásának ma volt a díjazása. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter tiszteletdíját lovag Schoeller Gusztáv hintőfogatóknak ítélte oda. A négyesfogatok első díját Magyar Lajos, a második díjat dabasi Halász Aladár, a harmadik díjat Szaláchy Béla fogatái nyerték. Elismerő oklevelet kaptak: Windisch-Graetz Lajos herceg, Fischer és Keller, Lits Gyula. A hintős kettősfogatok első díját báró Révay Gyulának, a második díjat lovag Schoeller Gusztávnak, a harmadik díjat gróf Széchenyi Lászlónak ítélte oda. Elismerő oklevelet Fischer és Keller kaptak. A jukker-kettős fogatok első díját gróf Károlyi László, második díját Csanády Jenő, harmadik díját pedig Lickl Géza fogatának ítélte oda. Elismerő oklevelet kaptak: Wertheim Imre, dr. Chotek Rezső, Fráter Emil és dr. Perisich Zoltán. A hátslovak első díját a zsüri Oetl Aladárnak, a második díjat Dorninger Hugó, a harmadik díjat pedig Fischer Samu lova nyerte. Elismerő oklevelet kaptak: Madary-Kreibitz Rezső, Calm Oszkar, herceg Windisch-Graetz Lajos. Ma délig 160 darab ló kelt el.

Asztalosipari tanfolyam. A Technológiai Iparmúzeum a jövő évben a vidéken a fapánczolásból, politurozásból és lakkozásból tanfolyamot rendez. A tanfolyamok vezetését a fővárosi szakiskolák művezetőire és tanáraira akarják bízni.

Áruforgalmi akadály a boszniai vasutakon. Boszniából a monarchia területére irányuló tömeges katonaszállítványok miatt a boszniai-hercegovinai államvasutak Bosznabrodon át Boszniába rendelt teheráru-küldemények felvételét április huszonegyedikétől kezdődően április huszonegyedikéig beszüntették. Élő, gyorsáru, valamint élelmiszerek darabárúként korlátlanul felvehetőek és továbbíthatók, a felvételtől kizárt, uton levő szállítványok fentartandók és a feladók rendelkezésére bocsátandók.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

GYÓGYITHATÓ A SÉRV?

E kérdéssel foglalkozó tanulmány most hagyta el a sajtót. Bárkinek díjtalanul zárt borítékban megküldi.

POLLITZER SÉRVAMBULATORIUM

speciális orvosi rendelő-intézet

Budapest, Kossuth Lajos-utca 8., félelem.

☞ Egész nap orvosi ingyenes rendelés.

Üzletáthelyezés és nagyobbitás miatt

az összes raktáron levő legfinomabb angol szövetekből

33 frtért készíték prima utcaal öltönyt vagy felöltőt

méretük után elsőrendű kivitelben.

FÁI GÉZA — ur szobá czégnél.

Budapest, Váci-utca 37.

MERCUR-palota.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, április 26.

A készáru piacra az üzlet irányzata kifejezetten szilárd volt. A malmok a múlt heti tartózkodásokkal szemben élénk vételkedvet mutattak, a kínálat azonban nem volt kielégítő, ezért a malmok kénytelenek voltak az árutulajdonosok drágább árkövetelését figyelembe venni és az eladásra került 14,000 mm. búzáért 20—30 fillérrel drágább árat fizettek. A mai eladás között van 5000 mm. 77 kilós romániai buza, mely Budapesten átadva 29—30 koronán kelt el. A rozs, árpa és zab ára 20 fillérrel drágább. A tengeri ára nem változott.

A határidőpiacon, dacára annak, hogy a tengeren túli piacokról 2 $\frac{1}{2}$ cent áresést jelentettek, nagyon szilárd volt az irányzat. A spekuláció az elmúlt héten tartózkodott újabb üzletek kötésétől, mert a vetésekre beérkezett hírek szerint jó meleg eső a vetés fejlődésére jótékony hatással lehetne. Minthogy azonban a várt eső nem érkezett meg és az időjárás oly száraz, hogy már aggodalmat kelt, a spekuláció sem maradt tétlen, nagy tételekben vette az októberi búzát, minek folytán az árfolyam a szombati zárathoz képest 28 fillérrel drágult. Az októberi buza szilárd irányzatát beolygolta még, hogy augusztus 5-én leendő szállításra nagytapalcsányi állomáson átadva 24 koronán új búzát kötöttek. A spekuláció a májusi búzát hasonlóképpen lázasan vásárolta. A malmok javult vételkedve, a nagyrészt már előre eladott kevés hozatal a baiss-pártban aggodalmat kelt, mert attól tart, hogy májusban sem lesz elegendő felmondási anyag és így nem felelhet meg majd szállítási kötelezettségének s ezért nagymértű fedezéseket eszközölt, minek folytán májusi buza árfolyama a legutolsó zárathoz képest 42 fillérrel drágult. Az áprilisi buza élénk fedezési kereslet miatt 30 fillérrel drágult. Felmondás nem volt.

A vetések állása és a mezőgazdaság külföldön.

(A m. kir. földmívelésügyi miniszterhez a cs. és kir. konzuli hivataloktól érkezett jelentések alapján.) Németország. A lipsei cs. és kir. konzuli hivatal jelenti, hogy az időjárás a mezőgazdaságra nem volt kedvező. A magas vízállás következtében a mélyebben fekvő földek víz alá kerültek, ahol az őszi vetések egy része kipusztult. A hosszantartó hideg, tavaszi nappali olvadás és éjjelenkénti fagyval szintén ártott a vetéseknek. Úgy látszik, hogy az őszi vetéseknek egy tetemes százaléka tönkrement, minél fogva a kiszántások számos helyen napirenden vannak. A kedvezőtlen tavaszi időjárás következtében a tavaszi gabona vetésével nagyon elkészték. A bordói cs. és kir. konzuli hivatal jelenti: A sokatlanul hosszantartó hideg időjárás Franciaország délnyugati részében kedvezőtlen volt a mezőgazdaságra. Mivel azonban az őszi vetéseket hótakaró védelmezte, ezek állapota általában kielégítő. Az ősziek a folyó évben lényegesen nagyobb területen kerültek vetésre, mint az előző évben, aminek alapján az 1909. évre nagy termésre számíthatnak. A szőlő metszését mindenütt kedvező körülmények között bevégezték.

Gabonaszállítások a Dunán.

Az idén is későn nyílt meg a Dunán a hajózás s így az idei gabonaszállítás is későn kezdődött, nem csekély kárára a vállalatoknak. A múlt év kedvezőt-

len eredményét az idei üzletév sem fogja megjavíthatni, mert a gabonaszállítás még a múlt événél is kevesebb. A dunai államokkal való tranzito-forgalom teljesen hiányzik. Délmetország felé alig akad szállítani való gabona. A dunai államokban még meglévő és aratás előtti szállításra szánt gabonamennyiséget a Dunán lefelé szállítják. Ilyen körülmények között valamennyi hajózási vállalat kedvezőtlen üzleti eredményekre számíthat, ha csak az idei termés nem javítja meg a forgalmat. Mert ha ez a reménykedés sem válik valóra, a hajózási vállalatok idei vesztesége sokkal nagyobb lesz, mint múlt évben volt.

A készáru piacon elkelt:

Buza: Tiszavidéki: 200 q 79 k 30.10 K, 100 q 79 k 30 K, 200 q 78.5 k 28.90 K felső hibás.
Pestvidéki: 250 q 80 k 30 K, 400 q 78.5 k 160 q 77 k 29.20 K.
Bácskai: 1600 q 79 k 29.50 K, 100 q 78.5 k 29.50 K, 300 q 78 k 29.40 K.
Kaloecai: 1090 q 76 k 29 K.
Törökbecsei: 4400 q 79 k 30 K.
Felsőmagyarországi: 200 q 78.5 k 28.90 K, 100 q 78.5 k 29.50 K.
Erdélyi: 300 q 78 k 28.50 K.
Szerémségi: 100 q 76.8 k 28 K.
Román: 5000 q 77 k 29.30 K.
Zab: 150 q 18.10 K, 100 q 18 K, 100 q 17.80 K kpf., 100 q 18.20 K, 100 q 17.70 K, 100 q 18.40 K, 100 q 18.40 K, 200 q 18.50 K, 100 q 17.75 K kpf.

Árpa: 200 q 17.70 K kpf. par.

Rozs: 350 q 19.80 K kpf. par.

Burgonya: Emberi táplálkozásra szolgáló vörösrözsza: 700 q 7.10 K, fehér 500 q 5.80 K kpf. par. IV. 24.

Az árak 100 kilogrammonként koronaértékben értendők.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	28.25—28.95	79	29.20—29.70
"	76	28.25—28.95	80	29.45—29.90
"	77	29.85—29.45	81	29.70—29.20
"	78	29.15—30.55	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	28.85—29.55
"	76	28.40—28.85	80	29.25—29.60
"	77	28.70—28.70	81	—
"	78	27.85—29.30	82	—
Pestvidéki	74	—	78	28.90—29.30
"	75	—	79	28.90—29.55
"	76	28.55—28.85	80	29.25—29.60
"	77	28.85—29.20	81	—
Bácskai	74	—	78	29.55—30.55
"	75	—	79	29.10—29.50
"	76	28.70—29.05	80	29.55—29.80
"	77	28.70—29.25	81	—
Rozs I.rendű új	—	—	—	20.15—20.30
középmínőségű új	—	—	—	20.15—20.15
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	18.10—18.90
II. rendű	—	—	—	17.50—17.40
Köles	—	—	—	—
Zab I.rendű	—	—	—	17.95—18.70
II.rendű	—	—	—	17.55—17.95
Tengeri belföldi új	—	—	—	15.—15.25
Korpa:	—	—	—	12.40—12.70

Budapesti gabonaforgalom.

1909. április 23-tól 1909. április 25-ig.

	Erkezett	Elszállított
	métermázsa	
Buza	19938	3039
Rozs	617	202
Árpa	539	—
Zab	25866	8732
Tengeri	10779	20529
Liszt	833	18846
Korpa	21	4089

A határidőpiacon kötötték:

Délelőtt:

Előforduló kötések (100 kg.-kint) 1909-re:

Buza áprilisra	28.64—28.82	—	—
Buza májusra	27.98—28.34	27.30	—
Buza októberre	28.70—23.72	23.60—23.82	—
Rozs áprilisra	19.70	—	—
Rozs októberre	18.62—18.74	18.68—18.74	—
Tengeri májusra	15.—14.96	15.04	—
Tengeri júliusra	15.48—15.50	15.46	—
Zab áprilisra	17.70—17.66	—	—
Zab októberre	15.02—15.—	15.06—15.14	—

1 óra 30 percikor zárulnak:

1909. áprilisi buza	28.80—28.82
1909. májusi buza	28.28 28.30

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle

használatával valódi áldás gyomorbetegségeknél és székeszékélyekben szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2—3 óra alatt teljesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér.

Table with 2 columns: Date and Price. Rows include 1909. októberi buza, 1909. áprilisi rozs, etc.

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde mai lefolyásáról közgazdasági rovatunkban számolunk be. Egyébként — a többek között — forgalomba került: Jelzálog 437.25—439—438.50 koronán, Magyar koronajáradék 92.50 kor., Hazai bank 274—274.50 kor., Beocsini 667 kor., Salgó 578—580 koronán.

Az előtőzsdén előfordult kötések:

Osztárk hitel 634—636—635, Magyar hitel 736.75—734.50—736, Osztárk-magyar államvasut 697.50—698—697.50. Leszámitolóban 482—483 482, Jelzálogbank 437.25—439—438.75, Rimamurányi 568—573—572, Városi villamosvasut 269—271.75, Közuti vaspálya 584.50—589—587.50 K.

A déli tőzsdén előfordult kötések:

Osztárk hitel 635.75—636.50—635.75, Magyar hitel 741—742—741.75—741.50, Osztárk-magyar államvasut 697.50, Leszámitolóbank 482—, Jelzálogbank 438.75—438.50, Városi villamosvasut 270.50—271.25, Közuti vaspálya 587, Magyar koronajáradék 92.50 K.

Díjbiztosítások osztárk hitelrészvényre: holnapra 4—5, nyolcz napra 8—10, május hónap végére 22—24 korona.

Utőtőzsde délután 4 órakor:

Osztárk hitel 638.50, Magyar hitel 745.50, Államvasut 697.50, Leszámitolóbank 482.50, Jelzálogbank 438.50, Rimamurányi 575, Városi vasut 271.25, Közuti vasut 587 K.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, április 26. (Saját tudósítónktól.) Az északamerikai piacok a hét végén jelentékenyen gyöngébb árfolyamokkal zárultak, de ez a körülmény az itteni tőzsdére nem volt hatással. Buza árát az eladók 5—10 fillérrel emelték s adott esetben tengeriért is 5 fillérrel többet kellett volna megadni a mult szombati árnál. Rozs változatlan árfolyamon maradt. Vásárlási kedv egyáltalán nem mutatkozott s az üzleti forgalom fölötté csekély volt.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 15.35—15.55, bánti 15.05—15.45, mosoni 14.50—14.85, tótfelvidéki 14.55—14.90, déli vasut 14.55—14.90, marchfeldi 14.25—14.65. Rozs: tótfelvidéki 10.10—10.30, esepeli 10.05—10.25, pestmegyei 10.20—10.40, déli vasut 10.10—10.30, különféle magyar 10—10.25, osztárk 10.05—10.25. Árpa: tótfelvidéki 8.60—9.80, déli vasut 8.50—9.50.

Magyar tengeri 7.90—8.15. Cinquantin 950—10. Magyar zab 9.30—9.85, válogatott 9.80—10.25, cseh-morvaországi és alsó-ausztriai 9.55—9.75.

Dr. HÖNIG IZSÓ

VILLANYGYÓGYÍTÓ ÉS RÖNTGEN-INTÉZETE Elektromágneses gyógyítás. Budapest, IV., Károly-körút 24, I. em. Lift Telefon 102-39.

- Gyógytényezők: Finsen-féle lümlámpa fürdők, Elektromágneses gyógyítás, Röntgen sugarakkal való kezelés, Magas feszültségű árammal való kezelés, Kék fényvel való kezelés, Villamos hőfürdők, Villamos fényfürdők, Villamos masszázs, Galván Farad és Franklin árammal való kezelés, Villamos vízfürdők, Szénsavas fürdők. Főbb javallatok: Általános idegesség, Ideggyengeségi állapotok, Hűdések (Paralýsis), Idegfájdalmak, Gerincvelősrövidítés, Szívbetegségek, Székrekedés, Székrekedés, Daganatok, Anyagserebajok, Bőrbajok, Lupus, Hajhullás, kopaszág, Szőrtenítés, Aranyeres ostromok.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, április 26. Az előtőzsdén az érdeklődés ipari részvények iránt elég jelentékeny volt, különösen rimamurányi, magyar köszénbánya, Paldikohó, hirtenbergi, Kárpát-petroléum és magyar koronajáradék felé fordult a figyelem. A déli tőzsde megnyitások alpesi részvény ismét emelkedett, később a barátságos hangulat változatlan, azonban az üzleti tevékenység szűk keretek között mozog.

11 órakor zárultak:

Osztárk hitel 635.50, Magyar hitel 741, Államvasut 696.75, Déli vasut 109, Alpesi 676.25, Rimamurányi 571.50, Magyar koronajáradék 92.50, Török sorsjegy 184, Márka 117.16 K.

1 órakor jegyzetek:

Osztárk hitel 636.—, Magyar hitel 740.50, Anglo 295, Union 540, Laenderbank 441.50, Bankgyesület 524.50, Államvasut 696.75, Déli vasut 108, Prágai 2566, Alpesi 676.75, Májusi járadék 95.45, Osztárk aranyjáradék 116.50, Osztárk koronajáradék 95.40, Magyar aranyjáradék 112.50, Magyar koronajáradék 92.50, Török sorsjegy 184, Márka 117.15 K.

Bécs, április 26. (Magyar értékek zárulata.) 4 százalékos aranyjáradék 112.55. Tiszai és szeg. kölcg. sorsjegy 142.50, Magyar hitelbank részvény 741.25, Magyar leszámitoló és váltó részvény 482.—, Rimamurányi 572.75, Magyar cukoripar 19.25, Adria hajózási részvénytársaság 396.—, Magyar koronajáradék 92.44, 4 százalékos magyar földteherm. kötv.—, Magyar nyer.k. sorsjegy 198.—, Kassa-Oderbergi Vasutészvény —.—, Magyar Jelzálogbank 437.— Magyar keresk. bank —.—.

Bécs, április 26. (Osztárk értékek zárulata.) 4.2 százalékos papírjáradék 95.50, 4 százalékos osztárk aranyjáradék 116.40, 1860-as sorsjegy 155.—, Osztárk hitel-sorsjegy 460.—, Angol-osztárk bankrészvény 294.25, Bécsi Bankveroin 524.25, Osztárk-magyar bank 1775. Déli vasut 106.50, Dunagőzhajózási társ. 902.—, Dohány részv. 337.—, Cs. k. arany (vert) 11.35, Német bankv. 117.12, Osztárk Lloyd 431.50. 4.2 száz. ezüst jár. 95.50—99.25, Osztárk koronajáradék 95.50, 1864-es sorsj. 280.—, Osztárk hitelintézeti részvény 636.—, Union-Bank 541.25, Osztárk Ländlerbank 440.60, Osztárk-magyar államvasut 696.50, Elbevilgyi vasut 459.—, Alpesi részvény 677.75, 20 frankos 19.04, Londoni váltóár 239.57, Lipótkohó 460.—, Töröksorsjegy 183.30.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, április 26. A mult hét barátságos alapirányzata az új hétre is áthárult. Mindazonáltal a spekuláció a Törökországban dúló krízis hatása alatt bizonyos tartózkodást tanusit. Bankok közül, amelyek többnyire tartott árfolyam mellett indultak, osztárk hitelintézet bécsi jelentésekre emelkedtek, Banyaértékek irányzata nem egyseges. Mig egyes kohóértékek, mint Laurakohó és deutsch-luxemburgiak ultimóvásárlásokra 1%-kal magasabban indultak, szénrészvények az általános kedvezőtlen szénüzletre való tekintettel gyengülés felé hajlottak. Vasuti részvények közül olasz vasutak gyengültek. Ugyanigy Kanada Pacific-részvények is, ellenben Baltimore-részvények newyorki jelentésekre szilárdak voltak. Járadékok alig változtak. 1902-es oroszok 10%-kal gyengültek. Hajózási részvények, melyek közül Norddeutscher Lloyd iránt élénk kereslet mutatkozott, valamint villamosági részvények is igen szilárd irányzatot mutattak. Az üzlet későbbi folyamatában az összstatus igen korlátozott forgalom mellett alig mutatott árvaltozást és az árfolyamok csak névleg jegyeztek. Kivételt képeztek villamosági részvények, amelyek folytatólagos, erőteljes véleményvásárlásokra 2%-nál többel javultak és a felfelé való törekvésüket az utőtőzsde forgalma alkalmával is folytatták. Az utőtőzsde különben általánoságban esöndes volt. A készpénzpiacz ipari értékei általánoságban alig tartották magukat. Igeu élénk és szilárd irányzatot követtek továbbra is villamosági és vegyi értékek. Napi pénz 1 1/2, ultimópénz 2 1/2, magánleszámitolási kamatláb 1 1/2%.

Large table with multiple columns: Budapesti értéktőzsde, Mai záró árfolyam, Pénz, Ár, Záloglevelek, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalmok, Iparvállalatok, Iparvállalatok, Sorsjegyek, Pénzjegyek, Pénzjegyek és váltók.

Zárlatkor jegyeztetik: 4-2 százalékos papírradé...

Frankfurt, (Zárlat) április 26. 4-2 százalékos papírradé...

Hamburg, (Zárlat) április 26. 4-2 százalékos ezüst-radé...

London, április 26. Angol consol 84 1/4.

ÜZLETI TUDOSÍTÁSOK

Sertéskonzumvári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és községvidék igazgatósága.)

Bécsi vágómarhavasár.

Április 26. A st-marxi központi vásárcsarnokban

Kivonat a hivatalos lapból.

— Április 25. —

Kinevezések. A pénzügyminisztérium vezetésével

rendelt számvevőséghez, a marosvásárhelyi ítéltábla

Athelyezés. Az igazságügyminiszter Moys Pál

Véglegesítés. A pénzügyminisztérium vezetésével

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Glaszen

Pályázatok. Az eszéki pénzügyigazgatóság

IDŐJÁRÁS.

A Magyar Kir. Országos Meteorológiai és Föld-

Az elmúlt nap időjárásának átnézete.

Hazánkban tegnap száraz, túlnyomóan derült

Prognózis a következő 24 órára:

Az időjárásban lényeges változás nem várható.

Table with columns: Állomás, Légnyomás, A hőmérséklet, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

VIZÁLLÁS.

Table with columns: Apr. 24, Apr. 26, Apr. 24, Apr. 26, m é t e r, m é t e r.

Óriási feltűnést

kelt ujonnan átalakított üzlethelyiségével

DÓCZI M.

Magyarország legnagyobb cipőraktára

Budapest, VII., Rákóczi-ut 10. sz.

Ajánlja legujabb divatu és kitűnő minőségű, saját

férfi-, női- és gyermek-czipőit.

Női czipők:

- Zergebőrből fűzős, gombos v. pántos félczipő 5.60

Férfi czipők:

- Legfinomabb amerikai czipők box v. sevro-hőrből, párja 15.-

A souterrain-helyiségben engross-eladás.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Vidéki megrendelésekre nagy gond fordítatik.

Raktár: 50.000 pár.

Nem megfelelő árú készüggel becsérlek.

Heti műsor:

Table with columns: 1909. április hó, M. kir. Operaház, Nemzeti Színház, Várszínház, Vigaszínház, Király-Színház, Magyar Színház, Uránia.

KÜLÖNFÉLÉK.

Dies irae.

— Osoar Wilde. —

Ne így, Uram! a lilium szűz szirma,
Olajfaerdők, gerlek kacagása,
Szíved szerelmét mindjobban példázza,
Mint menyed, hogyha tűzrózsáit nyitja.

Rád emlékeztet a bor bibor habja,
Madár ha száll a selymes esti pírba...
Te mindenhol vagy, titkod ki se bírja,
A dalnak, fénynek vagy a foglalátja.

Ne így, Uram! — Jöjj inkább alkonyórán,
Őszszel, — mikor száz meg száz aratólány
Aján a dal s a hervadás zenél;

Mikor a lomb lesorvad és a holdnak
Sugári érett kévéken ragyognak,
Akkor arass, ha szívünk még remél.

Fordította: Hangay Sándor.

(A leghirebb tizenkét amerikai.) Egy első-kelő newyorki újság megszavaztatta olvasóit, hogy ki Amerika tizenkét legnevezetesebb élő embere. A legtöbb szavazatot a következők kapták: Legelső helyen van Edison, azután Carnegie, Morgan és Rockefeller. A sorban Mark Twain, a jeles humorista a negyedik, azután két püspök: Gybbons és Clew következnek, majd Graham Bell, a telefon feltalálója. A kilencedik, nem kis mulatságra az amerikaiaknak, Buffalo Bill, akit igazi nevén W. J. Cody-nak hívnak. A tizedik és tizenegyedik a két legjelesebb díjboxoló, Fitzsimmons és Jeffries. A sort Eddy asszony, a Krisztusi tudományok elnevezésű szekta feltalálója zárja be. Ha most már megmondhatja az ember, hogy az Egyesült-Államoknak egész terjedő költője, rajzolója, festője és valóban jeles tudósa van, akkor nem valami hízogó vélemény, amely e szavazás nyomán az amerikai publikum szellemi nivója tekintetben bennünk kialakul.

SÖTÉT NAPLÓ.

— Orosz forradalmi kép. —

Írta: Ropsin V. Ford.: Szabó Endre.

22

Augustus 5.

Ime: mi történt tegnap:

Két óraker átvettem Ernától a bombákat. Elbucosztam tőle, a bulváron találkoztam Henrikkel, Vánjával és Fjodorral. Fjodor a Görbe-sikátoron helyezkedett el, Ványa a Posta-utcán, Henrik a távolabbi mellék-utcán.

En bementem egy kávéházba, kértem egy pohár teát és leültem az ablakhoz. A légfojtó volt. A kövezeten dühörögtek a kerekék, a házak fedelei iztattak a hőségben. Nem sokáig vártam, mindössze tán öt percet. Emlékszem: az utca zajába hirtelen nehéz, váratlanul különös és teljes robaj bódült. Mint ha valaki vaskalapáccsal vadszékára vágott volna. És az összetört ablakok azonnal panaszosan esőrömpöltek. Aztán minden lecsendesült. Az emberek az utcán lármázva szaladtak le, a Görbe-sikátor felé. Valami rongyos fiú az öklével fenyegetődzött és szitkozódott. A kapuk alól kiszaladtak a házmesterek. Kozákot vágattak. Valahol valaki azt mondta: a kormányzót megölték.

En nagynehezen törtem át magam a tömegben. A sikátorban sűrű tömegben nyüzsögnék az emberek. Még érezni lehetett a meleg füstöt. A kövezeten üvegserepek hevertek, összetört kerekék feketéltek. Megérteitem, hogy összezúzódtott a kocsi. Elöttem, az utat elállva, két ingben állt egy gyári munkás. Hadonázott a kezével s valamit hevesen, szaporán szóval beszélt. Félre akartam őt lökni, mikor a kocsit közelben megláttam, de akkor valahonnan jobbfelől, egy másik sikátorból revolverlövés ropogása hallatszott. Rohantam arra felé, tudtam, hogy Fjodor lövöldöz. A tömeg összeszorított. A lövések ismétlőd-

(Győri kereszték Ausztriában.) Alsó-Ausztriában az utak mentén sűrűn találhatók kőkereszték, melyeknek fölliratai már olvashatatlaná váltak s így csak természetes, hogy a régiségbuvárok kíváncsiságát annál inkább fölkelte. Egy magyar régész, aki ezen kőkereszték eredetét kutatta, arra a meglepő eredményre jutott, hogy ezek „győri emlékek”. Kutatásai eredményéről a következőket írja: A köznép ezen kőkereszték eredetét csak ritkán tudja s gyakran hallottam azokat egyszerűen „rablókeresztéknek” (németül: Rauber-Kreuz) nevezni; de hogy miféle rabló vagy gyilkos gaztette örökített meg, arról bővebb felvilágosítást a nép nyújtani nem tud. Hosszabb kutatásaim közben végre arra a rendkívül érdekes felfedezésre jutottam, miszerint ezek a kőkereszték „győri” vonatkozásúak. II. Rudolf császár Győr várának 1598. március 28-án Pálffy és Schwarzenberg által történt visszafoglalása emlékére felirásokkal ellátott kőkereszték felállítását rendelte el, s hogy az alsó-ausztriai kereszték nem Rauber — hanem „Rauber-Kreuz”-ek, azaz győri kereszték, s nevíük csak idővel a nép száján fordult el. Hogy e kőkereszték csakugyan Győr visszafoglalásának fontos katonai eseményét örökítik meg, bizonyítja az egyik kőkereszték, mely a Korneuburgból Stockerauba vezető úton gróf Wilhelem Kreuzenstein nevé kastélyának közelében levő malom kertjében található. Ezen még olvasható a felírás, mely így hangzik: „Oh, keresztény, ha ezt a keresztet megnézed, úgy mondi szívedből dicsőretet az Istennek, ki nekünk Győr városát, mely negyvedfél évig a török birtokában volt, csel útján kilencvennyolcban ismét birtokunkba adta, hogy a töröktől annál biztosabban elhessünk.” A föllirat alatt ezímer látható, lombkoronából kinövő páva vagy más hasonló madárral. Ugy a föllirat, mint a ezímer is a kőkereszt hátulján ismétlődik. Lehetséges, hogy e kőkereszt azért állítottatott föl épp itt, mivel Kreuzenstein, ezéltt Hardegg-féle birtok volt és 1594-ben gróf Hardegg Ferdinánd adta át Győr várát a töröknek. Az 1595-ben június 16-án Bécsben kivégzett gróf tetemei azonban nem nyugosznak e helyen. Hasonló győri emlék látható a Brünnből Mödlingbe vezető úton is egy oszlopon, valamint egy öreg hástyan, Lajta-melletti Bruckon és hihetetlen még egyebütt is és talán érdemes lenne további kutatások tárgyává tenni.

(Egy japán miniszter házassága.) Hattori japán képviselő különös interpellációval állt elő minap a tokiói kamarában. Azt kérdezte, hogy a kormány mily állást foglal el Tanaka grófnak, a császári háztartás miniszterének szándékolt házasságával szemben. A miniszter ugyanis nagyon

megsértette a japán család- és erkölostörvényt azért, hogy oly leányt akar nőül venni, ki ötven évvel fiatalabb, mint ő. Ez a házasság már azért is nagyon furcsa lenne, mert a gróf halála esetén negyven éves fia a japán törvény értelmében holtig kénytelen lenne fiatal mostohaanyjáról gondoskodni. Az interpellációt nagy tetszéssel fogadták s a megtámadottnak egyetlen kollegája sem akarta védőszavát felemelni. Azt hiszik, hogy a miniszter le fog mondani. E házassági ügy annál kínosabb, mert a miniszter már egy éve viszonyt folytat az illető leánnyal.

(A feminizmus terjedése.) Froiesyban, Párisból két órányira fekvő városkában, ugyancsak nagyot haladt a feminizmus: nő az állomásfőnök, nő a levélhordó és asszony a borbély, de még a városi kézbesítő is a gyengébb nemhez tartozik. A véletlen emez összetalálkozásának alkalmából a „Lectures pour tous” című folyóirat érdekes cikkben számol be a nők munkabírásáról és rátermettségéről és végre is azt a véleményt szűri le, hogy nincsen olyan kemény és durva munka, a melyet a nő el nem bírna végezni. Párisban a női bérkocsisokon kívül, kik 8—10 frankot is megkeresnek naponta, vannak még olyan nők is, akik plakátok felragasztásával foglalkoznak. Bőrszijon huzzák maguk után a camion-t, az alacsony, négykerekű, kicsiny kizikocsit, amelyen rajta van a csirizes edény és benne a nagy kenőecset. Naponta nyolc óra hosszat dolgozik és ezért öt frankot kap. A Notre-Dame székesegyház harangjait az elhunyt harangozó felesége szolgáltatta meg minden nap. A bretagnei Sein-szigeten a férfiak kizárólag halászzal foglalkoznak; feleségeik végzik tehát helyettük a munkát és ők hordják ki az árukat a hajókból, ők szerzik be az épületfát és ők munkálják meg azt, hogy házat építsenek belőle. Champéryben, a kies svájci faluban, a nők készítik a sajtot és a stilszerűség kedvéért — nadrágot viselnek. Belgium és Németország több vidékén asszonyok hordják a vizet, kőmives és favágó munkát végeznek teljes megelégedésére a munkaadónak. Bemburgban legújában egy asszony kovászüzletet nyitott, ahol vígan patkolja a lovakat. Vannak nők, akik bányában pótolják a férfimunkást; Adlestoneban pedig női tüzoltók is vannak. Ugyancsak Nagybritanniában működik egy Ward nevű buvárnő; az Egyesült-Államok területén pedig több, mint ötmillió nő folytat különféle mesterséget, sőt még rendőrszolgálatra is alkalmazták a nőt.

tek, de már messzebb és ritkábban. Aztán megint esend. A gyári munkás felém fordította tüdővészttől sovány arcát és azt mondta:

— Ni, hogy lövöldöz...

Megfogtam a kezét és félrelöktem. De a tömeg még sűrűbben elállta az utamat. Láttam egyes embereknek a tarkóit, szakállait, széles hátait. Aztán hirtelen azt kiáltották:

— A kormányzó él!

— Megfogták azokat!

— Nem hallottam, hogy megfogták volna.

— Majd megfogják... hogyan fognak.

— Igen... nagyon elszaporodtak most azok a...

Késő este tértem haza. Csak arra emlékeztem, hogy a kormányzó élve maradt.

Augustus 6.

Ma azt írták az újságok, hogy „mikor a kormányzó kocsija befordult a Görbe-sikátorba, az utcán megjelent egy fiatalember az igazságügyminisztérium rendi-sapkájában; egyik kezében szalagokkal átkötözött iskátulya volt.

„Közlebb menve a kocsihoz, két kézzel fogta az iskátulyát és a kerék alá dobta. Fül-siketítő dörrénés keletkezett. Szerencsére a kormányzó sértetlen maradt. Felkelt segítség nélkül a földről, bement a legközelebbi ház kapuja alá s ott maradt mindaddig, míg a telefonon értesített őrség megjött. A kocsi nehé sebet kapott a fején, s mielőtt kórházba szállíthatták volna, meghalt. A tettes a merénylet után futásnak eredt. Az őrsége álló rendőr és egy titkos rendőrségi hajszoló üldözőbe vették. A tettes egy-egy revolverlövéllyel mind a két üldözőjét leterítette. A Posta-utcába befordulva el akart rejtőzni; az ott álló rendőr meg akarta fogni, de az is veszedelmes lövést kapott a hasába. A tettest a Posta-utcán egy rendőrtiszt állította meg a házmesterek segítségével. De a tettes két lövéssel két házmestert lelőve a 3-ik számú ház udvarán elbujt. A házat gyalogos és lovas rendőrök azonnal körülfozták; segítség-

gükre volt egy század oda sietett katonaság is. A ház átkutatásánál a tettest az udvar hátsó részében egy farakás mögött lelték meg. A felszólításra, hogy adja meg magát, lövésekkel felelt, melyek egyike halálosan találta az alezredest. Erre a tettesre sortüzet adtak. A tettes a farakás mögé bujva egy ideig revolverlövésekkel felelt, miközben egy katonára könnyű sebet kapott, egy altiszt pedig meghalt. A lövöldözés megszüntése után a farakás mögé behatolt katonák holtan találták meg a tettest; négy lövés érte, amelyek közül kettő feltétlenül halálos volt. A tettes mintegy huszonhat éves fiatalember, magas termetű, erős. Nem találtak nála semmiféle írást, csak két Browning-rendszerű revolvert a hozzá való töltényekkel.

„Személyazonosságának megállapítása iránt megtették a kellő lépéseket.”

Augustus 7.

Arccal lefelé fekszem forró párnámon. Virrad. Eppen most tetszik fel a hajnal.

Megint balsiker. Több, mint balsiker: szerencsétlenség. Le vagyunk verve. Persze: Fjodor megtette a tőle telhetőt. Talán eleresztette maga előtt a kocsit?

Nem sajnálom Fjodort, nem sajnálom még azt sem, hogy nem védhettem meg őt. No, megölhettem volna vagy őt rendőrt. Mit értem volna vele? De egyet sajnállok: nem tudtam, hogy a kormányzó két lépésnyire volt tőlem a kapu alatt. Bevárhattam volna, mig onnan kijön.

Nem utazunk el. Nem adjuk meg magunkat. Ha nem birunk vele elbánni az utcán, bemegyünk hozzá. Ő most nyugodt: örül a győztességének. Nem fél, nem őrizkedik. De eljön a mi napunk. S akkor — elvégeztetik!

Augustus 8.

Henrik azt mondja nekem:

— Zsorzs, mindennek vége!

Nekem arczomba szökik a vér.

— Hallgasson!

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Kedd, 1909. április 27-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

A kaméliás hölg

Dráma öt felvonásban. Írta: Dumas Sándor. Fordította: Szemere Atilla.

Személyek:

Duval Armand	Mihályfi
Duval Georges	Szacsavay
Rieux Gaston	Garamszeghy
Saint Gaudens	Gabányi
Gustave	Mészáros A.
Gray gróf	Horváth
Varville	Gyenes
Az orvos	Mészáros
Gauthier Margit	P. Márkus E.
Nichette	Várady A.
Prudence	Helvay L.

Kezdeté 1/2 8 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

A tanítónő.

Életpép három felvonásban. Írta: Brödy Sándor.

Személyek:

A tanítónő	Varsányi I.
Óreg Nagy István	Szerény
Ifj. Nagy István	Fenyvesi
A nagyszony	Heresztly H.
A four	Szilágyi
Tanító	Tihanyi
A kántor	Vendrey
Kántorkisasszony	Komlóssy I.
Kray Ida	Molnár A.
Kápián	Bárdi
Szoligabiro	Tapolczay
Járásorvos	Sarkadi
Törvénybíró	Balassa
Béla	Gyözö
Cigányprimás	Just
Cseléd	Kész R.

Kezdeté 1/2 8 óraker.

KIRALY SZÍNHÁZ.

A dollárkirályzó.

Operett 3 felvonásban. Zenéjét szerelte: Fall Leo. Szövegét írta: Wilner A. M. és Grünbaum F. Fordította: Farago Jenő.

Személyek:

Cauder	Németh
Alice, leánya	Petrás S.
Dick, a fia	Simai
Daisy	Otvös G.
Tom	Császár
Dénes Akos	Raskó
Schlick Hans báró	Dobos
Labinska Olga	Harmath L.
Miss Thomson	Oriey Fl.
James	Havy
Bill, szöfőr	Radó

Kezdeté 8 óraker.

APOLLO-PROJEKTOGRAF

Népszínház-utca 1-3. szám. Telefon 93-39.

A német trónörökös fogadtatása Bécsben, 1909. április hó 25-én. (Saját főlvetel.)

Az aranyérem. — Szilárd testek folyékonyvá tétele. — A fodrász bosszúja.

Kémkedés a szandzsákságban.

Viadra szánt bikák tenyésztése. — Az indiai buddhisták élete és szokásai. — Vivomesterek mérkőzése. — Az 1909. évi liverpooli nagy akadályverseny.

Kezdeté 6 óraker, vasár- és ünnepnapokon 4 óraker.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Preuse-Matzenauer Margit bucsu felléptével:

Carmen.

Dalmű 4 felvon. Zenéjét szerelte: Bizet. Szövegét Merimée Prosper beszélye után írta: Meilhac és Halévy L. Fordította: Abrányi Emil.

Személyek:

Don José	Környey
Escamillo	Szemere
Dancaire	Ney B.
Bomendado	Pichler
Zuniga	Kornai
Moras	Mihályi
Lillas Pastia	Zolnai
Carmen	Preuse M.
Micela	Bendiner H.
Frasquita	Payer M.
Mercedes	Beris M.

Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A Zöld Kakadu.

Vígjáték egy felvonásban. Írta: Schnitzler Arthur.

Személyek:

Emil de Cardigan	Vandoy
De Noreant	Császár
Albin de Tremoville	Tarnai
De Lausac	Fenyvesi
Séverine, neje	Mészáros G.
Rollin, költő	Z. Molnár
Prospera	Vágó
Henri	Csoitos
Balthasar	Thuróczy
Guillome	Körmeny
Scaevole	Dobi
Jules	Molnár
Etienne	Farago
Maurice	Czobor
Georgette	Toth I.
Nichette	Lorant I.
Filippa	Zala K.
Lucie	Báthory G.
Grassot	Papp
Lebret	Réthey
Grain	Ratkay
Rendőrbiztos	László Gy.

Utána:

Régi jó idők.

(WHEN KNIGTS WERE BOLD) Komédia 3 képmen. — Írta: Marlowe Charles. — Fordította: Salgó Ernő.

Személyek:

Sir Guy de Vere	Z. Molnár
Wittie	Papp
Barker	Körmeny
Widdicombe	Rátkay
Sir Brian	Sároci
Isaacson	Vágó
Pottlebery	Dobi
Waldgrawe báróné	Bera P.
Egginton Rowena	Báthory G.
Egginton Millicent	Toth I.
Egginton Marjorie	Lorant I.
Pottlebery Kata	Császár K.
Isaacson Sarah	Mészáros G.
Barker Alice	Zala K.
Hirnök	Thuróczy

Kezdeté 8 óraker.

UPANIA SZÍNHÁZ.

Az Ur Jézus.

Írta és felolvassa: Hock János.

Kezdeté 1/2 8 óraker.

FOLIES CAPRICE

Igazgató: LEITNER és KELETI Révay-utca 18. Főrendező: ROTT SÁNDOR

Telefon 14-22. Az előadás kezdete 1/2 9 óraker. 11 óraker. Ma: 11 óraker.

Mobilisirung

(A mozgósítás)

Bohózat. Írta: Satyr. Rendező: Trebitsch Sándor.

Ezt megelőzi 1/4 10 óraker:

A legszebb szörme kirakat

Bohózat. Írta: Faun. Rendező: Erdélyi Emil. Nappali pénztár d. e. 9-11-g és d. u. 3-6-g.

Az I-5 emeleti „Casino de Parisban” elsőrangú táncatrakciók. Kezdeté 1/2 12 óraker.

PARISIANA-ORFEUM

Szerecsen-utca, a m. kir. operával szemben.

Igazgató: FRIEDMANN A. Telefon 191-48.

Helyárak 2, 3, 4, 5 és 6 korona.

Csak rövid ideig Moto Baby

a villanybaba az érthe. AZ ELEVEN SZOBROK, tetlen technikai csoda. AZ ELEVEN SZOBROK, a csodaszép Lonna nővérek rövid vendégjátéka. A plasztika csodája. Az egész világon feltűntet keltettek. Még 18 szenzációs szám!! Előadás után a remek téli kertben kabaret, előkelő művészeknek közreműködésével. — Kétféle konyha.

— Pompás üvegsör — Jegyelővételt: 10-12-g, délután 3-9-g. — Előleges leintés. Az „Amerikai Park” nagyobbliwa, naponan átalektiva megnyílik május hó 1-én. Bérletjegyek a Parisiana pénztáránál kaphatók. A jegyek árát: Urak részére 12 kor., hölgyek és katonatisztek számára 8 korona.

Budapesti Cabaret BONBONNIÉRE

VI., Teréz-körút 28. — Telefon 52-86.

Minden este 9 1/2 óraker.

MEDGYASSZAY VILMA

vendégjátéka.

Dávid király párbajpöre. Birósági bohózat. Kormányváltás. Dr. Szalay József. — Conferencier.

Helyárak: 6, 4, és 2 korona. Bővebbet a plakátok.

Legmegbízhatóbb Román Oszkár

Angol FOGMÜTERME

Budapest, VII., Rákóczi-út 14. sz. I. em.

Munkálatai jószágát részleffizetési kedvezményvel is biztosítja.

Alkalmi vétel folytán kiárusítunk

Nagy selyem damast abrosz	darabját	1 frt 50 krért.
Nagy selyem damast szalvétát	—	— 30 „
Vászon női ingeket	—	— 1 „ 05 „
Csipke függönyöket	—	— párját 3 „ 30 „
Futo szőnyegeket	—	— méterjét — 35 „
Tavaszi divat kelméket 120 cm széles	—	— 68 „
Divat selymeket	—	— 85 „
Mosó delaineket	—	— 25 „
2 ágy és 1 asztal terítőt	—	— 50 „
20000 Jaquard szőnyeg újdonságot	—	— 5 „ 50 „

Rosenberg és Quitt

VI., Király-utca 32. sz., sarok üzlet. Alapított 1895. évben. 26698

Kalapkirály

Elsőrangú ural divat és kalapüzlet.

Panama kalapok 2 koronáért — felelőmulhatlan sikerrel készítettünk.

Előzős gondot fordítottunk műhelyünkben Hársfa-u. 33. női szalmakalapok átalakítására. Szives partfogásért esedezünk.

Osztermann és Stern kalapos-mester Szabott árak! Eskü-út 6. (Klotild-palota.)

SZÖRMEÁRUT

szőnyeget stb. nyári gondozásra elvállalunk.

DEÁK és HORVÁTH

Budapest, IV., Váci-utca 13.

MARGIT GYÓGY-FORRÁS

(Beregmegey)

a gyomor, belek, hughólyag, s különösen a légzőszervek hurutos bántalmainál igen jó hatású még akkor is ha vérzések esete forog fenn

Megrendelhető: Édeskuty L.-nél Budapesten és a forrás kezelőegységénél Munkácsen.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22

Ma és minden este 8 óraker a kolosszális sikerű aprillisi műsor utolsó hete

Premiér! Szenzációs bohózat! Premiér!

A vörös május.

25-ik előadás: Ágyról-ágyra! 50-ik előadás: Julcsa ugy van!

Utolsó föllépés a KIORY költőtanács csoportnak, Dolly Doll berlini szubretnek, La Jolie Fontéc-nek mezidabos kékvokáljával

Varjas Antal 10 más attrakció So'ti Hermin szenzációs kupléi. Rác Laczi utanzata

Május 1-től a A BÉCSI „HÖLLE” teljes társulat kezdődőleg a A BÉCSI „HÖLLE” vendégzerepel. Mela Mars, Rudolf Österreicher, Laszky A. Béla

Vasárnap, május 2-án, d. u. fél 4 óraker mérsékelt helyárakkal a HÖLLE vendégjátéka.

Jegy váltható elővételi díj nélkül a Royal-Orfeum nappali pénztáránál, d. e. 10-2-g d. u. 3-6-g. A téli kert tükörműben éjfélkor Trianon és Grand - Cabaret. — Új táncatrakciók. Czigányzene reggeli 5 óráig.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-út 63. sz. Telefon 54-22.

Naponta előadás.

Május 1-én, szombaton: A székes-fővárosi államrendőrség nyugdíjpótló és segélyező egyesülete javára fényes műsoru előadás.

Május 2-án, vasárnap, a szezon utolsó előadás.

A társulat jutalomestélye.

Szenzációs számok! Kétféle műsor!

Budapest-Nagymaros

Jelenetek egy vasúti kupéban, írták: Glinger és Tausig, ford. Steinhardt.

A remek téli kertben reggeli tánc és zene — Elsőrendű attrakciók — Belépő-díj nincs. Jegyek: 9-12-g és 3-6-g Rákóczi-út 63. sz. és özv Kontiné dohánykülönlegességi áruházában, Andrassy-út 29.

Baumann-Album

(10 kuplé) zongorára és énekre (postaköltség 45 f.) 3 kor.

A legújabb 101 magyar dal, „Nádor”-kiadás 2-ik kötetje zongorára és énekre (postaköltség 55 f.) 3 kor.

Mindkettő egyszerre rendelve 6.55 kor. Szétküldés utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése ellenében.

Nádor Kálmán zeneműkiadó

Budapest, IV., Károly-körút 8. sz.

CIMBALMOK,

legújabb szabadalmazott acél belső szerkezettel, melynek hangja, hangtartása rendkívül jónak bizonyult, részlettelre is legmesszebbmenő jótállással kaphatók. Fenngrófok, gramofonok, hegedők, fuvolák, cit-rák, okarinák stb. olcsón legjobbak. Kétféle elismert jó munkáért.

Árjegyséket ingyen küld

Mogyoróssy Gyula

m. kir. szabadalm. hangszergyára

Bpest, VIII., Rákóczi-út 7L

Telefon 58-20.

A már 34 év óta a kerékpárvilágot uraló eredeti angol

Holland Premier és The Champion

kerékpárokat dupla harang-csapágyval és szabadonfutóval, 3 évi jótállással, minden árfeletetés nélkül szigorúan az eredeti gyári áron havi 12 és 15 koronás részletre adjuk és

kerékpár-alkatrészeket

egész világon létező összes kerékpárhoz külső és belső gumikat, csengőket, lámpákat, pedálokat, láncokat, kocsuzsákat és cseszeket óriási forgalmunk következtében mélyen leszállított nagyban 30% árleszállítással szállítunk vidék-eredeti gyári áron is bármely

LÁNG JAKAB és FIA

kerékpár és alkatrész nagykereskedők

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Fióküzletek: Baross-tér 4. és Budán, II., Margit-körút 6. sz.

Nagy árjegyzékünk 1000 képpel kerékpár és alkatrészekről ingyen és bérmentve.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. WALDMANN IMRE, igazgató.

Na és mindennap

: A nap hőse :

Conchas

róla beszél az egész város!

16 egyéb attrakció!!

Az előadás kezdete 8 óraker.

Jegyelővételt 10-1 és 3-6 óráig.

Telefon 93-36.

A nm. v. és köz. miniszter elismerő leiratával kitüntetve

Dr. Batizfalvy I. Z. főváros legelső

FOGORVOSI INTEZETE

áthelyezve: Károly-körút 3. sz. alá.

Fájós fogak meggyógyítása Tartós fogtömések, Foghuzások (átültetésben is.) Jótállás mellett mérsékelt szabott áron. Vidékiek félnap alatt megkapják műfogalkat.

Szájpadlás nélküli műfogak aranyhidak, koronák, Jól használható fogszorok elkészítése és behelyezése.

Vörös a keze

nagyon sok nőnek és férfinak.

Miért?

Mert mindent használt és próbált csak elfelejtkezett mosdani

DIANA

szappannal

holott be van bizonyítva, hogy a Diana-szappan tartalmazza a legfinomabb lanolint, epét és mézet. Ez a három szer együtt a legelső bőrápoló, bőrfinomító, bőrfehéritő, bőrszépítő, bőrlágyító. Ma már úgy elterjedt a Diana-szappan használata, hogy akinek vörös, érdes keze, vörös, érdes arca van, tudják rögtön, hogy Diana-szappannal nem mosakszik.

Berlinben, Párisban, Londonban, Hamburgban, Frankfurtban, szóval a nagy városokban ma már kevés vörös arcú, vörös kezű és vörös orru embereket lehet látni, mert a nagyvárosiak ismerik a Diana-szappan fenomenális hatását. Az utolsó években kezdik a vidéki hölgyek és urak is rendelni a Diana-szappant és Diana-crémét.

Tisztelt uram! Ezelőtt három hónappal fivérem Budapestben volt és hozott gyógytárából egy Diana-crémot, egy Diana-szappant és egy Diana-pudert. Mintán az itteni gyógyszertárakban nem kapható, kérem forduló postával küldeni az itt mellékelt 20 rubelért egy Diana-szappant és egy Diana-pudert rózsaszínűt küldeni. A hatás mindenkit meglepett, mert szeplője és pattanása mindnyájunknak elmúlt. A pudere különösen kitűnő. Pontos szállítást kér igaz tisztelettel.

Pétevár, 1909. február 15.

Paulina Dubova mérnök neje

Tisztelt gyógyszerész ur! Szíveskedjék 5 dollár értékű megfelelő Diana-szappant és Diana-pudert fehéret azonnal szállítani. Ugy tessék küldeni, hogy a portó is az 5 dollárba foglaltassék. Egy szomszédunk hozta magával és nem győzzük eléggé csodálni, hogy az a nő mennyire megszépült. Kezei is oly fehérek lettek, pedig mindig vörös volt. Várom a küldeményt minél előbb.

Cleveland, Amerika.

Teljes tisztelettel

András Szabó.

A Diana-puder teljesen ártalmatlan, az arcon gyönyörűen és egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan, nagyon kellemes és gyenge illattal bír, éppen ezért nemcsak hölgyek, hanem urak is használják.

Egy üvegtégely Diana-crém (nappali és éjjeli használatra) 1 kor. 50

Egy üvegtégely Diana-crém (csak éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.

Egy nagy darab Diana-szappan 1 kor. 50 fill.

Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsaszín vagy sárga színben) 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógytárakban, drogeriákban és parfümeriákban. A ki nem tudja saját helyiségében beszerezni, az rendelje meg a központból:

Erényi Béla gyógyszerész

Budapest, Károly-körút 5. sz.

(A legkisebb megrendelés is fordulópostával utánvétellel csakösszítetik.)

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság.

A részvényes urak ezennel meghívtnak a folyó évi május 29-én, szombaton, d. e. 10 órakor Bécsben, I., Eschenbachgasse 9. alatt (az osztrák mérnök- és műépítész-egylet termében) megtartandó

60-dik közgyűlésre.

Napirend:

1. Az évi jelentés felolvasása;
2. az 1908. évi zárszámadás feletti határozathozatal;
3. az igazgató-tanács részbeni megújítása;
4. a számvizsgálók megválasztása;
5. az elsőbbségi gondokkal kötendő egyezmény jóváhagyása.

Az alapszabályok 22. cikke szerint a közgyűlésben csakis azon részvényesek vehetnek részt, kik legalább 40 részvénynyel bírnak s ezeket legkésőbb 14 nappal a közgyűlés megtartása előtt az alantabb megjelölt pénztárak valamelyikénél letéteményezték é. p.:

Bécsben a cs. kir. szab. osztrák kereskedelmi és iparhitelintézetnél; Rothschild S. M. urnál; a cs. kir. szab. általános osztrák földhitelintézetnél és a társasági számvéviségnél, a déli vaspálya udvaron (igazgatósági épület).

Budapesten a magyar általános hitelbanknál;

Triestben a cs. kir. szab. osztrák kereskedelmi és iparhitelintézet fiókjánál;

M. M. Frankfurtban a Disconto-társaság igazgatóságánál;

Berlinben Bleichröder S. urnál; a Disconto-társaság igazgatóságánál és Mendelssohn és társa urnál.

Hamburgban Behrens L. és fia urnál és Warburg M. M. és társa urnál;

A letéteményezett részvények helyett letéti jegyek és igazolványok szolgáltatnak ki, mely utóbbiak a közgyűlésen való megjelenésre jogosítanak.

Távollevő részvényesek írásbeli meghatalmazás útján más, a közgyűlésen részvételre jogosított részvényes által képviselhetetik magukat. (23. cikk.)

Képviseltes esetén az igazolási jegyen előnyomott meghatalmazás kitöltendő, a meghatalmazó által sajátkezűleg aláírandó s legkésőbb folyó évi május hó 21-én a társasági számvéviségnél Bécsben (déli vaspálya-udvar) felmutatandó. Végül megjegyeztetik, hogy az alapszabályok 25-ik cikke szerint egy részvényes sem egyesíthet magában 10 szavazatnál többet saját joga alapján, avagy 20 szavazatnál többet saját joga alapján és mint más szavazatjogosult részvényesek meghatalmazottja.

Bécs, 1909. április hóban.

(Utánnyomás nem díjazatik.)

Az igazgató-tanács.

:: Tessék mutatványszámot ::

kérni:

Az Új Időkből.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap.
Szerkeszti: **Herzog Ferencz.**
Előfizetési ára negyedévre 4 korona. Kiadóhivatal:
Budapesten, VI., Andrassy-ut 10.

A Magyar Lányokból

Képes hetilap, fiatal lányok számára.
Szerkeszti: **Tutsek Anna.**
Előfizetési ára negyedévre 3 korona. Kiadóhivatal:
Budapesten, VI., Andrassy-ut 10.

Az Én Ujságomból.

Képes hetilap gyermekek számára.
Szerkeszti: **Pósa Lajos.**
Előfizetési ára negyedévre 2 kor. 50 fill. Kiadóhivatal:
Budapesten, VI., Andrassy-ut 10.

Telefon 64-20.

EDISON

Mozgófénykép Vállalat
VI., Nagymező-utca 21.

Első előadás hétköznap d. u. 5 órakor.
Vasár- és ünnepnapokon d. u. 3 órakor.
Utolsó előadás kedde 11 órakor.

Szenzációs újmanság!

Műsoron kívül: pártatlan hadsereg és zenés mozgófénykép a világ legelsőrangú művészei közreműködésével.

Minden órában változó műsor.

Helyárak:
Főhely 1 K., I. hely 50 fill., II. hely 40 fill., III. hely 20 fill., Gyermekeknek félár.

Mozgófénykép-vállalat tulajdonosok figyelmébe

Megjelent 100.000 méter újmanságot tartalmazó legújabb kép- (film) árjegyzékünk. Kívánatra ingyen és bérmentve.
Telefon 64-20.

Pontos és legjobb órák

5 ÉVI JÓTÁLLÁS
MELLETT :: ::

részletfizetésre is.

Javitásokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok.

Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN

műorás

Budapest, Erzsébet-körút 29.

Magyar ember csak magyar ásványvizet igyek!

Magyar ásványviz

forgalmi és kiviteli részvénytársaság ■ ■ ■ Budapest, V., Báthory-utca 5. szám.

Kizárólag természetes

magyar ásványgyógyvizet hozunk forgalomba.

Egy liter víz ára palackcsere mellett:

Borszéki Beldissar idült gyomorhaj ellen 34 all.	Baross, vesebaj ellen 28 all.	Horgász, étvágygerjesztő 28 all.
Borszéki Fókut, az ásványvizek királya kőszvény ellen 28	Borhegyi, hughyajtó 28	Kászoni fókut (Salutaris) jod és lithium tartalmu 28
Borszéki Kossuth vérszegénység ellen 28	Boholti, üdítő víz 28	Répaty, égvényes ásványviz 34
Podéki Matild, alkális savanyúviz 28	Előpaty, sárgaság ellen 34	Széky-Selters, idült gyomorhajok ellen 28
	Folszerkosi Maria, légesóhurut ellen 28	Sztojka, cukorbetegség ellen 34
	Hargitaligeti, üdítő ital 28	

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a

természetes ásványviz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

Tíz palackot már hazhoz szállítunk!

BAD HALL

Felső Auszria. Legrégibb elsőrangú Jód-láptüro.

Idény: május 1-től augusztus 31-ig.

Fényterápiás fürdők és legmodernebb gyógyhatások, massage, hidegvíz-gyógyintézet, elektromos fény- és kétkabinos fürdők, legújabb rendszerű inhaláció. Pompás fekvés az alpesek előhegyei között, terjedelmes park, színház, gyógyzene, koncertek, balok, elegáns szállodák és magánlakások. Pensió felnőtteknek és gyermekeknek. A Krems-thali és Steyerthali vasutak állomása. Bécsből via Steyer v. Lina közvetlen kocsik, 6 óra, Passau és Salzburgból, via Wels-Unterrohr 3 1/2 óra alatt elérhető. Felvilágosítást és prospectust küld az Országos Gyógyintézetek Kezelősege, Bad Hall Dr. GERETEL sanatoriuma. Telen is nyitva.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett garde tapasztalatai alapján, melyeket a kórház ügyszervi és bújakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

DR. FABINYI

specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

nemi betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphillist és önfertőzésből támadt idegbajokat.)

Meglepő az eredmény férfiaknál még öregebb egyéneknek is.

Biztos siker esetén a honorárium utólag is fizethető. Üvegekre díjazást vállal. Kivánatra gyógyszeres.

Rendelés: délután 9-3-ig, este 6-8-ig.

Budapest, Rákóczi-ut 8/A. szám.

(Ajánlás, a Pannónia szállóval szemben.)
Aposztházai bejárati. — Külön várószobák.

Ezen szabadalmazott ágy tömörreszekkel, rézdiszszel, erős aczélsodronybetéttel 32 kor.

Réz függönyrudak, teljes készlet 4.50 K.
Rézagy sodronybetéttel 80 K. Rézagy-csiszolás és javítás 17 K. Vaskeretes ágybetét, erős minőségű 11.50 K. Fakeretű 7.50 K. Kárpitozott matracok minden kivitelben. Vas- és rézbutorokat legolcsóbban szállít.

PROHÁSZKA JÁNOS gyáros
VI., Grót Zichy Jenő-u. 46.
(Volt Uj-utca.)

„STEYR” fegyverteljesítő.
Model 1909.
Az Osztr. Fegyver-gyár (Steyr) precíziós gyártmánya. Kapható minden fegyverzetben és puska-művés-nél.

Akar Ön kitünő fényképet?

Akar Ön ezen fényképnek a készítője lenni?

Ha igen, úgy siessen megrendelni az alábbi megrendelési íven

AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED B. T.
oég fényképészeti-osztályában

az itt képen látható **Reform-Minimum** kamarát.

A Reform-Minimum-kamara a létező legkételesebb, legmodernebb és legvkonyabb kamara. Ezen modell méretei a megengedhető legkisebb fokra vannak redukálva. A kamara el van látva magas és szélességi irányban eltolható objektívvel, forgatható fűkörkeresővel, vízszintmérővel, kettős kihuzattal a hátsó lencse önálló használata céljából. A legfinomabb kivitel, bőrdalfalak, a futóalj feketére fényezve, fémrészek nikkelezve, elsőrendű hőráthuzat. Az objektívek F:5,5 fényerősségig alkalmazhatók.

A Reform-Minimum-Kamara Árai Unikum-zárral beleértve három fémkazettát tokban:

9 × 12 cm	13 × 18 cm
Ár havi részlet	Ár havi részlet
120.— 6.— 185.— 9.—	165.— 8.50 225.— 11.50
korona	

127b. Finom Rapid-aplanáttal
129b. Rietzschei-anasztigmáttal F/8 F = 120 mm

Megrendelési ív. Aufrecht és Goldschmied b. t. cégnél Budapest, VII. ker., Rákóczi-ut 30. szám.

Ezennel megrendelem Reform-Minimum-kamara 9 × 12 — 13 × 18 cm. nagyságban kor. árban, fizetendő kor. havi részletekben 19... tól kezdve Budapestben Aufrecht és Goldschmied B. T. cégnél. A csomagolási és szállítási költségeket, illetve, ha a megrendelt áru egyenesen a gyárból küldetik, a vámköltségeket is magam viselem. Három havi részlet elmulasztása a teljes vételárt eredékessé teszi.

Lakhely: _____ Kelet: _____
Név és foglalkozás: _____
Nagy Répes árjegyzék ingyen és bérmentve. E.

Legjobb likőrök és rum készíthető kivonatsímmal. Egy üveg ára 60 allér. 10 üveget 6 koronáért bérmentve küldök. Árjegyzéket kívánatra. Bóthy Béla gyógyszerész Békés-Ósaba. 27180

KWIZDA-FÉLE FLUID

Rég bevált aromikus becsúszós az inak és izmok erősítésére és edzésére. Turisták, kerékpározók, vadászok és lovasok által sikeresen használva elő- és utóerősítésre nagyobb túrák után.

Egész üveg ára K 2.—
Fél üveg K 1.20
Kwizda-féle Fluid
Valódián kapható a gyógyszerárakban. — Főraktár: Tóth József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12., Andrássy-u. 26.

GAEDICKE

szerencsése elérhetetlen!

Rövid időn belül már négyszer voltunk ama kellemes helyzetben, hogy t. ügyfelainknak a legnagyobb nyereményt állítottuk ki és pedig:

- 400.000 koronát nyert 11119. számú 4/4
- 400.000 koronát nyert 19409. számú 3/8
- 400.000 koronát nyert 28916. számú 4/4
- 400.000 koronát nyert 33464. számú 3/8

sorsjegy és a most befejezett 23. sorsjátéknál a sok nagy nyereményeken kívül ötödször nyerték gyűjtődénk szerencsés vevői

a legnagyobb főnyereményt
400.000 koronát
a 66614. számú 3/8 sorsjegyre.

Utalva szerencsegyűjtődénk ezen egyedül álló nyereményeredményére, ajánlunk a 24-ik sorsjáték

május 19. és 21-iki huzására

egész fél negyed nyolcad sorsjegyet 12.— 6.— 3.— 1.50 K-ért

Befizelési lap ingyen!

GAEDICKE

bankház
Budapest, Kossuth Lajos-utca 11. sz.

KISS szerencsésje NAGY

Szorgalom, munka, leleményesség és takarékoság hosszú idő alatt segít pénzhez, de gyorsan, váratlanul nagy vagyona szert tenni csakis nagy szerencse, nagyobb nyereség útján lehet. Ezért vesz a legtöbb ember sorsjegyet, mert ezáltal **állandóan reménye van**, gyorsan meggazdagodni.

Különösen a magy. kir. szab. osztálysorsjegyek kedveltek mindenütt, mert a kibocsátott 110.000 sorsjegy közül 55000 nyer, tehát **biztosan minden második sorsjegy. A nyereségeségek páratlanok**, nincs a világon sorsjáték-tervezet, mely ily szolid és kedvező volna.

Ugy a kibocsátásnál mint a húzásnál a m. kir. kormány gyakorolja a felügyeletet és ellenőrzést, ez az oka, hogy a közönség **teljes bizalommal van** az osztálysorsjegyek iránt.

A szerencse kiszámíthatatlan! Véletlentől függ sok ember boldogsága! Mindenkinek életében voltak és vannak pillanatok, mikor szerencsésjét, boldogságát megállapíthatná! Talán az itt közölt névsorban levő saját **neve**, vagy más önnek kedves név melletti sorsjegyszám egy nagyobb nyereséggel lesz kihúzva már a legközelebbi húzásokon.

Jegyzék

a XXIV. magy. kir. szabad osztálysorsjáték 55.000 nyereségeiről, mely a 110.000 sorsjegy közül ki lesz sorsolva 6 hónap alatt.

Legnagyobb nyereség
1.000.000 korona
(Egy millió korona).

	Korona
1 jutalomdíj	600000
1 nyereség	400000
1 „ á	200000
2 „ „	100000
1 „ „	90000
2 „ „	80000
1 „ „	70000
2 „ „	60000
1 „ „	50000
1 „ „	40000
5 „ „	30000
3 „ „	25000
8 „ „	20000
8 „ „	15000
36 „ „	10000
67 „ „	5000
3 „ „	3000
437 „ „	2000
803 „ „	1000
1528 „ „	500
140 „ „	300
34450 „ „	200
4850 „ „	170
4850 „ „	130
100 „ „	100
4350 „ „	80
3350 „ „	40
55000 nyer. és jutalom	H 14.459.000

Kísérlelje meg szerencsésjét nálunk, mert

KISS szerencsésje NAGY! KISS KÁROLY ÉS TÁRSA

bank részvénytársaság, a magy. kir. szabadalm. osztálysorsjáték főelárusítóhelye.
Központ: Kossuth Lajos-utca 13. Fiók-üzletek: Rákóczi-ut 55.

Hogy hívják?

Ezen szerencsészsámok csakis nálunk kaphatók:

Adél	73215	Cristian	56393	Ferdinand	54742	Izor	100983	Manó	2310	Róland	100058
Adolf	8522	Cornélia	106930	Ferenc	22163	Izsó	40591	Marcell	2403	Rozália	30669
Adorján	97473	Constant	29643	Flóra	102148	Jakab	90688	Margit	102701	Rozina	50455
Adrienne	57507	Clement	4406	Flórián	21375	Janka	108386	Mária	50603	Rudolf	106038
Ágnes	40640	Clarissa	103018	Flóris	73313	János	27394	Mariska	102157	Salamon	44717
Agost	102215	Cézár	80133	Fodor	108104	Jenő	8300	Márk	20068	Sámson	22250
Agoston	8355	Cecilia	13231	Franciska	50551	Jónás	31295	Magdolna	29845	Sámuel	21526
Ákos	23141	Carolina	107657	Frida	90806	Jónás	107460	Márton	56956	Sándor	102278
Aladár	87360	Camilla	8389	Frigyes	82604	Józsa	96055	Máté	101132	Sarolta	19111
Alajos	96069	Dániel	17026	Gábor	22965	József	65972	Malvin	27181	Sebestyén	81210
Albert	92649	Dávid	60099	Gabriel	75018	Judith	34618	Matild	36673	Simon	106059
Alfonz	95016	Demeter	51484	Gáspár	23148	Julia	107239	Mátyás	48170	Stefánia	27117
Alfréd	102105	Demjén	90755	Gedeon	75001	Julliska	67629	Melinda	106172	Szaniszló	90314
Alice	684	Dénes	57543	Gergely	48149	Kálmán	102770	Menyhért	27106	Szerényes	102160
Amália	82105	Dezso	33803	Gertrud	38892	Kamill	9810	Mici	72796	Szidónia	3241
Ambrus	63453	Domokos	91301	Géza	63458	Károly	78187	Mihály	107474	Szilárd	32465
Andor	94220	Dóra	58562	Gida	108303	Kázmér	16604	Miklós	89620	Tamás	58104
András	96578	Dorottya	102136	Gizella	14742	Katalin	90801	Miksa	73375	Taszió	10105
Anna	91345	Döme	90726	Gottfried	90712	Kelemen	13672	Milán	60076	Teofil	70476
Antal	58138	Dömötör	107461	Gusztáv	13275	Klára	90847	Mór	106170	Teodor	102487
Antónia	90710	Eberhard	21058	Gyula	107027	Klára	90847	Náci	19759	Teréz	196038
Aranka	37469	Edith	108381	Gyuri	102230	Konrad	54793	Nándor	79339	Terka	29431
Armin	78233	Ede	73330	Hedvig	94222	Kornélia	90689	Natalia	102711	Tihamér	88377
Arnold	95022	Eduard	80854	Heléna	95017	Kornél	108384	Náthán	33816	Tibor	102109
Aron	20551	Elek	78235	Henrik	107245	Krisztina	102271	Nelli	64248	Titusz	60983
Árpád	78229	Elemér	57211	Hermann	8102	Lajos	91000	Nesztli	50456	Tivadar	50574
Arthur	6454	Eleonóra	83813	Hermanina	37781	László	81046	Netti	616	Tóbiás	107282
Attila	65958	Eliás	439	Hubert	102133	Lázár	107683	Nina	108073	Tódor	27370
Augusztá	8216	Ella	79331	Huzó	106154	Lénárd	21507	Olga	67635	Ulrik	60134
Aurél	94224	Elvira	107155	Ibolyka	98963	Lenárd	21507	Olivér	83807	Urban	106787
Salázs	13623	Elza	12717	Ida	29749	Lenke	24195	Orbán	102101	Valentin	90664
Bálint	78224	Emanuel	37781	Ignác	66918	Leó	107476	Oszkár	103024	Valéria	34083
Bandi	39757	Emil	4220	Ilika	2340	Laura	32051	Ottó	23121	Vendel	107549
Barnabás	102104	Emilia	65052	Ilés	21354	Leontin	98963	Ödön	94283	Verona	106107
Beatrix	38900	Emma	107244	Ilma	13643	Leonora	39743	Ottó	79323	Vidor	86841
Béla	8274	Endre	74130	Imre	102235	Lidia	75009	Pál	10 986	Viktor	90545
Benedek	4205	Erna	95346	Iren	17012	Lina	102114	Paula	73386	Viktória	41625
Benjamin	108108	Ernestin	13163	Irma	8391	Livia	8224	Péter	74134	Vilma	87536
Bernát	22211	Ernő	79841	István	487	Loránd	45192	Piroska	9812	Vilmos	107175
Berta	60111	Ervin	71111	Iván	90672	Lipót	56073	Pista	20956	Vince	67684
Bertalan	14769	Erzsébet	68002	Ivor	32068	Lőrinc	94904	Pongrác	67698	Walter	24799
Bertold	34233	Etel	107250	Izabella	39493	Lucia	10174	Rafael	107497	Wladimir	3138
Blanka	479	Eugénia	107479			Ludmilla	99067	Ráchel	54402	Zoltán	79344
Bódog	88059	Eva	9807			Lukács	60121	Regina	73317	Zseni	67625
Boldizsár	102195	Fabián	37783			Ludvig	102745	René	51335	Zsigmond	102223
Borbála	8357	Fanni	39442			Lujza	17041	Rezső	24782	Zsófia	170484
Boriska	95346	Felicja	29482			Magda	90538	Richard	50474	Zsuzsanna	107484
Böske	93671	Félix	37790					Róbert	21051		

A szives megrendeléseket postafordultával kérjük, hogy a kívánt számot időközben el ne adjuk!

Az I. osztály sorsjegyek

árai:

Nyolczad	1.50 korona
Negyed	3.—
Fél	6.—
Egész	12.—

húzása:

május 19-én és 21-én.

MEGRENDELÉS.

RISS KÁROLY és TÁRSA bank részv.-társ
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13.

Sziveskedjék nekem a XXIV. sorsjáték I. osztályára a..... sorsjegyet, hivatalos tervet és húzás után hivatalos nyereségjegyzéket küldeni.

A sorsjegy árát: — mellékeve bányegyekben küldöm.
egyidejűleg postabélyegben küldöm.
kérnem azazvételtem.
(A meg nem felső díjat sziveskedjék átvisszani.)

Pontos Név:
cim : Lakhely, utca, házszám:
Utolsó posta, (megye)

E hirdetsi rovatban minden szö egyszerű beiktatása közönséges petít betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetsi rovatban minden szö egyszerű beiktatása közönséges petít betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények

Használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Balvány-utca 6-C. 28

Idei cukor-borsót, fejes salátát, sponót, hójnapos retket, zöldhagymát, új burgonyát postakosaranként 3 koronáért, ismételőknak árengedményrel szállít Szabó G. Csongrádról.

Szólo spárgát,

csukorborsót, sponót, új burgonyát, fejes-salátát, hónapos retket, zöldhagymát postakosaranként 3 koronáért, ismételőknak árengedményrel szállít Gyümölcskivitel Csongrádról.

Fajborokat

felelősség mellett lefejtvé, kölcsön hordóban hektoliterjét 32 koronával szállít Gyümölcskivitel Csongrádról.

Kosarakat

gyümölcs és zöldség szállítására minden nagyságban szállít Gyümölcskivitel Csongrádról. 27286

Pénzt azonnal

butorra, zongorára, kosáikra, varrógépekre, kerékpárokra, kereskedelmi cikkekre, melyeket utólagos díjfellettel legutóbban bizományba beraktározunk. **Tauber Armin és Társa, kizárólagosan csak VII., Baross-tér 18. Telefon 97-86.**

Gyümölcsfa-

díszfa- és rózsá-árjegyzékekkel ingyen szolgál Weber falkolaja Békás, Webergeren, (Budapest mellett.) 27041

Szólooltványok,

legkiválóbb bor- és esemege-fajokból, teljes szavatosság mellett kaphatók. **Fülöp Sándor** szólobirtokosnál Gyöngyös. 27334

20,000 rózsafa

magasztorsú kapható **Novák János** szóloletelepén Székelyhid Árjegyzék bérmentve.

Asztalások

új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegelet” szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46.

Jó és olcsó

nyaraló és üdülőhely: **Lőcse** szab. kir. városa, Szepesvármegye székhelye; 573 méter magasán a tenger színe fölött, a városban és a város körül szép sétányok, 1-2 kilométernyire fenyőerdőkkel környezve, teljesen portalan, ózonos levegővel; kitűnő forrásvíz-vezetékekkel, villamos világítással, kikövezett és csatornás utcákkal és kertekkel; **jó és olcsó** élelmezéssel, könnyű közlekedéssel, kellemes szórakoztatás és kiránduló-szomszédhelyekkel. Az odautazás és ott elszállásolás körülményeiről tüzetes felvilágosításokkal szivesen szolgál a város rendőrkapitánya.

Pénzszekrények

és amerikai irodabútorok, használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít **Hirsch és Társa** Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 19. sz.

Ajtók és ablakok

régi és új vasredőnyök teljes vasalással. **Kapuvás rácsosatok, kertkerítések, keramitlapok, kehlheimi lapok** olcsón kaphatók **Kelemen Mór** épület-bontos vállalkozónál Budapest, Nádor-u. 72-74. Fiók-üzlet Visegrádi-u. 27.

Brilliantot,

aranyat, ezüstöt, ékszert és régiséget veszek és eladok. **Kertész ékszerész** Budapest, VII., Király-utca 85. szám. — Telefonszám 95-48. —

Kisrendővadász

Singer női varrógép 27 forintért karika-hajtót 40 forintért. **centralbont** 45 forintért, iparosgépeket igen olcsón 5 évi jótállással szállítok, vidékre árjegyzék ingyen. **Krausz Henrik** varrógépgyári raktára Budapest, IV. Veress Pálné-u. 40. földsz. 6. Víztorlatóknak árengedm.

Vasbutor.

Rézagy 35 ft, gyermek-ágy 11, öszecsukható vas-ágy 5, ágybetét vaskeretű 5.50, fakeretű 3.50, rézgarnis 2.50. Öszecsukható tábori ágy acélsodronnyal 8.—, sodronnyon kerítést, vaskaput legolcsóbban szállít **Hicker Gy.** gyára Holló-utca 3/E. Telefon 22-66. 26975

Ingóságokat

értékesítő és beraktározó vállalat **Rákóczi-ut 19.** bejárat a Szentkirályi utcából. **Közpénzelőleggel** beraktároz bármilyen ingóságokat, berendezéseket mintaszéri raktárba csekély díjazásért értékesítés céljából vagy anélkül. Telefon 110-08. 9984

Parlamentari

gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíróiskola. Díjtalan gépírási-oktatás, magyar, német fogalmazás. **Kereskedelmi akadémiái tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Ivan 1908-ban.** Biztos állásközvetítés. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a **Gabelsberger** szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Czimre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépekről és más hirdetésünket utánzó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. **Berakások** egész napon át. 28044

Jogi,

politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államszámvetelési államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: **Dr. Kállay Zoltán jogi szemináriuma.** Bpest, IV., Magyar-utca 3., III., em. 6. (ezelőtt VI., Rózsá-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel. 661

Pénzelőleggel

beraktározunk bizományba bútor, varrógépet, kerékpárt, kereskedelmi cikkeket utólagos díjfellettel száraz raktárainkba

Szendró Sándor és Társai VII., Dobány-utca 43. sz., Telefonszám 105-94.

Stenográfia

Rákóczi-ut 60. sz. Magyar, német gyorsírási-oktatás. Ingyenes gépírási-tanítás az összes rendszerű írógépeken. A „Stenográfia” Országos Gabelsberger gyorsíró- és gépíró-iskolában havonta új magyar, német gyorsírási, gépírási, kereskedelmi és sokszorosítási tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. **Okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai rendes tanárok.** Az intézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindennemű írás és diszunkció elkészítését és sokszorosítását. A „Kalligrafia” széprási osztályában fényesen bevált gyakorlati módszer következtében minden esetben sikeres szepírási-oktatás. **Mérsekelt tandíj.** Beiratások naponta kizárólag **Rákóczi-ut 60. I. em.** **Nem tévesztendő össze** hasonló hangzású iskolákkal. **Kérjen tájékoztatót.** 200

Fényképezőgép

ritka kedvező alkalmi vétel részben arverésből és más alkalmi vételéből eredő jó fényképezőgépek kaphatók már 5 forinttól felj. **Görz, Zeiss, Busch, Voigtlander, Souter** és más anastigmatos fényképezőgép is igen olcsón. Ugyanitt **Gramofon koncert-beosztológép**, erős és szép hanggal, lemezekkel együtt potom olcsón továbbá finom valaszfégyver és egyéb más tárgy, alkalmi vétel árban eladók **Radó-nál** Egyetem-tér 5. (nem Egyetem-utca) Mindent veszek, eladok és becserelek.

Klattai

óriási és dísz szegfűk
Kerti szegfű — K 2.50
Dísz-szegfű — K 5.—
Óriási szegfű — K 8.—
Dísz virágok — K 16.—
Amerikai remontans szegfűk.
Modern óriási virágú ajdonságok — K 15.—
Angol prima nagyvirágú pelargonium új fajták — K 5.—
újabb fajták — K 7.—
legújabb fajták — K 10.—
10 darabonként.
Czim:
Rosarium in Zámleku bei Klattau (Böhmen.)
Katalogus ingyen.

Rekedtség

biztos és kellemes orvos-sága a Réthy-féle cukorka, 60 fillérért mindenütt kapható. 26796

CSIZ

a kontinensen a legelősebb Jód brom gyógyfürdő. A megelőző gyógyredményekben nevezetes szerep jut az ásványvíz nagy radioaktivitásának, melyet **Lengyel Béla** egyetemi tanár legújabb vizsgálatai felfedeztek. Megnyitás május 1-én. Számos elsőrendű bérház, szanatórium, gyógytár, zongora, kávéház, lawn-tenisz, tornó-lák, kirándulások. Vasút állomás, posta, távrida helyben. **Hivatalos orvos Kallos Jenő dr. Katonatisztek, államhivatalnokoknak elő- és utóidegyben 50 százalékos kedvezmény.** Prospektusai szolgálat a fürdőigazgatóságnál. Az ásványvíz rendelhető használat utasítással a fürdőigazgatóságnál és **EDESKUTY L.** felárulójánál Budapesten.

Pénc-szekrények

ujak és használtak, valamint kazetták és másoló prések legolcsóbban csak **Spitzer H. és Testvérenél**, Budapest, VII., Dob-utca 16. sz. (Király-u. 13.) Gózsudvar kaphatók.

A legelőnyösebb részletfizetésre

zongorát, pianinot, czimbalmot, hegedőt készpénzbeni áron a legújabb rendszerű **bankhitel** útján kizárólag csak **REMÉNYI** nagy magyar hangszortelepén **Prospektus és árjegyzék** ingyen. 66 Budapest, Király-u. 58.

+ Soványság +

Az egyedüli eredménytől kísért hátszer a **dr. William Hartley** tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartós, szép teit testidomokat nyernek. — **Hölgyek** remek keblét. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jótállást. **Vérszegénység, gyengeség, idegesség** ellen és gyomorbetegségeknél nélkülözhetetlen tápszert. **Kitüntetés:** Chicago, Berlin, London, Hamburgban. **Köszönő levelek** minden országból. **Dobozonként 1 frt 10 kr.** Használati utasítással. **Főraktár:** **Balázs Mór E.** Budapest, VII., István-ut 11, II/1.

BUTOR

30% megtakarítás! **Régi Butorszalon** Budapest, Ferenciek tere 3 félemelet. Vétel és eladás **használt és új** polgári, urasági lakberendezéseknek mahagoni és palisander bútorok, ural szobák, angol börgarnitúrák és szalonbútorok, keleti — szőnyegek, csillárok. — Telefon 82-13.

Zálogszedulákat

veszek. Elzálogosított brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltok és teljes értékét kifizetem. 736

SCHILLER ISZIDOR ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. szám.

Butorok

költségek miatt mélyen leszállított árak mellett az egész raktárunkat kiáruljuk készpénz és részletre **Műbutor Kereskedelmi Részvénytársaság**, Bpest, Váci-utca 9. és Aranykéz-utca 5. 27153

„Hungária” beszélő-gépek

kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók.

Deményi és Társa Budapest, VI., Király-u. 76. Kérjen árjegyzéket

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása

háló-, ebédlő-, szalon-, ural szoba és irodai teljes berendezések. — **Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas-és rézbútorokban.**

GROSZ SANDOR és Társa Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. szám, ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-08.

VALÓ-

di francia különlegességek (óvszerek) csakis **P. Bergueran** Páris leghíresebb párisi gyártótel leelőnyösebben beszerezhető **Polgár Sándornál** Budapest, VI. ker., Erzsébet-körút 50. Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Szólo-oltványokról, szólo-oltványokról legolcsóbb árjegyzéket küld **Székely József, Gyöngyös.**

Pénzt, rögtön

butorra, zongorára, varrógépre, kereskedelmi arura, melyeket legutóbban bizományba beraktároz

Tauber és Társa VI., Nagymező-utca 25. sz.

BENZINMOTOROK

15-25 lóerőig műhelyünkben gyártilag kijavítva, valamint új motorok is, jótállással és kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók

Kallai motortelepén

Budapest, VI., Nagymező-utca 43. Ugyanitt használt gépezőgépek és orlóművek is kaphatók.

Magyar harzi kanári-tenyésztő Debreczenben.

A ki egy énekes harzi kanári veszen, életében soha ennél jobbat nem teszzen, mert eloszlik ott a bű és viglesz a ház, hol egy ilyen sárgatollú kámadár lármasz. Forduljon tehát bizalommal hozzám mindenki, aki a szép énekes kanarit szeretni, megmondom a címet is, hogy könnyen megkérjék. **Debreczenben lakom és kanári-nevelek, Agoston István** a nevem Magyarországon a hazám, 26. szám alatt lakom a **Férfi-utca** utca. énekes kanarik darabja 7, 8, 10, 12 forint. Tenyészésre alkalmas nőstények darabja 2 frt. Szállítási a legnagyobb hidegben is gondosan csomagolva történik. **Árjegyzék és ápolási utasítás** ingyen. A legnagyobb tenyésző és szotkúldési intézet.

PENZ

kölcsön sorsjegyekre és értékpapírokra és vidéki takarékpénztári sorsjegyekre. **Erzsébet sorsjegyre 6.— K.** **Joszif sorsjegyre 7.50 K.** **Magyar v. f. 22.— K.** **Bazilika 16.— K.** **Ólasz v. f. 32.— K.** **Oszt. v. f. 42.— K.** **Hazai 90.— K.** **Konvertált Jelz. 105.— K.** stb. stb.

A kölcsön 2 koronánál kezdődő apró részletekben törlesztendő. — Ha sorsjegyet már zálogban vannak, úgy a letétjegy beiktatása ellenében a kölcsönt a fenti összegre felemeljük. Azonnal felintézés és legolcsóbb kamattal

BEIFELD BANKHÁZ Bpest, Károly-körút 1. Alapítva 1874-ben.

INGYEN DRÁGABB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP

NAGYÍTÁSOK MINDEN EGY LEHETŐSÉGET KÉPEZ 5 KORONÁRT DÍSZES PASZPARTUVÁL 33-68 CEM. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA ÉS SZÍNES

OLAUKEP ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐM HÍVÁSBAN ÉS FELVÉTELEBEN.

SZAVATÓSSÁG MINDEN IRÁNYBAN RÁFELI PÉNYKÉPÉRTŐ ÉS BUDAPEST, VI. KER. FERENC-TÉR 10. SZ. ELŐBB PÁRISI KÖRNYÉKÉRE ALI 1908-BAN PÁRISI MÉRKEZŐTŐZELI KIVÁLLTÁSON DÍSZLEVELEK, KERESZTTEL ÉS ARANY-ÉREMMEL.